

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Adam Dumský

Právní úprava zneškodňování odpadních vod

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. BcA. Tereza Fabšíková, Ph. D.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 10. 06. 2025

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 197 783 znaků včetně mezer.

Adam Dumský

V Benešově dne 10. 06. 2025

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval JUDr. BcA. Tereze Fabšíkové, Ph.D., za odborné vedení mé diplomové práce, ochotu, čas a veškeré podnětné připomínky a rady. Zvláštní poděkování si zaslouží velmi vstřícný přístup paní doktorky nejen během zpracování této diplomové práce, ale i v průběhu výuky práva životního prostředí na fakultě.

Obsah

Úvod	1
1. Význam ochrany vody	5
1.1. Význam, cíle a předmět právní ochrany vod	5
1.2. Ochrana množství vod	9
1.3. Ochrana jakosti vod	10
2. Právní úprava v mezinárodním právu a právu Evropské unie	16
2.1. Právní úprava v mezinárodním právu.....	16
2.2. Právní úprava v právu Evropské unie	19
3. Právní úprava v České republice	30
3.1. Odpadní vody a jejich zneškodňování	30
3.1.1. Pojem odpadních vod.....	30
3.1.2. Základní povinnosti při nakládání s odpadními vodami.....	40
3.1.3. Vypouštění odpadních vod do vod povrchových	44
3.1.4. Vypouštění odpadních vod do vod podzemních.....	44
3.1.5. Akumulace odpadních vod v bezodtokové jímce (žumpě).....	47
3.2. Nástroje ochrany v oblasti odpadních vod.....	48
3.2.1. Informační a koncepční nástroje.....	49
3.2.2. Administrativněprávní nástroje.....	53
3.2.3. Sankční nástroje.....	62
3.2.4. Ekonomické nástroje.....	65
Závěr	68
Seznam použitých zkratk	73
Seznam použitých zdrojů	74
Seznam příloh	85
Příloha č. 1 – Grafické znázornění množství vody na Zemi	86
Příloha č. 2 – Kvalita povrchových vod v České republice v roce 1991-1992	87
Příloha č. 3 – Kvalita povrchových vod v České republice v roce 2022-2023	88
Příloha č. 4 – Míra souladu s články 3, 4 a 5 směrnice o čištění městských odpadních vod EU za rok 2020	89
Příloha č. 5 – Přehled implementačních lhůt jednotlivých oblastí nové směrnice o čištění městských odpadních vod	90
Příloha č. 6 – Zdroje balastních vod	91
Příloha č. 7 – Struktura vypouštěných odpadních vod v roce 2023	92
Abstrakt	93
Klíčová slova	93
Abstract	94

Úvod

O důležitosti vody není třeba diskutovat. Přesto se v úvodu pokusím uvést několik argumentů a více či méně známých faktů. Voda představuje základní předpoklad pro existenci života na Zemi. Její unikátní fyzikální a chemické vlastnosti umožňují fungování nezbytných biologických procesů. Člověk je přibližně ze 70 % tvořen vodou a využívá ji ve všech odvětvích lidské činnosti. Lesy, zemědělská půda a další ekosystémy užívané člověkem jsou na vodě závislé. I přesto je to právě lidstvo, které vodu nejvíce znečišťuje a tím ohrožuje nejen sebe, ale i ostatní živé organismy. Voda je významnou složkou životního prostředí¹ a zároveň je v úzkých vazbách na další složky životního prostředí, zejména půdu a ovzduší, je jimi ovlivňována, a naopak ovlivňuje je.² Ačkoliv se planetě Zemi se někdy přezdívá „modrá planeta“³, ve skutečnosti až tak modrá, alespoň co se dostupné vody týče, není. Na Zemi se nachází necelé 1,4 mld. kubických kilometrů vody, a přestože pokrývá více než 70 % jejího povrchu, pouze 2,5 % tvoří sladká voda.⁴ Z toho je značná část vázána v ledovcích nebo podzemních zásobách. Tyto zdroje zůstávají nepřístupné pro přímé využití nebo dosud nebyly objeveny. Dostupná sladká voda představuje méně než 1 % veškerých vodních zdrojů. To z ní činí vzácnou a strategicky významnou surovinu. Desalinace, tj. proces odstraňování soli z mořské nebo brakické vody, je ekonomicky i ekologicky velmi náročná a není vhodným řešením pro země bez přístupu k moři. Ochrana a efektivní hospodaření s vodou se proto stává čím dál tím aktuálnější, zejména s ohledem na rostoucí spotřebu,⁵ populační růst a negativní dopady změny klimatu. Tyto faktory vedou k vyššímu tlaku na vodní zdroje, což si vyžaduje nejen technická řešení, ale i hlubší koordinaci mezi národními a mezinárodními institucemi v oblasti právní úpravy.

Kromě zachování dostatečného množství je předmětem ochrany vod rovněž zachování jejího stavu – jakosti, a to v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje. Znečištění sladkých i slaných vodních zdrojů je jedním z globálních problémů 21. století.⁶ Podle údajů z roku 2022 nemá více než dvě miliardy lidí na světě přístup k bezpečné a nezávadné vodě.⁷ Neřešení tohoto problému má nejen environmentální, ale i zdravotní a socio-ekonomické důsledky. Kontaminace povrchových i podzemních vod představuje riziko pro biodiverzitu. Následkem je rovněž šíření

---

¹ Srov. ust. § 2 věta druhá zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

² DUDOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí. Díl 2*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.

³ Díky satelitním snímkům z vesmíru, na kterých převažuje modrá barva, představována oceány.

⁴ Grafické znázornění celkového množství vody na Zemi, sladkovodní vody a vody v jezerech a řekách viz Příloha č. 1.

⁵ Od počátku 80. let 20. století celosvětová spotřeba sladké vody roste o necelé 1 % ročně. Viz UN WATER, ed. *Water for prosperity and peace*. Paris: UNESCO, 2024.

⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. Praha: C.H. Beck, 2010.

⁷ UN WATER, ed. *Water for prosperity and peace*.

vodou přenosných nemocí a omezení rozvojových aktivit zejména v ekonomicky méně rozvinutých oblastech.⁸ Současně je třeba vzít v úvahu, že znečištění vodních toků⁹ má přeshraniční dopady, což zdůrazňuje nutnost spolupráce v rámci mezinárodních organizací. V kontextu České republiky zůstává zneškodňování odpadních vod, jakožto jednoho z hlavních zdrojů znečištění, zásadním faktorem pro ochranu vodních zdrojů a naplňování cílů udržitelného rozvoje definovaných Organizací spojených národů (dále jen „OSN“).¹⁰ Odpadní vody bývají často kontaminovány bakteriemi, viry, škodlivými chemikáliemi, včetně mikropolutantů¹¹, a přetíženy živinami, které, pokud nejsou regulovány, ovlivňují naše zdraví a poškozují vodní i související ekosystémy.

Právní úprava zneškodňování odpadních vod v ochraně vodních ekosystémů plní klíčovou roli. Evropská unie (dále jen „EU“) stanovuje prostřednictvím legislativních nástrojů, jako jsou směrnice¹² či závazné standardy pro členské státy, povinnosti zajistit adekvátní infrastrukturu pro sběr, čištění a zneškodňování odpadních vod a minimalizovat dopady vypouštění kontaminantů do vodních toků. Česká republika harmonizovala svou legislativu s těmito standardy zejména prostřednictvím zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (dále jen „vodní zákon“), a dalších podzákoných právních předpisů. Navzdory této harmonizaci však přetrvávají výzvy spojené s využitím legislativy v praxi a dále také v oblasti technologických kapacit čistíren odpadních vod (dále jen „ČOV“) nebo financování potřebných modernizací.

Nebýt vody na Zemi, nebylo by života a naše planeta by se proměnila v poušť. V souvislosti s klimatickou změnou se ovšem problematika ochrany vody dostává poněkud do pozadí. To na druhou stranu nemusí být jen na škodu, přeci jen je voda vlivem klimatické změny nejvíce ohroženým přírodním zdrojem. Stav vodních zdrojů u nás se z hlediska znečištění postupně zlepšuje.¹³ Ve vztahu k odpadním vodám je to především z důvodu narůstajícího počtu

---

⁸ V nízkopříjmových zemích je podle odhadů 80 % pracovních míst závislých na vodě (především v důsledku dominance zemědělství, jako hlavního odvětví zaměstnanosti). Viz Ibid.

⁹ Srov. ust. § 43 an. zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

¹⁰ Viz *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)* definované OSN, bod 6 – ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ. *Pitná voda, kanalizace* [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/pitna-voda-kanalizace/>.

¹¹ Mikropolutanty jsou organické nebo minerální kontaminanty, jejichž obsah ve vodě je tak nízký, že je často složité či nemožné je identifikovat, ačkoliv mají z dlouhodobého hlediska nepříznivé vlivy na živé organismy. Převážně se jedná o rezidua (zbytky) kosmetických a léčivých přípravků.

¹² Zejména Směrnice Rady ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (91/271/EHS) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

¹³ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ a MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023* [online]. Ministerstvo zemědělství, 2023, s. 33 an. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-a59548--AawiXjqQ/zprava-o-stavu-vodniho-hospodarstvi-ceske-republiky-v-roce-2023?_linka=a612418.

a účinnosti ČOV a zrušení nebo omezení výroby průmyslových podniků.¹⁴ Za posledních 30 let se i kvalita vod u nás výrazně zlepšila, v krátkodobém srovnání ovšem dochází spíše ke stagnaci a stále nelze hovořit o stavu vod jako o stavu dobrém.¹⁵ Odpadní vody jsou primárním zdrojem znečištění, ať už jsou vypouštěny bodově nebo jako důsledek havárie. I nadále je proto třeba pokračovat v realizaci opatření vedoucích ke zlepšování stavu útvarů povrchových a podzemních vod.

Téma této diplomové práce jsem si zvolil proto, že problematika znečištění odpadními vodami představuje dlouhodobě závažný environmentální problém, který však dosud postrádá ucelenou věcnou úpravu právního rámce tohoto zdroje znečištění. Kromě toho považují v ochraně životního prostředí zachování kvality a kvantity vody do budoucna za klíčové, a s ohledem na nové předpisy na úrovni EU vnímám toto téma jako aktuální.

Diplomová práce je členěna do tří kapitol. První kapitola se věnuje důvodům nezbytnosti ochrany samotné vody, shrnuje význam a základní cíle právní úpravy. Okrajově se rovněž zabývá právní úpravou ochrany množství vod a jejími souvislostmi s ochranou jakosti vod před hlavními zdroji znečištění. Předmětem druhé kapitoly je nadnárodní právní úprava, zejména východiska na úrovni mezinárodního práva a následně požadavky vycházející z legislativy EU, s důrazem na aktuální změny v této oblasti. Těžiště práce tvoří kapitola třetí, která je rozdělena do dvou hlavních podkapitol. První podkapitola se zaměřuje na vymezení klíčového pojmu odpadních vod a jejich podkategorií, dále na přehled tuzemské právní úpravy týkající se nakládání s odpadními vodami a jednotlivých způsobů jejich zneškodňování. Druhá podkapitola se zabývá právními nástroji využívanými v oblasti odpadních vod, které v souhrnu vytváří právní rámec ochrany vod před tímto zdrojem znečištění.

Problematika odpadních vod je velmi složitá a výrazně technicky zaměřená. Zároveň neexistuje mnoho odborných publikací, které by se této oblasti věnovaly, natož pak její právní úpravě. Kromě publikací zaměřených obecně na ochranu vod proto tvoří hlavní prameny této diplomové práce národní a nadnárodní právní předpisy, komentářová literatura, důvodové zprávy k zákonům a metodické pokyny. Za účelem objasnění a orientace v dané problematice jsem také při zpracování diplomové práce využil především vědecké metody *analýzy, syntézy a dedukce*. V části týkající se vymezení pojmu odpadních vod pak převažuje metoda *specifikace*.

Cílem diplomové práce je zhodnotit legislativní rámec nakládání s odpadními vodami a jejich zneškodňování v České republice z hlediska jeho efektivnosti, zejména s ohledem na

---

¹⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

¹⁵ Ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

zpřísňující se požadavky EU. Práce si klade za cíl posoudit, zda je stávající právní úprava dostatečná, zda účinně přispívá k ochraně a zlepšení jakosti vod a zda neobsahuje nedostatky či mezery, které by bylo možné *de lege ferenda* odstranit.

1. Význam ochrany vody

1.1. Význam, cíle a předmět právní ochrany vod

O tom, že je voda důležitá a je třeba ji náležitě chránit, bylo pojednáno již v rámci úvodu. Tento fakt podtrhuje aktuální vládní návrh¹⁶ na změnu čl. 7 zák. č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Cílem zákonodárce je, vyjma úpravy terminologie, výslovně zakotvit postavení vody jako nejvýznamnějšího a současně nejvíce ohroženého přírodního zdroje. Podle důvodové zprávy¹⁷ by tato změna měla mít význam především při aplikaci a interpretaci práva, kdy by ochraně tohoto přírodního zdroje měla být věnována zvláštní pozornost v aplikační praxi. Ačkoli nelze kritizovat záměr zákonodárce na zvýšenou ochranu vody, domnívám se, že taková výslovná deklarace je, zejména z dlouhodobého hlediska a ve vztahu k ostatním přírodním zdrojům, nadbytečná. Ochrana vody, tedy zachování její vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti (stejně jako ostatních složek životního prostředí a životního prostředí jako celku)¹⁸, je rovněž veřejným zájmem.¹⁹

Obecným cílem ochrany vody je udržet ji v jejím přirozeném prostředí a zároveň zachovat její základní funkce. Konkrétní cíle, nejen v ochraně vod, lze nalézt ve Státní politice životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050. Tento strategický dokument, zpracovaný na vrcholové úrovni Ministerstvem životního prostředí (dále jen „MŽP“), má za úkol formulovat strategické a specifické cíle a poskytnout jejich možná řešení skrze příklady typových opatření. V oblasti ochrany vod je cílem:

- zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod,
- zlepšení zásobování obyvatelstva pitnou vodou s vyhovující jakostí,
- zlepšení čištění odpadních vod,
- zefektivnění využívání vody, včetně její recyklace.

Ideální představou je, že každý nakládá s vodou racionálně, tedy využívá pouze nezbytné množství a zároveň nedochází k jejímu znečištění. Taková představa je však nereálná. Proto je

---

¹⁶ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu na změnu ústavního zákona č. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. In: . 21. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=497>.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Poznámka autora.

¹⁹ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právní slovník*. Dušan HENDRYCH, ed. Praha: C.H. Beck, 2009.

v praxi třeba chování osob usměrňovat prostřednictvím právních norem, jejichž preskriptivní charakter umožňuje stanovit jejich adresátům závazná pravidla chování.²⁰ Opatřením, která jinak vznikají v jiných oblastech lidské činnosti (jako je věda a výzkum) dává právo vynutitelnou formu.

V oblasti ochrany vod existuje poměrně velké množství právních předpisů. Základním právním předpisem obsahující takové právní normy je již zmiňovaný současný vodní zákon. Ten představuje v pořadí již čtvrtou komplexní úpravu vodního práva na našem území.²¹ Samotné úpravě odpadních vod se věnoval již zákon o vodním hospodářství z roku 1955. Klíčovým nástrojem ochrany vod v tomto zákoně byla zásada hospodárnost užívání vod. Ta se projevovala právě i ve vztahu k odpadním vodám. Zákon vyžadoval, aby odpadní vody byly řádně čištěny a aby byly využívány hodnotné látky v nich obsažené. Na rozdíl od současné úpravy zákon neobsahoval způsoby zneškodňování odpadních vod a ani samotnou definici odpadních vod, která byla upravena zvlášť v nařízení č. 70/1956 Sb., které zákon provádělo.

Kromě nejvýznamnějšího současného vodního zákona se k ochraně využívají také související zvláštní právní předpisy, které regulují specifické činnosti dotýkající se vod²² nebo ochraňují zvláštní kategorie vod.²³ K provedení vodního zákona bylo přijato několik prováděcích právních předpisů.²⁴ V neposlední řadě se využívají obecné právní předpisy, které jsou dílčím oblastem ochrany životního prostředí z hlediska právní síly nadřazené²⁵, případně pro ně společné. Jedná se především o předpisy správního práva upravující odpovědnostní vztahy²⁶ a související otázky.²⁷ K nadnárodním pramenům více viz kapitola 2. Důležitý pramen práva tvoří i rozhodnutí vyšších soudů, která, ačkoliv nejsou v našem kontinentálním systému práva obecně

---

²⁰ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2021.

²¹ 1) Zemské vodní zákony – český č. 71, moravský č. 65, slezský č. 51; 2) zák. č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství; 3) zákon č. 138/1973 Sb., zákon o vodách.

²² Zejm. zák. č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích).

²³ Zák. č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) a zák. č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

²⁴ Ve vztahu k odpadním vodám lze za stěžejní považovat nařízení vlády č. 401/2015 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech; nařízení vlády č. 57/2016 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění odpadních vod a náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních; vyhláška č. 328/2018 Sb., o postupu pro určování znečištění odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových.

²⁵ Ústavní zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky; ústavní zák. č. 2/1993 Listina základních práv a svobod; dále jsem lze zařadit zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, který ačkoliv není součástí ústavního pořádku má význam při aplikaci a interpretaci práva.

²⁶ Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád; zák. ř. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zák. č. 40/2009 Sb., o trestní zákoník, zák. č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) a její působnosti v ochraně lesa.

²⁷ Například zák. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

závazná a vynutitelná, mají kvaziprecedenční charakter. Tedy předpokládá se, že se soudy předchozími rozhodnutími budou při své činnosti řídit.

Nejen formální prameny práva mají vliv na podobu úpravy. Právo životního prostředí je odvětvím, které se historicky vyvinulo z práva správního. Je proto logické, že i úprava odpadních vod, jako součást práva životního prostředí, je doplňována abstraktními akty orgánů veřejné správy. Zejména jde o interní směrnice a metodické pokyny MŽP, případně o individuální správní akty vodoprávních úřadů. Vzhledem ke značně technickému charakteru oblasti odpadních vod a kanalizací se v praxi rovněž využívají české technické normy (dále jen „norma ČSN“) vydávané Českou agenturou pro standardizaci. Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že normy ČSN nejsou obecně závazné. Obecnou závazností se rozumí povinnost dodržovat ČSN „obecně“ všemi právníky nebo fyzickými osobami. Povinnost postupovat při určité činnosti v souladu s normami ČSN však může vzniknout na základě ustanovení právního předpisu, rozhodnutím správního orgánu, případně obecně závaznou vyhláškou. Příkladem může být § 8 odst. 3 vyhlášky Ministerstva zemědělství (dále jen „MZe“) č. 428/2001 Sb. kterou se provádí zákon o vodovodech a kanalizacích (dále jen „vyhláška o vodovodech a kanalizacích“). Toto ustanovení stanoví, že ve vztazích upravených zákonem o vodovodech a kanalizacích je nutno dodržovat normy ČSN.

Předmětem ochrany samotné vody, tedy jako složky životního prostředí, jsou vody povrchové a vody podzemní. Jedná se o základní kategorie vod, se kterými vodní zákon pracuje a spojuje s nimi práva a povinnosti. Definice těchto pojmů je obsažena v ustanovení § 2 vodního zákona, podle nějž se povrchovými vodami rozumí vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu, přičemž tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních. Podzemními vodami pak zákon rozumí vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami a dále též vody protékající podzemními drenážními systémy a vody ve studních. Rozlišení těchto kategorií má dopad na nakládání s odpadními vodami, neboť zákon spojuje s jejich vypouštěním do každé z nich odlišný právní režim (srov. oddíly 3. 1. 3. Vypouštění odpadních vod do vod povrchových a 3. 1. 4. Vypouštění odpadních vod do vod podzemních).

Cílem právní úpravy ochrany vody je primárně zachování jejího stavu (kvality) a dostatečného množství (kvantity). Ještě před rozbořením samotných institutů sloužících k ochraně kvality a kvantity vod podle vodního zákona je třeba zmínit, že pouze ty k ochraně vody nestačí. Na kvalitu i kvantitu mají totiž významný vliv i činnosti spjaté s povrchovou nebo podzemní vodou

a činnosti, ke kterým dochází v území, kde se voda nachází.²⁸ Vodní zákon rozlišuje obecnou a zvláštní územní ochranu. Obecná územní ochrana je zajišťována prostřednictvím povinnosti všech vlastníků pečovat o své pozemky tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů, jak stanovuje ustanovení § 27 vodního zákona. Tato povinnost péče zahrnuje zejména dílčí povinnost zamezit zhoršování odtokových poměrů, odnosu půdy erozní činností vody a dbát o zlepšování retenční schopnosti krajiny. Zvláštní²⁹ územní ochrana je zajišťována pro:

- CHOPAV,
- území chráněná pro akumulaci povrchových vod,
- ochranná pásma vodních zdrojů,
- zranitelné oblasti.

Těmto částem krajiny je poskytována zvýšená ochrana buď proto, že mají pro vodu příznivé vlastnosti, nebo proto, že to vyžaduje potřeba ochrany určitého vodního zdroje, s nímž území, které jej obklopuje, souvisí.³⁰

V poslední řadě ochrana vody zahrnuje i ochranu zvláštních vodních útvarů³¹. Ta je již poskytována vodám samotným, ovšem vztahuje se pouze na činnosti, které s těmito vodami přímo souvisejí. Prvním takovým útvarem jsou vody ke koupání, pro které zvláštní zákon³², vzhledem k jejich užívání větším počtem osob, stanovuje kvalitativní (hygienické) požadavky. Sledovány jsou ukazatele podstatné pro lidské zdraví (zejm. *Escherichia coli*, *Enterokoky*, chlorofyl-A, různé mnohobuněčné organismy či sinice). Právě přemnožení sinic a řas je nejčastějším důvodem, pro který příslušná krajská hygienická stanice vydává rozhodnutí o zákazu koupání. Seznam povrchových vod ke koupání vytváří každoročně Ministerstvo zdravotnictví.

Další chráněné útvary tvoří rybí oblasti, které slouží k zajištění reprodukce původních druhů ryb a dalších vodních živočichů. Do těchto vod je zakázáno vypouštět ryby a ostatní nepůvodní, geneticky nevhodné a populací přirozených druhů neproověřené živočichy bez souhlasu vodoprávního úřadu. Kromě toho pro tyto oblasti stanoví nařízení vlády č. 401/2015 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech

---

²⁸ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

²⁹ Zvláštní, neboť je oproti obecné ochraně z důvodu potřeby zvýšené ochrany některé její funkce přísnější.

³⁰ DUDOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí. Díl 2*.

³¹ Vodním útvarem se podle ust. § 2 odst. 3 vodního zákona rozumí vymezené významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou jejich výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu.

³² Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví ve spojení s vyhláškou č. 238/2011 Sb., o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch.

(dále jen „nařízení o hodnotách a ukazatelích“) v příloze č. 3 zvláštní ukazatele a hodnoty jejich znečištění. Posledním zvláště chráněným vodním útvarem jsou citlivé oblasti. Jedná se o pojem zavedený velmi významnou směrnicí Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (dále jen „směrnice o čištění městských odpadních vod“). Ačkoliv označení „oblastí“ implikuje, že by se mohlo jednat o územní ochranu, není tomu tak. Jako citlivé oblasti se označují vodní útvary, které jsou charakteristické nepříznivým stavem vod v důsledku vyšší míry znečištění nebo vody, které vzhledem k účelu jejich využití (například jako zdroj pitné vody) vyžadují vyšší míru ochrany.³³ Pro vypouštění odpadních vod do citlivých oblastí je třeba stanovit přísnější limity u látek, které jsou příčinou eutrofizace ve vodních nádržích (fosfor, dusík a jejich sloučeniny) a které mají za následek zvýšení intenzity nárůstu sinic a vzniku tzv. vodních květů. Kritéria pro identifikaci citlivých a méně citlivých oblastí stanoví příloha II směrnice o čištění městských odpadních vod. Nařízení o hodnotách a ukazatelích pak stanoví, že citlivými oblastmi jsou všechny povrchové vody na území České republiky.³⁴ Obdobně vymezené citlivé oblasti mají i všechny naše sousední státy.³⁵

1.2. Ochrana množství vod

Jak již bylo řečeno výše, je Česká republika z hlediska vodních zdrojů závislá na množství dešťových i sněhových srážek. Těch sice průměrně neubývá, ale kvůli změně klimatu se mění její distribuce v průběhu ročních období. Stejně tak vlivem vyšších teplotních průměrů se nevytváří obvyklá zásoba vody v podobě sněhu a ledu v zimě, dříve nastupuje jarní a déle trvá podzimní zvýšená teplota s vyšším odparem, nevytváří se dostatečné zásoby vody v půdním profilu ani v podzemí.³⁶ O to více je nezbytné zajistit dostatečné množství dostupných povrchových i podzemních vod. Stanovení podmínek pro hospodárné využívání a zachování vodních zdrojů, předejití stavu nedostatku vody, jakož i vytvoření podmínek pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha, je základním účelem vodního zákona,³⁷ který ve své podstatě prostupuje celou právní úpravou vodního práva. Klíčové instituty sloužící k ochraně množství vody lze nalézt v ustanoveních § 36 a § 37 vodního zákona. Jedná se o minimální zůstatkový průtok a minimální

³³ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

³⁴ Viz ust. § 15 odst. 1 nařízení o hodnotách a ukazatelích.

³⁵ Srovnání dostupné v interaktivní mapě – EUROPEAN COMMISSION, EUROSTAT, a GISCO. Sensitive areas. In: . 30. 12. 2023. Dostupné z: https://water.europa.eu/freshwater/countries/uwwt/map-visualizations/copy2_of_sensitive-areas.

³⁶ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf).

³⁷ Srov. ust. § 1 odst. 1 vodního zákona.

hladinu podzemních vod. V obou případech jde o relativně nové nástroje, které přinesl současný vodní zákon. Zároveň jsou oba nástroje vzájemně provázány s ochranou jakosti vod. Snížení průtoku vody v toku totiž ovlivňuje vodní prostředí, zejména dochází ke zvýšení teploty, zmenšení objemu a prosvětlení vody a dalším negativním důsledkům, které v krajním případě mohou způsobit úhyn živých organismů a úbytek biodiverzity. Snížením hladiny podzemních vod pod stanovenou minimální hladinu dochází rovněž ke zhoršení jakosti, neboť je-li prostředí výskytu podzemní vody dostatečně propustné, sníží se hladina i ve velmi vzdálených vodních zdrojích³⁸ a následně hrozí snížení průtoku vodních toků v oblastech, kde podzemní voda přirozeně vyvěrá, jakož i zvýšení eroze břehů a dna těchto toků.

Ačkoliv vodní zákon k ochraně množství vod explicitně uvádí pouze dva výše uvedené instituty, mají na množství vod vliv i další nástroje. Primárně, aby bylo možné přijímat opatření k ochraně vod, je nezbytné znát skutečné množství vody ve vodních tocích a v podzemí. K tomu slouží v souladu s požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále jen „Rámcová směrnice o vodách“ nebo „Rámcová směrnice“) obecný proces zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod (viz oddíl 3. 2. 1. Informační a koncepční nástroje). K množství dostupné vody přihlédne vodoprávní úřad vždy při vydávání povolení k zvláštnímu nakládání s vodami. Ten může v případě přechodného nedostatku vody, na dobu nezbytně nutnou, upravit povolená nakládání s vodami, popřípadě tato nakládání omezit nebo i zakázat.

1.3. Ochrana jakosti vod

Jakost, neboli kvalita vod, je pojem označující „*ohodnocení souboru jejích vlastností z hlediska vhodnosti pro různé druhy využití, z hlediska míry toxicity vody pro organismy či obecně ve vztahu k přírodnímu prostředí*“.³⁹ Samotný pojem kvality vod je relativní. Vlastnosti vody závisí na celé řadě faktorů a mění se v průběhu času, v místě, ale i na základě celkového stupně vývoje společnosti a jejího vztahu k vodě. Na území České republiky je jakost povrchových vod hodnocena podle normy ČSN 75 7221, která klasifikuje kvalitu povrchových vod z hlediska pěti skupin ukazatelů (obecné, fyzikální a chemické ukazatele, organické látky, kovy a metaloidy, mikrobiologické a biologické ukazatele, radiologické ukazatele). Podle porovnání mezních hodnot se pak ukazatele zařazují do jedné z pěti následujících jakostních tříd:

³⁸ TUREČEK, Karel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., s komentářem*. Praha: Soudy, 2002.

³⁹ LANGHAMMER, Jakub. *Kvalita povrchových vod a jejich ochrana* [online]. Přírodovědecká fakulta, 2009. Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/~langhamr/lectures/wq/skripta/skriptaWQ_2009_web.pdf

- Třída I – neznečištěná voda⁴⁰,
- Třída II – mírně znečištěná voda⁴¹,
- Třída III – znečištěná voda⁴²,
- Třída IV – silně znečištěná voda⁴³,
- Třída V – velmi silně znečištěná voda⁴⁴.

U povrchových vod došlo za posledních 25 let k významnému zlepšení, i přesto však zůstává značný podíl úseků vodních toků v kategoriích zhoršené jakosti, tedy ve III. – V. třídě jakosti.⁴⁵ Grafické srovnání kvality povrchových vod v České republice tvoří Přílohu č. 2 a 3 této diplomové práce. U podzemních zdrojů je zlepšení kvality vody rovněž patrné. Pro účely právních předpisů (zejména dosažení dobrého stavu podle Rámcové směrnice – viz podkapitola 2. 2. Právní úprava v právu Evropské unie) jsou útvary povrchových vod hodnoceny podle vyhlášky č. 98/2011 Sb.⁴⁶ Hodnocení zahrnuje chemický stav a ekologický stav/potenciál útvarů povrchových vod. Analogicky u podzemních vod je jejich kvalita hodnocena podle vyhlášky č. 5/2011 Sb.⁴⁷, a to z hlediska splňování limitních hodnot vybraných ukazatelů. U podzemní vody je kladen důraz na její kvantitativní stav a chemický stav.

Jakost vod závisí do jisté míry na přírodních podmínkách. Složení hornin a půd v dané oblasti ovlivňuje chemické složení vody. Přítomnost rudných ložisek zase může zvyšovat obsah těžkých kovů ve vodě. Velké množství srážek může sice vést k ředění znečišťujících látek, ale zároveň i ke splachům nečistot (ropné látky, splašky, bahno) z povrchu do vodních toků. Stejně tak v případě povodní. Každoročně teplejší klima ovlivňuje biologické procesy, například množení mikroorganismů, rozpustnost plynů (např. kyslíku) a chemické reakce uvnitř vody. Vyšší míra odpařování zvyšuje koncentraci rozpuštěných látek. Nedostatečně hustá vegetace snižuje

⁴⁰ Stav povrchové vody, který nebyl významně ovlivněn lidskou činností, při kterém ukazatele jakosti vody nepřesahují hodnoty odpovídající běžnému přirozenému pozadí v tocích.

⁴¹ Stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které umožňují existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému.

⁴² Stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému.

⁴³ Stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které vytvářejí podmínky, umožňující existenci pouze nevyváženého ekosystému.

⁴⁴ Stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které vytvářejí podmínky, umožňující existenci pouze silně nevyváženého ekosystému.

⁴⁵ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050*.

⁴⁶ Vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod.

⁴⁷ Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod.

přirozenou filtrační schopnost a zvyšuje erozi, což vede ke zvýšení přísunu pevných částic do vodních toků. Nejsou-li toky dostatečně vodnaté, dochází k většímu hromadění znečištění a snížení schopnosti vodních toků ředit vypouštěné zbytkové znečištění z ČOV. Zároveň nedochází k dostatečné oxygenaci toků. I přesto všechno je však jakost vod nejvýznamněji ovlivňována lidskou činností. Na kvalitu vod nepřímo působí zejména morfologické⁴⁸ a hydromorfologické⁴⁹ úpravy, tedy antropogenní změny vodních toků, které způsobují mimo jiné odchylky v přirozených procesech a které značně ovlivňují ekologický stav vodního útvaru. Rovněž antropogenní polutanty (zejm. těžké kovy, prachové částice, oxidy dusíku, arsen...) se atmosférickou depozicí dostávají na zemský povrch, z nějž se následně odtokem dostávají do povrchových vod. Dále lze zmínit v menší míře přetrvávající odlesňování, urbanizaci, kyselé deště z průmyslových výroby nebo lodní dopravu. Nejen tyto činnosti pak v souhrnu mají za následek jeden z nejvýznamnějších environmentálních problémů současnosti, tedy změnu klimatu. Globální oteplování má vlivem zvýšení teplot významný vliv na množství a v důsledku tak i na jakost povrchových vod. Specificky u podzemních vod mají na jakost významný vliv kontaminovaná místa⁵⁰, jejichž počet je u nás stále vysoký a jejich sanace pomalá.

Dosáhnout co nejlepšího kvalitativního stavu vod je možné pouze, pokud bude dostatečně zabráněno, a není-li to možné, tak alespoň zmírněno jejich znečištění⁵¹. Nejen v právní teorii rozlišujeme znečištění z bodových, plošných a také difúzních zdrojů. Bodovými zdroji jsou takové zdroje, u kterých lze stanovit konkrétní místo (bod), ze kterého znečištění pochází, jakož i vypouštěné množství znečištění. Jde zejména o ČOV⁵² z obcí, měst, průmyslových podniků a dále soustředěných objektů zemědělské živočišné výroby. V zásadě opakem jsou plošné zdroje, u nichž tento konkrétní bod neexistuje, a zdrojem je celé, obvykle rozsáhlejší území, z nějž jsou škodliviny splavovány nebo se do vod dostávají přímo atmosférickou depozicí. Nalezení konkrétního zdroje a jeho kontrola je oproti bodovým zdrojům výrazně složitější, finančně náročnější a nezdědkakdy i nemožná. Plošné zdroje tvoří zemědělská činnost (hnojiva, pesticidy, dusičnany, acidifikace), malé obce a rozptýlená zástavba, ale i jednotná kanalizace.⁵³ Zatímco znečištění z bodových zdrojů má klesající tendenci, znečištění z plošných zdrojů roste. Poslední kategorii zdrojů

---

⁴⁸ Např. těžba surovin v korytech, terénní úpravy, zásypy, umělé odvodňování atp.

⁴⁹ Např. stavby přehrad, jezů, nádrží či stupňů.

⁵⁰ Plochy znečištěné nebezpečnými látkami v důsledku předchozího využívání v průmyslu, vojenství či zemědělství.

ČR tyto místa eviduje v Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM).

⁵¹ Srov. § 8 odst. 1 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

⁵² Ačkoliv se ČOV v teorii řadí mezi hlavní bodové zdroje, samozřejmě nejsou skutečným zdrojem, neboť pouze zpracovávají odpadní vody, které mají svůj původ jinde.

⁵³ Jednotnou kanalizací se rozumí kanalizace, v níž se odvádí odpadní a srážkové vody společně. Viz ust. § 2 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů.

znečištění tvoří difúzní zdroje. U nás jsou chápány jako drobné rozptýlené bodové zdroje, které jsou schopny zasáhnout stovky až tisíce km² území povodí.

Výše uvedené členění zdrojů není zcela jednotné. V anglosaské literatuře se zdroje znečištění dělí pouze na bodové (point sources) a nebodové (non-point sources), přičemž difúzní zdroje tvoří součást skupiny plošných zdrojů.⁵⁴ Tuzemská literatura toto dvojí dělení rovněž využívá. Oproti tomu evropská legislativa zase rozlišuje pouze bodové zdroje a zdroje difúzní, které zahrnují veškeré ostatní zdroje.⁵⁵ Vodní zákon druhy zdrojů nerozlišuje a v rámci ustanovení týkajících se ochrany jakosti vod⁵⁶ se omezuje pouze na úpravu právního režimu dvou nejvýznamnějších zdrojů ohrožení – závadných látek a odpadních vod. Další zdroje znečištění, a to zejména ty plošné, upravují jiné právní předpisy.⁵⁷ Samozřejmě je třeba zmínit, že vodní zákon, vzhledem ke své komplexnosti, upravuje i celou řadu dalších, provázaných institutů, které mají v ochraně jakosti vod významnou úlohu. Příkladem lze uvést povinnost počínat si při obecném nakládání tak, aby nebyla ohrožena jakost vody, již zmiňované instituty ochranných pásem vodních zdrojů, zranitelných a citlivých oblastí anebo minimálního zůstatkového průtoku.

Závadné látky jsou, vedle odpadních vod, základní právní kategorií, se kterou vodní zákon spojuje povinnosti. Vymezeny jsou jako látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami, a které zároveň mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Podle této definice může být závadnou látkou v zásadě každá látka, bez ohledu na skupenství, která může nějakým způsobem jakost ohrozit. Z tohoto důvodu zákon neuvádí taxativní (ale ani demonstrativní) výčet těchto látek.⁵⁸ Samotné nakládání se závadnými látkami⁵⁹ je zpravidla upraveno zvláštními právními předpisy. Základní povinností každého, kdo se závadnými látkami zachází, je učinit přiměřená opatření, aby tyto látky do povrchových ani podzemních vod nevníkly a neohrožily tak jejich jakost. Za předpokladu dodržení principu přiměřenosti, nejde-li o ropné látky a pouze k vymezeným účelům, může vodoprávní úřad povolit výjimku z režimu obecného nakládání se

---

⁵⁴ LANGHAMMER, Jakub. Kvalita povrchových vod a jejich ochrana [online]. Přírodovědecká fakulta, 2009. Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/~langhamr/lectures/wq/skripta/skriptaWQ_2009_web.pdf.

⁵⁵ Viz Rámcová směrnice o vodách.

⁵⁶ Ustanovení § 38 an. vodního zákona.

⁵⁷ Např. zák. č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech); zák. č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů; zák. č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ...

⁵⁸ Srov. PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., v úplném znění k 23. lednu 2004 s rozšířeným komentářem*. Praha: Soudy, 2004.

⁵⁹ Pojem „nakládání se závadnými látkami“ zahrnuje těžbu, výrobu, zpracování, skladování, skládkování, zachycování, dopravu, použití, zneškodňování, distribuci, prodej nebo jiné zacházení s nimi. Viz vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků.

závadnými látkami.⁶⁰ Další povinnosti (sestavit havarijní plán, sestavit a uchovávat záznamy o provedených opatřeních) vodní zákon stanoví pro případy, že je se závadnými látkami zacházeno ve „větším rozsahu“ nebo je s nimi spojeno „zvýšené nebezpečí“. V obou případech se jedná o neurčité právní pojmy, které samotný zákon nikterak neupřesňuje. Přísnější režim je spjat s nebezpečnými a zvláště nebezpečnými závadnými látkami, jejichž seznam lze nalézt v příloze č. 1 k vodnímu zákonu. U těchto látek je třeba učinit „odpovídající opatření“, jejichž demonstrativní výčet zákon uvádí, a která se vztahují i na použité obaly závadných látek. Závadné látky mohou být obsaženy i v odpadních vodách. V takovém případě vodní zákon stanovuje další povinnosti (viz oddíl 3. 1. 1. Pojem odpadních vod). Navazující povinnosti pro všechny výše uvedené kategorie závadných látek, jakož i náležitosti havarijního plánu a vymezení neurčitých pojmů, stanoví vyhláška.⁶¹ Zvláštní kategorii závadných látek tvoří tzv. prioritní látky a prioritní nebezpečné látky. Prioritní látky jsou takové látky, které představují významné riziko pro vodní prostředí a související ekosystémy. Oproti tomu prioritní nebezpečné látky jsou látky, které vytvářejí velmi vysoké riziko ve vodním prostředí nebo zprostředkovaně přes vodní prostředí z důvodu své perzistence a schopnosti bioakumulace. Požadavek na vedení seznamu těchto látek, jakož i na jejich průběžnou aktualizaci, vychází z Rámcové směrnice o vodách. V současné době je seznam uveden v příloze č. 6 k nařízení o hodnotách a ukazatelích.

K odpadním vodám viz kapitola č. 3 Právní úprava v České republice.

V teorii někdy bývají k bodovým a plošným zdrojům, jako zvláštní zdroj znečištění, rovněž řazeny havárie. Právní úprava havárií na úseku vod doznala v nedávné době značných změn. Důvodem k jejich přijetí byly dosavadní negativní zkušenosti z praxe. Ty se nejvýznamněji projeví v roce 2020 během havárie na řece Bečvě, při které se především určení kompetencí subjektů při řešení havárie ukázalo jako nevyhovující a problematické. Zákonem č. 182/2024 Sb. byly kompetence příslušných vodoprávních úřadů postaveny najisto. Novela dále ukládá povinnost měření vypouštěných odpadních vod a zavádí registr výpusť ze zdrojů znečištění do vod povrchových. O registru více viz oddíl 3. 2. 1. Informační a koncepční nástroje.

Havárií rozumíme mimořádně závažné zhoršení nebo mimořádně závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod.⁶² Intenzitu, tedy mimořádnou závažnost, je třeba

⁶⁰ Při posuzování žádostí o výjimku vychází vodoprávní úřady z Metodického pokynu MŽP č. ZP03/2003, pro posuzování žádosti o výjimku z ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona, pro použití závadných látek ke krmení ryb (§ 39 odst. 7 písm. b) vodního zákona) a k úpravě povrchových vod na nádržích určených pro chov ryb (§ 39 odst. 7 písm. d) vodního zákona).

⁶¹ Vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků.

⁶² Srov. definici „závažné havárie“ podle zák. č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o prevenci závažných havárií“)

posuzovat individuálně a podle konkrétních okolností, především s ohledem na množství a druh unikající látky a výskyt vody v okolí.⁶³ Platí, že ne každé zhoršení a ohrožení je mimořádně závažné. Havárie ovšem musí být náhlá, nepředvídatelná a zároveň v krátké době napravitelná.⁶⁴ Bude-li dlouhodobého rázu, hovoříme o závadném stavu (viz níže), případně o ekologické újmě. Rozlišení, zdali se v konkrétním případě jedná o havárii, nebo o ekologickou újmu, má v současné době pouze teoretický význam. V praxi se totiž zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o ekologické újmě“) nevyužívá (viz oddíl 3. 2. 3. Sankční nástroje). O havárii půjde vždy také v případě, že jde o únik zákonem vybraných látek⁶⁵ nebo k úniku dochází v chráněné oblasti přirozené akumulace vod, případně v ochranném pásmu vodního zdroje. Poruchy a závady zařízení sloužících k nakládání se závadnými látkami, které havárii předcházeli, se rovněž považují za součást havárie. V případě vzniku havárie je třeba zajistit opatření, která povedou k odvrácení a minimalizaci jejich následků. Za tímto účelem má původce havárie⁶⁶ dvě základní povinnosti. Primárně má povinnost oznamovací. Aby bylo možné zajistit včasnou, efektivní a koordinovanou činnost k zabránění a odstranění havárie, má původce povinnost havárii neprodleně ohlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky. Ten následně informuje zejména vodoprávní úřad, jenž je příslušný k řízení prací při zneškodňování havárie, a dále také správce povodí, ČIŽP, Policii České republiky a v některých případech také Ministerstvo zdravotnictví nebo krajskou hygienickou stanici. Oznamovací povinnost tíží nejen původce, ale i kohokoliv dalšího, kdo havárii zjistí. Původce má také povinnost zakročovací, tedy povinnost odstranit příčiny a následky havárie. Přitom se původce řídí havarijním plánem, pokud byl vypracován,⁶⁷ a pokyny vodoprávního úřadu. Pokyny v tomto případě nemusí být vydány ve formě správního rozhodnutí a v případě rozporu s havarijním plánem mají přednost.⁶⁸ K odstranění následků způsobených havárií slouží opatření k nápravě (viz oddíl 3. 2. 2. Administrativněprávní nástroje).

---

⁶³ STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015.

⁶⁴ Tamtéž. Krátkou dobou myšleno v řádu dní či týdnů.

⁶⁵ Srov. ust. § 40 odst. 2 vodního zákona.

⁶⁶ Původcem havárie může být fyzická, právnická, podnikající i nepodnikající osoba.

⁶⁷ Ustanovení § 39 odst. 2 písm. a) ve spojení se zákonem č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií.

⁶⁸ TUREČEK, Karel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., s komentářem*.

2. Právní úprava v mezinárodním právu a právu Evropské unie

2.1. Právní úprava v mezinárodním právu

Ochrana vodních zdrojů před znečišťováním a související úbytek biodiverzity patří i v současnosti mezi hlavní globální problémy. Skutečnost, že přírodní procesy ve vodě již nezvládají čistit narůstající znečištění vod, byla známa již v 60. letech 20. století, kdy byla Radou Evropy přijata Evropská vodní charta. Tato charta ve spojení s první celosvětovou konferencí OSN o životním prostředí konanou v roce 1972 pak odstartovala mezinárodní spolupráci, mj. při ochraně vodních zdrojů před znečišťováním. Mezinárodní úprava ochrany vod se zaměřuje z povahy věci pouze na ochranu těch vod, které mají (vyšší) přeshraniční charakter nebo dopad, tj. na vodní toky a povrchové vody sdílené dvěma či více státy. Problémem mezinárodní úpravy je, že na rozdíl od EU postrádá přímé vynucovací nástroje,⁶⁹ jenž jsou nahrazeny kontrolou a vzájemnou spoluprací při implementaci. Částečně je realizace cílů také závislá na dostupnosti finančních prostředků jednotlivých států. V oblasti vodního hospodářství značně převažují regionální a subregionální smlouvy nad globálními.

Hlavní multilaterální smlouvou, jejímž signatářem je i Česká republika, je Úmluva o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer. Tato úmluva byla sjednána v rámci Evropské hospodářské komise OSN dne 17. března 1992 v Helsinkách. Česká republika se stala smluvní stranou dne 10. září 2000. Úmluva vychází ze zásady dvoustranné, případně vícestranné spolupráce států na základě uzavřených mezinárodních dohod, pro něž stanoví rámeček. Zaměřuje se rovněž na vzájemnou výměnu informací, společný výzkum a vývoj a na zajištění přístupu veřejnosti k informacím. Jedním z hlavních cílů úmluvy je prevence, omezování a snižování znečištění vod přecházejících státní hranice. Požadavky k naplnění tohoto cíle směřují i na odpadní vody. Smluvní státy se zavazují:

- zakotvit ve svém právním řádu povolení k vypouštění odpadních vod,
- vypracovat a stanovit limity pro vypouštění odpadní vody založené na nejlepších dostupných technologiích,
- čistit městské odpadní vody alespoň biologicky nebo ekvivalentním procesem.

---

⁶⁹ Srov. DAMOHORSKÝ, Milan. *Mezinárodní právo životního prostředí II. část (zvláštní)*. Beroun: IFEC, 2008.

Uvedené požadavky tuzemská právní úprava reflektuje. Při dosahování uvedených cílů smluvní státy rovněž uplatňují klíčové právní principy ochrany vod.⁷⁰ K úmluvě byly přijaty dva dodatkové protokoly. Prvním je Protokol o vodě a zdraví, podepsaný v Londýně v červnu 1999, přičemž v platnost vstoupil až v roce 2005. Protokol má dva klíčové cíle. Jedním je zajištění přístupu k nezávadné pitné vodě pro všechny a tím druhým pak zajištění způsobu zneškodňování odpadních vod. Účelem obou cílů je pak ochrana lidského zdraví. Smluvní státy jsou povinny, k naplnění těchto cílů, stanovit a zveřejnit národní a/nebo místní cíle (dále jen „národní cíle“), jejichž dosažením bude zachována vysoká úroveň ochrany před chorobami souvisejícími s vodou. Národní cíle musí být pravidelně revidovány a musejí, ve vztahu k odpadním vodám,⁷¹ zahrnovat:

- plochu teritoria nebo velikost či část populace, jíž by měly sloužit sběrné systémy kanalizace nebo kde by mělo být zkvalitněno zneškodňování odpadních vod zajišťované jiným způsobem,
- míru účinnosti dodávky vody a zneškodňování odpadních vod, jíž má být takovými rozvodnými a sběrnými systémy či jinými prostředky dosaženo,
- aplikaci uznávané správné praxe managementu zásobování vodou a zneškodňování odpadních vod, včetně ochrany vod používaných jako zdroje pitné vody,
- vypouštění neupravených odpadních vod a neupravených přívalových vod při záplavách ze sběrných systémů splaškových a odpadních vod do vod spadajících do působnosti protokolu,
- kvalitu vypouštěných splaškových a odpadních vod ze zařízení sloužících k čištění těchto vod do vod spadajících do působnosti protokolu.

V České republice zpracovala národní cíle mezirezortní pracovní skupina pod vedením MUDr. Františka Kožíška, CSc.,⁷² přičemž naposledy byly aktualizovány v roce 2020. Jednotlivé cíle, vycházející z protokolu, se značně překrývají s cíli udržitelného rozvoje OSN, potažmo s cíli Státní politiky životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050. Zároveň jde o cíle poměrně obecné a bez konkrétních hodnot. Není proto překvapivé, že ve vztahu ke splnění povinností z protokolu je možné cíle považovat za splněné.

---

⁷⁰ Princip předběžné opatrnosti, princip znečišťovatel platí a princip udržitelného hospodaření s vodou.

⁷¹ K ostatním národním cílům viz Článek 6 protokolu.

⁷² PRACOVNÍ TÝM RADY PRO ZDRAVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ. Národní cíle ČR k Protokolu o vodě a zdraví [online]. 2008. Dostupné z: https://szu.gov.cz/wp-content/uploads/2023/03/Protokol_finalni.pdf

Druhým přijatým protokolem k úmluvě je Protokol o občanskoprávní odpovědnosti a náhradě za škodu způsobenou účinky průmyslových havárií přesahujícími hranice států na přeshraničních vodách. Tento protokol z roku 2003 ovšem dosud nevstoupil v platnost, neboť nebyl ratifikován nezbytným počtem (16) států.

Území České republiky protínají tři významné evropské vodní toky – Labe, Dunaj a Odra. K ochraně těchto povodí je nezbytná mezinárodní spolupráce. Ta je realizována prostřednictvím mezinárodních komisí, založených následujícími mezinárodními smlouvami:

- Dohodou o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe (1990),
- Úmluvou o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje (1994),
- Dohodou o mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním (1996).

Cílem uvedených smluv je, skrze soustavnou spolupráci v rámci vytvořených komisí, zejména snížení zatížení těchto povodí, jakož i snížení zatížení moří do kterých ústí (Severní, Černé a Baltské moře). Dále se činnost komisí zaměřuje na zachování přirozených vodních ekosystémů, povodňovou ochranu nebo také na koordinovanou implementaci Rámcové směrnice o vodách.⁷³ Všechny uvedené smlouvy zmiňují i odpadních vody, ale už neobsahují žádné nové nástroje či přísnější limity, než plynou právě z Rámcové směrnice o vodách.

K ochraně vod slouží i několik dalších multilaterálních smluv. Ty ale nejsou pro tuto diplomovou práci relevantní, neboť se znečištěním odpadními vodami nezabývají⁷⁴ nebo Česká republika není jejich signatářem.⁷⁵

Téměř třetinu státní hranice tvoří tzv. „mokrú hranice“.⁷⁶ Spolupráce na těchto hraničních vodách vychází z bilaterálních smluv, které má Česká republika uzavřené se všemi sousedícími státy.⁷⁷ Jsou jimi:

- Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství,

---

⁷³ *Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023* [online]. Ministerstvo zemědělství, Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-a59548---AawiXjqQ/zprava-o-stavu-vodniho-hospodarstvi-ceske-republiky-v-roce-2023?_linka=a612418.

⁷⁴ Především Úmluva OSN o mořském právu (UNCLOS). Ačkoliv je tato mezinárodní smlouva považována za „ústavu“ mezinárodního vodního práva, stanoví ve vztahu k odpadním vodám pouze obecná pravidla pro předcházení znečištění mořského prostředí. Zároveň je obtížně vymahatelná a ve vztahu k České republice, jako vnitrostátní zemi, jen omezeně aplikovatelná. Dále také například Úmluva o předcházení znečištění z moří ukládáním odpadů a jiných látek (1972) nebo Mezinárodní úmluva o předcházení znečištění moří z plavidel (1973).

⁷⁵ Např. Úmluva OSN o právu neplavebního využívání mezinárodních vodních toků (1997).

⁷⁶ STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*.

⁷⁷ *Ibid.*

- Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách,
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství,
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách.

Účelem těchto smluv je předcházet případným sporům a problémům. V jejich rámci byly rovněž vytvořeny komise pro hraniční vody, které řeší širokou škálu otázek. Od úpravy a údržby hraničních vodních toků, výměny údajů, ochrany před znečištěním, přes hydrologii a hlásné předpovědní povodňové služby až po vodoprávní řízení týkající se hraničních vod. Výsledkem zasedání komisí je vždy protokol, který je následně schvalován ministrem životního prostředí.

2.2. Právní úprava v právu Evropské unie

Česká republika je členským státem EU již přes 20 let. Za tu dobu bylo na její půdě přijato několik desítek tisíc právních předpisů.⁷⁸ V současnosti je tuzemský právní řád tvořen zhruba 2 500 implementovanými unijními předpisy.⁷⁹ Legislativa EU má oproti té mezinárodní vyšší význam, a to z několika důvodů. Primárně proto, že se samotné problematice znečišťování vod odpadními vodami detailně zabývá. Kromě toho má, v souladu s principem aplikační přednosti v případě rozporu, (přímo použitelné) unijní právo přednost před právem členského státu,⁸⁰ a, jak již bylo zmiňováno, disponuje EU přímými vynucovacími nástroji.⁸¹ V poslední řadě EU vytváří vlastní rozpočet, z nějž financuje národní Operační program Životní prostředí. Pro programové období v letech 2021–2027 je z fondů EU (Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti) poskytnuto 61 mld. Kč,⁸² přičemž na opatření související s ochranou vod proti znečištění odpadními vodami a na jejich čištění je vyhrazeno aktuálně okolo 15 mld. Kč.⁸³ Tyto

⁷⁸ ČTK: Do českého práva bylo za 20 let členství v EU začleněno na 2500 předpisů EU | Vláda České republiky. In: [cit. 06.04.2025]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/michal_salomoun/z-medii/ctk-do-ceskeho-prava-bylo-za-20-let-clenstvi-v-eu-zacleneno-na-2500-predpisu-eu-212695/.

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Srov. Rozsudek Soudního dvora C–6/64, ze dne 15. července 1964, Flaminio Costa proti E.N.E.L a Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04 (tzv. „cukerný nález“).

⁸¹ Ať už jde o následky nenáležitě transpozice směrnice nebo o samotné sankce za porušení práva EU členským státem podle čl. 258 an. Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁸² Operační program Životní prostředí. In: [cit. 05.04.2025]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/operacni-program-zivotni-prostredi/>.

⁸³ 1.4 Vodovody a kanalizace – Operační program Životní prostředí. In: [cit. 05.04.2025]. Dostupné z: <https://opzp.cz/specificky-cil/voda/>.

skutečnosti pak v souhrnu dávají předpoklady a záruky vysoké míry ochrany vod ve všech členských státech.

Obdobně jako v případě mezinárodní úpravy byla i v případě EU hlavním impulsem k přijímání opatření k ochraně životního prostředí Stockholmská konference OSN v roce 1972. Evropská rada následně rozhodla o přijímání akčních programů, jakožto střednědobých strategických dokumentů v oblasti životního prostředí. Tyto koncepční dokumenty mají již od šestého vydaného akčního programu pro členské státy právně závaznou formu rozhodnutí. Sledování nulového znečištění vod je jedním z prioritních cílů i současného (osmého) Akčního programu.⁸⁴

Právní základ na úrovni primárního práva tvoří čl. 191-193 Smlouvy o fungování EU (dále jen „SFEU“). Podle čl. 191 SFEU politika EU v oblasti životního prostředí přispívá k dosažení těchto cílů:

- zachování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí,
- ochrana lidského zdraví,
- uvážlivé a racionální využívání přírodních zdrojů,
- podpora opatření na mezinárodní úrovni určených k řešení regionálních a celosvětových problémů životního prostředí, a zejména boj proti změně klimatu,

a je založena na principu obezřetnosti a prevence, odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje, a na principu „znečišťovatel platí“. Zároveň se uplatní princip integrace⁸⁵, který stanoví, že veškeré požadavky na ochranu životního prostředí je třeba zapracovat i do souvisejících unijních politik, neboť ty ekologickou politiku ovlivňují, a naopak je jimi sama ovlivňována.⁸⁶

Sekundární legislativa EU v ochraně vod je typická v tom, že obsahuje téměř výlučně směrnice. Východiskem pro celou koncepční politiku jsou dvě rámcové směrnice. První, Rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí,⁸⁷ se zaměřuje na členské státy, které mají pod svou svrchovaností nebo jurisdikcí nějaké mořské vody. Pro Českou republiku, jako vnitrozemský stát, plynou pouze některé povinnosti. Zejména jde o povinnost přeshraniční spolupráce a řešení znečištění vod. Cílem směrnice je dosažení dobrého stavu mořských vod, označující ekologicky

---

⁸⁴ Srov. článek 2 odst. 2 písm. d) Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/591 ze dne 6. dubna 2022 o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2030.

⁸⁵ Viz. čl. 11 SFEU.

⁸⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

⁸⁷ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí).

rozmanité a dynamické oceány a moře, které jsou čisté, zdravé a výnosné. Klíčovou pro úpravu jakosti sladkovodních zdrojů je pak druhá rámcová směrnice – Rámcová směrnice o vodách.

Důvodem k přijetí Rámcové směrnice o vodách bylo sjednocení politického konceptu úpravy a splnění cílů, kterých se již přijatými směrnicemi⁸⁸ v průběhu 90. let 20. století nepodařilo dosáhnout. Nová koncepce je založena na jednotlivých povodích a jejich plánech, které stanoví programy opatření.⁸⁹ Rámcová směrnice o vodách představuje jednu z nejsložitějších směrnic vytvořených Evropskou komisí, a nutnost její transpozice, jakož i souvisených směrnic, byla hlavním důvodem k přijetí současného vodního zákona.⁹⁰ Předmětem úpravy jsou vnitrozemské povrchové, brakické, pobřežní a podzemní vody. Jejím smyslem je vytvořit právní rámec ochrany a zabránění dalšímu zhoršování vodního prostředí a ekosystémů, dále podpora udržitelného užívání vod, snižování znečišťování podzemních vod a zmírnění účinků povodní a sucha. Konečným cílem je dosažení dobrého stavu vod. Ten je definován odlišně pro povrchové a pro podzemní vody. U povrchových vod je dobrým stavem takový stav úvaru povrchové vody, kdy je jeho ekologický a chemický stav přinejmenším „dobrý“. U podzemních vod je dobrým stavem takový stav útvaru podzemní vody, kdy je jeho kvantitativní a chemický stav přinejmenším „dobrý“. Hodnocení útvarů povrchových i podzemních vod jako „dobrých“, a jednotlivá kritéria, na kterých hodnocení spočívá, stanoví rovněž Rámcová směrnice. V našem právním řádu je způsob hodnocení zakotven ve dvou prováděcích vyhláškách.⁹¹ Dosáhnout dobrého stavu vod bylo třeba do roku 2015. Za určitých podmínek, stanovených Rámcovou směrnicí,⁹² je možné splnění cíle, bude-li náležitě odůvodněno, odsunout maximálně na období dvou následujících aktualizací plánu povodí, tj. do roku 2027. Jak vyplývá z jednotlivých plánů povodí, dosahování dobrého

---

⁸⁸ Směrnice Rady 80/778/EHS ze dne 15. července 1980 o jakosti vody určené k lidské spotřebě; Směrnice Rady ze dne 17. prosince 1979 o ochraně podzemních vod před znečišťováním některými nebezpečnými látkami; Směrnice Rady ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod, 3199L0271; Směrnice Rady ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (91/676/EHS).

⁸⁹ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

⁹⁰ *Ibid.*

⁹¹ Vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod; Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod.

⁹² Článek 4 odst. 4 Rámcové směrnice o vodách – „*Lhůty stanovené v odstavci 1 mohou být prodlouženy za účelem postupného dosahování cílů pro vodní útvary za předpokladu, že se neprojeví další zhoršení stavu dotčeného vodního útvaru, a to při splnění všech následujících podmínek: a) členské státy dojdou k závěru, že všech potřebných zlepšení stavu vodních útvarů nelze rozumně dosáhnout ve lhůtách uvedených ve zmíněném odstavci, a to nejméně z jednoho z těchto uvedených důvodů: i) míra požadovaného zlepšení může být z důvodů technické proveditelnosti dosažena pouze postupnými kroky, které lhůty přesahují; ii) dosažení odpovídajícího zlepšení v rámci dané lhůty by bylo neúměrně nákladné; iii) přírodní podmínky nedovolují včasné zlepšení stavu daného vodního útvaru“.*

stavu vodu má velmi nízkou míru úspěšnosti.⁹³ Ta se liší jak v rámci jednotlivých povodí, tak v rámci jednotlivých ukazatelů. Například zatímco dobrého kvantitativního stavu podzemních vod je dosahováno téměř u všech útvarů,⁹⁴ dobrého chemického a ekologického stavu je dosahováno jen minimálně.⁹⁵ Ačkoliv se tedy jakostní stav vodních útvarů jeví jako zcela neuspokojivý, objektivně až tak kritický není. Hlavním důvodem pro negativní výsledky, vyjma samotného znečištění, je především aplikace velmi přísného principu „one-out, all-out“ (doslova „jeden špatně, všechno špatně“).⁹⁶ Tedy v případě, že již jeden ze sledovaných ukazatelů některé ze složek hodnocení chemického nebo jedna složka ekologického stavu/potenciálu překročí hodnotu povolenou pro dosažení dobrého stavu, je hodnocení celé složky, a tím pádem i celého vodního útvaru, klasifikováno podle nejhoršího ukazatele. Nebude-li tento princip na úrovni EU revidován, nelze dosažení dobrého stavu vod u nás do nejzazšího termínu roku 2027, a zcela jistě ani v následujících letech, očekávat.

Kromě Rámcové směrnice je oblast ochrany jakosti vod upravena i několika dalšími směrnicemi.⁹⁷ Na tomto místě je třeba věnovat pozornost, pro tuto práci nejdůležitější, směrnici o čištění městských odpadních vod. Obecným cílem této směrnice je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky (zejména eutrofizací⁹⁸) městských odpadních vod a dosažení nulového

---

⁹³ Výsledky monitoringu a hodnocení stavu vod jsou součástí každého plánu povodí v kapitole III. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. 3. plánovací období. In: *MZe* [online]. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi>.

⁹⁴ Například u povodí Labe bylo v období 2013-2018 dosaženo dobrého kvalitativního stavu u 95 z celkových 100 útvarů podzemních vod. Viz Národní plán povodí Labe str. 28, tabulka III.4.2.b – Kvantitativní stav útvarů podzemních vod. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní plán povodí Labe [online]. 2022. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-q364017---_1A-cDok/kapitola-iii-monitoring-a-hodnoceni?_linka=a283551; Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plan-povodi/narodni-plan-povodi-labe>

⁹⁵ Například z Národního plánu povodí Odry plyne, že dobrého chemického stavu bylo dosaženo u 3 z celkových 138 útvarů (tabulka III.2.1) a dobrého ekologického stavu povrchových vod bylo dosaženo u 7 z celkových 111 útvarů (tabulka III.2.2a). Viz MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní plán povodí Odry [online]. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plan-povodi/narodni-plan-povodi-odry>.

⁹⁶ Princip vychází především z Rámcové směrnice o vodách (příloha V). Na tuzemské úrovni je součástí vyhlášek týkajících se hodnocení stavu vod – viz poznámka pod čarou č. 108.

⁹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/105/ES ze dne 16. prosince 2008 o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky, změně a následném zrušení směrnic Rady 82/176/EHS, 83/513/EHS, 84/156/EHS, 84/491/EHS a 86/280/EHS a změně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES ze dne 12. prosince 2006 o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu; Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/7/ES ze dne 15. února 2006 o řízení jakosti vod ke koupání a o zrušení směrnice 76/160/EHS; Směrnice Rady ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (91/676/EHS); Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/60/ES ze dne 23. října 2007 o vyhodnocování a zvládnání povodňových rizik.

⁹⁸ Eutrofizací se rozumí proces obohacování vod o živiny, především o dusík a fosfor.

znečištění vyhlášeného v Zelené dohodě pro Evropu.⁹⁹ Předmětem směrnice jsou výslovně pouze městské a průmyslové odpadní vody (k jejich vymezení viz oddíl 3. 1. 1. Pojem odpadních vod). Vzhledem k jejich definicím a možnému původu se však směrnice fakticky vztahuje na naprostou většinu produkovaných odpadních vod. Průmyslové odpadní vody jsou předmětem pouze v rozsahu vybraných odvětví podle přílohy III. Směrnice stanoví celounijní pravidla pro odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod. Členské státy EU musí:

- v aglomeracích¹⁰⁰ s populačním ekvivalentem¹⁰¹ (PE) vyšším než 2000 PE, odvádět odpadní vody veřejnou kanalizací¹⁰² a před jejich vypuštěním je podrobit sekundárnímu čištění¹⁰³,
- vypouštět odpadní vody z ČOV splňující požadavky uvedené v tabulce 1 směrnice (maximální koncentrace nebo minimální procento úbytku ukazatelů – biochemické spotřeby kyslíku, chemické spotřeby kyslíku, nerozpuštěných látek),
- zajistit předčištění vybraných průmyslových odpadních vod před vypuštěním do veřejné kanalizace nebo městské ČOV,
- používat modernější techniky čištění v aglomeracích s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, umístěných v určených citlivých oblastech nebo pro vody chráněné podle jiných směrnic,
- zajistit řádné projektování, budování, provozování a údržbu ČOV, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných klimatických podmínek,
- přijmout opatření s cílem omezit znečištění vodního recipientu v důsledku průsaků z veřejné kanalizace a v důsledku záplav při mimořádně silných deštích,
- zajistit pravidelný odběr vzorků na odtoku z ČOV a sledovat soulad s požadavky na vypouštěné odpadní vody stanovené touto směrnicí,
- monitorovat zneškodňování a opětovné využívání odpadních vod a kalů a monitorovat účinnost ČOV,

---

⁹⁹ Viz *SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Zelená dohoda pro Evropu* [online]. 2019 Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:52019DC0640> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:52019DC0640>.

¹⁰⁰ Aglomerací se dle čl. 2 odst. 4 směrnice o čištění městských odpadních vod rozumí oblast, v níž jsou obyvatelé a popřípadě i hospodářské činnosti natolik soustředěny, že městské odpadní vody jsou shromažďovány a odváděny do městské ČOV nebo do společného místa vypouštění.

¹⁰¹ Jedním populačním ekvivalentem (PE) se podle čl. 2 odst. 6 rozumí zatížení vyjádřené jako produkce organického biologicky odbouratelného znečištění, která odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku (BSK5) 60 g O₂/den.

¹⁰² Terminologií směrnice o čištění odpadních vod „stokovou soustavou“.

¹⁰³ Sekundárním čištěním se dle čl. 2 odst. 8 rozumí čištění městských odpadních vod postupem obvykle zahrnujícím biologické čištění s dosazováním nebo jiný postup, který vyhovuje požadavkům uvedeným v tabulce 1 přílohy I.

- vymezit citlivé a méně citlivé oblasti (viz podkapitola 1. 1. Význam, cíle a předmět právní ochrany vod).

Od účinnosti opatření zavedených směrnicí o čištění městských odpadních vod v roce 1993 se kvalita evropských vod radikálně zlepšila. O provádění směrnice vydává Evropská komise v souladu s čl. 17 odst. 5 této směrnice každé dva roky zprávu. Od roku 2020 jsou tyto zprávy vydávány pouze v anglickém jazyce jako tzv. „technické hodnocení“ („*technical assessment*“). Z posledního, doposud vydaného dvanáctého technického zhodnocení, které shrnuje data k 31. prosinci 2020 a bylo vydáno až v roce 2024, vyplývá již dlouhodobě udržovaná vysoká míra souladu vnitrostátních opatření s požadavky stanovenými směrnicí – viz Příloha č. 4. diplomové práce.

V průběhu let byla směrnice několikrát (5x) změněna a vzhledem k přetrvávajícím problémům bylo třeba některá její ustanovení aktualizovat. Z hodnocení směrnice z roku 2019, provedeného Evropskou komisí v rámci Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů, vyplynula mimo jiné potřeba zohlednit i doposud plně neřešené zdroje znečištění – znečištěné srážky a odlehčení z přívalových vod¹⁰⁴, individuální systémy (domovní ČOV), a také malé aglomerace s populačním ekvivalentem do 2000 PE. Z tohoto důvodu byla původní směrnice pro přehlednost přepracována a dne 24. listopadu 2024 byla vydána nová Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3019 o čištění městských odpadních vod (dále jen „nová směrnice o čištění městských odpadních vod“ nebo jen „nová směrnice“). Obecným cílem nové směrnice je zlepšení kvality vody přísnějším čištěním a zahrnutím nových znečišťujících látek. Oproti předchozí úpravě přináší směrnice nová koncepční východiska. Významný důraz je kladen na ochranu lidského zdraví, a to v souladu s přístupem „jedno zdraví“ („*One Health*“).¹⁰⁵ Dále je výrazně posíleno uplatňování zásady „znečišťovatel platí“, především v souvislosti s náklady na čištění mikropolutantů (viz dále), a zásady proporcionality mezi vynaloženými finančními investicemi a dosažitelností stanovených cílů. Nová směrnice rovněž vytyčuje několik dílčích cílů. Níže uvedená tabulka pro přehlednost shrnuje na jedné straně cíle stanovené novou směrnicí a na straně druhé primární opatření, která byla k jejich dosažení navržena.

---

¹⁰⁴ Až devadesát procent případů úhynu ryb v letním období souvisí s přívalovými dešti a odlehčením znečištěné vody do toků.

¹⁰⁵ Přístup „jedno zdraví“ je definován jako integrovaný a sjednocující přístup, jehož cílem je udržitelná rovnováha a optimalizace zdraví lidí, zvířat a ekosystémů. Na úrovni EU je klíčovým pojmem Evropském akčního plánu „Jedno zdraví“ proti antimikrobiální rezistenci (Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Evropský akční plán „Jedno zdraví“ proti antimikrobiální rezistenci (AMR) (COM(2017) 339 final, 29.6.2017)).

Vytyčený cíl	Ustanovení směrnice	Opatření k dosažení cíle
Obecný cíl zlepšení kvality vod a zmírnění znečištění.	Článek 3	Zajistit vybavení veř. kanalizací a napojení veškerých splašků na ně pro aglomerace s populačním ekvivalentem 1 000 PE nebo vyšším.
	Článek 4	Používat individuální systémy pro odvádění, uchovávání a čištění městských odpadních vod.
	Článek 5	Monitorovat a omezit znečištění pocházející z odlehčovacích komor ČOV a městského srážkového odtoku ¹⁰⁶ a k tomuto účelu vypracovat integrovaný plán pro nakládání s městskými odpadními vodami, včetně seznamu rizikových aglomerací ohrožených tímto znečištěním.
	Článek 6	Zajistit sekundární čištění městských odpadních vod vypouštěných z ČOV v aglomeracích s populačním ekvivalentem 1 000 PE a vyšším.
	Článek 7	Zpřísnit emisní standardy pro fosfor a dusík odstraňovaný v rámci terciárního čištění ¹⁰⁷ .
	Článek 8	Zajistit kvartérní čištění ¹⁰⁸ městských odpadních vod vypouštěných z ČOV, se zatížením odpovídajícím populačnímu ekvivalentu 150 000 PE a vyššímu.
		Vytvořit seznam oblastí, v nichž koncentrace nebo akumulace mikropolutantů z ČOV představuje riziko pro ŽP nebo lidské zdraví. ¹⁰⁹
Článek 18	Identifikovat a posoudit rizika pro ŽP a lidské zdraví způsobená vypouštěním městských odpadních vod s přihlédnutím k sezónním výkyvům a mimořádným událostem a přijmout případná vhodná opatření.	

¹⁰⁶ Dle čl. 2 odst. 5 nové směrnice se městským srážkovým odtokem rozumí srážky z aglomerací odváděné pomocí jednotné nebo oddílné kanalizace.

¹⁰⁷ Dle čl. 2 odst. 13 nové směrnice se terciárním čištěním rozumí čištění městských odpadních vod postupem, při němž se v městských odpadních vodách snižuje objem dusíku, fosforu nebo dusíku i fosforu.

¹⁰⁸ Dle čl. 2 odst. 14 nové směrnice se kvartérním čištěním rozumí čištění městských odpadních vod postupem, při němž se v městských odpadních vodách snižuje objem širokého spektra mikropolutantů.

¹⁰⁹ Pro vypouštění do těchto oblastí je požadováno kvartérní čištění už od populačního ekvivalentu 10 000 PE.

<p>Zlepšit energetickou bilanci odvádění a čištění městských odpadních vod a využít potenciál k rozvoji energie z obnovitelných zdrojů a k podniknutí konkrétních kroků k energetické a klimatické neutralitě.</p>	<p>Článek 11</p>	<p>Provádět energetické audity¹¹⁰ městských ČOV, zahrnující identifikaci potenciálu pro nákladově efektivní opatření ke snížení spotřeby a ke zvýšení využívání a výroby energie z obnovitelných zdrojů se zvláštním zaměřením na identifikaci a využití potenciálu pro výrobu bioplynu nebo rekuperaci a využívání odpadního tepla, při snižování emisí skleníkových plynů.</p>
<p>Snížit emise skleníkových plynů z ČOV na udržitelnou úroveň.</p>		
<p>Přispívat k přechodu na oběhové hospodářství prostřednictvím opětovného využívání vyčištěných odpadních vod a cenných zdrojů z nich.</p>	<p>Článek 15</p>	<p>Podporovat opětovné využívání vyčištěných odpadních vod ze všech ČOV s přihlédnutím, je-li to vhodné, a zejména v oblastech s nedostatkem vody, a pro všechny vhodné účely.</p>
	<p>Článek 20</p>	<p>Podporovat využití cenných zdrojů a zajistit nakládání s kaly dle odpadové hierarchie.¹¹¹</p>
<p>Chránit veřejné zdraví sledováním zdravotních ukazatelů prostřednictvím dohledu nad městskými odpadními vodami.</p>	<p>Článek 17</p>	<p>Zavést vnitrostátní systém pro spolupráci a koordinaci mezi orgány odpovědnými za veřejné zdraví a orgány odpovědnými za čištění městských odpadních vod, zaměřenou na určení relevantních ukazatelů veřejného zdraví (virus SARS-CoV-2 a jeho varianty, poliovirus, virus chřipky, nově se objevující patogeny, ...)</p>
		<p>Fakultativně monitorovat relevantních ukazatele veřejného zdraví u městských odpadních vod a</p>

¹¹⁰ Ve smyslu Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955.

¹¹¹ Článek 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic.

		v případě vyhlášení stavu ohrožení veřejného zdraví ¹¹² tak činit obligatorně.
Zajistit přístup k sanitárním zařízením a službám pro všechny, zejména pro ty nejzranitelnější a marginalizované.	Článek 19	Přijmout veškerá nezbytná opatření – určit osoby bez přístupu k sanitárním zařízením, posoudit možnosti zlepšení, podpořit zřízení dostatečného počtu sanitárních zařízení ve veřejných prostorech a zajištění dostupnosti k nim, ...
Zlepšit transparentnost a řízení činností souvisejících s městskými odpadními vodami.	Článek 24	Zpřístupnit veřejnosti online snadno dostupné a aktuální informace o odvádění a čištění městských odpadních vod v aglomeracích s populačním ekvivalentem vyšším než 1 000 PE, a to v individualizované a uživatelsky přívětivé podobě.

Zdroj: vlastní zpracování.

Uvedené cíle nové směrnice jsou velmi ambiciózní. Pro Českou republiku bude pravděpodobně největší výzvou splnění požadavků článku 3, tedy vybudovat veřejnou kanalizaci a zajistit napojení veškerých splašků na ni i ve venkovských oblastech – v aglomeracích s populačním ekvivalentem 1 000 PE a vyšším. V porovnání s ostatními zeměmi EU je počet obcí, které by spadaly do této rozšířené působnosti, vysoký.¹¹³ Přesný počet zatím není znám, každopádně se odhaduje, že se bude jednat o přibližně 750 nových aglomerací.¹¹⁴ Nyní je v působnosti původní směrnice 648 aglomerací, což znamená, že by se celkový počet aglomerací pokrytých novou směrnicí zdvojnásobil a zahrnuto by bylo další znečištění o velikosti okolo 1 milionu PE.¹¹⁵ Od článku 3 je možné se odchýlit zejména, pokud by vybudování veřejné kanalizace nepřineslo užitek pro životní prostředí nebo lidské zdraví, a dále na základě zásady proporcionality, pokud by finanční náklady na vybudování veřejné kanalizace byly nepřiměřeně

¹¹² Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2371 ze dne 23. listopadu 2022 o vážných přeshraničních zdravotních hrozbách a o zrušení rozhodnutí č. 1082/2013/EU.

¹¹³ JIŘÍ DUDA. *Informace ke směrnici o čištění městských odpadních vod* [online]. Praha, 2023. Dostupné z: https://www.sovak.cz/sites/default/files/2023-05/Duda_Informace%20ke%20Sm%C4%9Bmici%20o%20%C4%8Di%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD%20m%C4%9Bstsk%C3%BDch%20odpadn%C3%ADch%20vod.pdf

¹¹⁴ MERTO VÁ, Daniela. Přpracovaná směrnice o čištění městských odpadních vod přináší nové výzvy nejen ve vodohospodářském sektoru. *Vodohospodářské technicko-ekonomické informace*. 2024, roč.66, č.4. DOI: 10.46555/VTEI.2024.05.003

¹¹⁵ Ibid.

vysoké.¹¹⁶ Hlavní podmínkou, za které je možné od požadavku budování veřejné kanalizace upustit, je používání individuálních systémů pro odvádění, uchovávání a případně čištění městských odpadních vod.¹¹⁷ Typicky půjde o domovní ČOV. Na individuální systémy klade nová směrnice několik požadavků. Především je třeba zajistit, aby byl stupeň ochrany stejný jako u sekundárního a terciálního čištění.¹¹⁸ Dále individuální systémy využívané v aglomeracích s PE vyšším než 1 000 musí být zapsány do státem zřízeného registru, a to buď na celostátní, regionální nebo místní úrovni.¹¹⁹ Významnou související otázkou je požadavek pravidelných inspekcí či kontrol individuálních systémů ze strany státu. Problematika kontrol domovních ČOV byla předmětem polemiky již v průběhu loňského roku, kdy byla v souvislosti s přijetím nového stavebního zákona č. 283/2021 Sb. (dále jen „stavební zákon“), odstraněna možnost povolovat domovní ČOV ohlášením,¹²⁰ a tím odpadla i povinnost pravidelných revizí ohlašovaných vodních děl podle § 59 odst. 1 písm. k) vodního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2023. Nyní jsou nové domovní ČOV povolovány v rámci vodoprávního řízení a kontrola je prováděna skrze povinnost odebrat vzorky odpadních vod stanovenou v povolení. Otázkou zůstává, zdali je tato kontrola pro splnění požadavků nové směrnice dostatečná. Technické revize dříve povolených (ohlášených) domovních ČOV odborně způsobilou osobou se stále provádějí. Proveditelnost tohoto způsobu do budoucna je ovšem nepravděpodobná, a to z legislativních (další změna právní úpravy) a organizačně-ekonomických důvodů (nových domovních ČOV může přibýt několik desítek tisíc). Prvním úskalím tak pro ČR, potažmo samosprávné celky, bude výběr vhodné varianty mezi vybudováním nákladných veřejných kanalizací, u nichž ale neplatí, že jejich vybudováním bude automaticky dosaženo nižšího znečištění, a používáním a kontrolou individuálních systémů.

Druhou největší výzvou je bezpochyby splnění povinnosti na kvartérní čištění městských odpadních vod stanovené v článku 8. V současné době u nás podle prof. Ing. Jiřího Wannera, DrSc. neexistují městské ČOV, které by čištění mikropolutantů prováděly.¹²¹ Kromě otázky výběru vhodné technologie, která bude ekonomicky únosná a bude splňovat požadavky nové směrnice, je překážkou finanční nákladnost dalšího stupně čištění. Nová směrnice si je tohoto problému vědoma a zavádí tzv. „rozšířenou odpovědnost výrobců“ látek z vybraných průmyslových odvětví, a to z farmaceutického a kosmetického průmyslu. Důvodem je, že hlavními mikropolutanty

---

¹¹⁶ Článek 4 odst. 1 nové směrnice o čištění odpadních vod.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Článek 4 odst. 2 nové směrnice o čištění odpadních vod.

¹¹⁹ Článek 4 odst. 3 nové směrnice o čištění odpadních vod.

¹²⁰ Původní § 15a vodního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2023.

¹²¹ *RIZIKA SMĚRNICE EU O ČIŠTĚNÍ MĚSTSKÝCH ODPADNÍCH VOD* [online]. 2025 [cit. 30.05.2025]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7Q2dvNZ4KJA>.

zatěžující vody jsou rezidua léčivých a kosmetických přípravků. Výrobci těchto látek ponесou v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ až 80 % celkových nákladů na kvartérní čištění.

Nová směrnice poskytuje dobrou příležitost se v oblasti ochrany vod před odpadními vodami posunout o krok dále. Některé požadavky nové směrnice již v tuzemském právním řádu reflektovány jsou,¹²² jiné bude velmi náročné splnit. Transpoziční lhůta závazných ustanovení je do 31. července 2027. Členské státy tak mají ode dne 1. ledna 2025, kdy vstoupila nová směrnice v platnost, 30 měsíců na zajištění souladu. Implementační lhůty jsou stanoveny velmi individuálně a značně odlišně pro jednotlivé oblasti. Jejich přehled tvoří Příloha č. 5 k diplomové práci.

---

¹²² Například zpřísnění emisních standardů pro celkový dusík a fosfor.

3. Právní úprava v České republice

3.1. Odpadní vody a jejich zneškodňování

3.1.1. Pojem odpadních vod

Přesné vymezení odpadních vod je nezbytné nejen z hlediska teoretického, ale především z hlediska praktického, neboť plnění zákonem stanovených povinností (např. odvádění, vyvážení vypouštění odpadních vod [viz oddíly 3. 1. 3. Vypouštění odpadních vod do vod povrchových a 3. 1. 4. Vypouštění odpadních vod do vod podzemních]) je závislé na určení, zda nějaká voda je či není vodou odpadní.

Kategorizace je jedním z administrativněprávních nástrojů, skrze níž lze závazně stanovit žádoucí způsob chování osob a který ve svých důsledcích přispívá k účinnosti právní úpravy (viz oddíl 3. 2. 2. Administrativněprávní nástroje). Odpadní vody jsou tomto ohledu zvláštní, právně relevantních kategorií vod,¹²³ kterou z hlediska ochrany kvality povrchových i podzemních vod lze považovat za nejvýznamnější. Tvoří totiž společně se závadnými látkami hlavní zdroj znečištění a také jde o činitel negativně ovlivňující čistotu vod.¹²⁴ Zároveň odpadní vody představují předmět, před jehož vlivy je nutné chránit ostatní vody.¹²⁵ Tím se odlišují od kategorií povrchových a podzemních vod, které jsou vymezeny jakožto specifický předmět ochrany.

Pozitivněprávně jsou odpadní vody definovány v ustanovení § 38 vodního zákona. Zákonná definice je složena jak z pozitivního, tak z negativního vymezení. Za odpadní vody se považují „...vody použité v obytných, průmyslových, zemědělských, zdravotnických a jiných stavbách¹²⁶, zařízeních¹²⁷ nebo dopravních prostředcích¹²⁸, pokud mají po použití změněnou jakost

---

¹²³ Dalšími kategoriemi vod předvídanými právními předpisy ke zvláštnímu účelu jsou například minerální vody nebo důlní vody podle zák. č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

¹²⁴ DUDOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí. Díl 2.*

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Stavbou se podle ust. § 5 odst. 1 stavebního zákona rozumí „stavební dílo, které vzniká stavební nebo montážní činností ze stavebních výrobků, materiálů nebo konstrukcí za účelem užívání na určitém místě. Za stavbu se považuje také výrobek plnící funkci stavby“.

¹²⁷ „Pojem "zařízení" není vodním zákonem definován, proto je nutno při jeho výkladu vycházet z toho, jak je tento pojem v českém jazykovém prostředí obecně vnímán. Tento pojem-kromě jiných významů jako zařízení (vybavení) místnosti, nebo akt, kdy někdo něco zařizuje-je v českém jazyce vnímán nejen jako stroj (mechanismus) k zajištění určité činnosti (např. chladicí zařízení), ale také jako vybavená místnost, stavba či upravená plocha k uspokojování nějaké lidské aktivity nebo potřeby (sportovní zařízení, kulturní zařízení, zdravotnické zařízení), vedoucí v některých případech i k vnímání slova "zařízení" jako označení instituce. Právě takto, tj. i jako plochu k zajištění určité činnosti, je třeba pojem "zařízení" užitý ve vodním zákoně vykládat.“ (Rozsudek NSS ze dne 27.05.2011, č. j. 5 As 49/2010-82).

¹²⁸ V úvahu připadají splaškové vody z vlaků, autobusů, obytných vozů a plavidel. Pro plavidla stanoví vodní zákon v ustanovení § 7 odst. 2 povinnost vybavit je potřebným zařízením k akumulaci odpadních vod a řádně je provozovat, pokud odpadní vody při jejich užívání a provozování mohou vznikat.

(složení nebo teplotu) a jejich směsi se srážkovými vodami, jakož i jiné vody z těchto staveb, zařízení nebo dopravních prostředků odtékající, pokud mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Odpadní vody jsou i průsakové vody vznikající při provozování skládek a odkališť nebo během následné péče o ně...“.

Uvedené vymezení navazuje na definici obsaženou v ustanovení § 22 předchozího vodního zákona č. 138/1973, kterou současný vodní zákon zpřesňuje a rozšiřuje o odpadní vody z mobilních zdrojů, tj. dopravních prostředků, a o negativní výčet. Zhoršení jakosti nebo změna teploty je, bez ohledu na původ odpadních vod, určujícím kritériem, které historicky vychází již z první zákonné definice odpadních vod na našem území.¹²⁹

Za odpadní vody se bez ohledu na jejich případnou jakost nepovažují průsakové vody vznikající při provozování skládek a odkališť nebo během následné péče o ně, pokud jsou zpětně využívány pro vlastní potřebu organizace, nebo pokud odtékají do vod důlních.¹³⁰ Dále zákon v odst. 3 cit. paragrafu z definice vyjímá:

- vody z drenážních systémů odvodňovaných zemědělských pozemků,
- chladicí vody užití na plavidlech a pro vodní turbíny, u nichž došlo pouze ke zvýšení teploty,
- nepoužité minerální vody z přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodní minerální vody,
- srážkové vody z pozemních komunikací, pokud je znečištění těchto vod závadnými látkami řešeno technickými opatřeními podle vyhlášky, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích.

S ohledem na relativní komplikovanost uvedených definic může v praxi vznikat problém s určením, zda se v konkrétním případě jedná o odpadní vody, či nikoliv. Proto vodní zákon stanoví, že v pochybnostech o tom, zda se jedná o odpadní vody, rozhoduje vodoprávní úřad, kterým je v daném případě krajský úřad.¹³¹ O tom, zda krajský úřad v řízení o pochybnostech rozhoduje na základě žádosti žadatele, či z moci úřední, nepanovaly od přijetí vodního zákona jednotné názory. Praxe vodoprávních úřadů, ale i odborná obec v komentářové literatuře se přiklání k názoru, že se jedná o řízení z moci úřední. Podle Strnada působil tento přístup omezeně jako prevence před nežádoucím nárůstem procesní agendy v případě akceptace návrhové

---

¹²⁹ Ustanovení § 10 nařízení vlády č. 70/1956 Sb., kterým se provádí zákon č. 111/1955 Sb., o vodním hospodářství.

¹³⁰ Ustanovení § 38 odst. 1 věta druhá vodního zákona *a contrario*.

¹³¹ Ustanovení § 38 odst. 14, § 107 odst. 1 písm. n) vodního zákona.

povahy takového řízení.¹³² Nepovažovali-li vodoprávní úřady podnět k zahájení řízení za relevantní, žadatele vyrozuměly neformální cestou (přípisem), a to bez autoritativního rozhodnutí. Po přijetí zák. č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), se judikatura správních soudů od ustálené praxe odchýlila a požadovala, aby o každém podnětu k zahájení řízení bylo autoritativně rozhodnuto, čímž měla být zajištěna možnost kvalifikované obrany (v podobě řádného opravného prostředku) proti rozhodnutí vodoprávního úřadu. Rozsáhlá novela vodního zákona č. 150/2010 s účinností od 1. 8. 2010 uvedené rozpory odstranila, když v ust. § 126 odst. 8 vodního zákona stanovila, ve kterých řízení vodoprávní úřad rozhoduje z moci úřední. Nyní je tedy možné (veškeré) řízení o pochybnostech zahájit pouze z moci úřední, k jejímuž zahájení je možné podat podnět. Současně podle důvodové zprávy k zákonu č. 150/2010 Sb., „[...] tam, kde by absolutní oficialita řízení byla v konfliktu s uplatňováním práv žadatele, je možné namísto institutu pochybností využít řízení o určení právního vztahu podle § 142 zákona č. 500/2004 Sb.“,¹³³ neboť vodoprávní úřad takovém případě rozhoduje deklaratorně, tj. autoritativně deklaruje existenci právního vztahu.

Odpadní vody lze dále dělit, a to s ohledem na jejich původ, případně charakter znečištění. Kromě vodního zákona je zde významným pramenem nařízení o hodnotách a ukazatelích. Jde o prováděcí právní předpis k evropské směrnici o čištění městských odpadních vod. Tato směrnice definuje některé podkategorie odpadních vod (městské a průmyslové) a především stanovuje ukazatele, které musí vyčištěné odpadní vody, resp. jejich vzorky splňovat. Nařízení o hodnotách a ukazatelích v souladu s touto směrnicí pak zejména závazně stanovuje ukazatele a hodnoty přípustného znečištění odpadních vod (tj. emisní standardy). Ve vztahu k povrchovým vodám jsou tyto emisní standardy stanoveny za účelem ochrany zdrojů pitné vody.

Městské odpadní vody

Pojem městských odpadních vod vychází ze zmiňované směrnice o čištění městských odpadních vod a u nás je zakotven v nařízení o hodnotách a ukazatelích. Nepatrné změny v definici, spočívající v zahrnutí odpadních vod z institucí, jako jsou administrativní budovy, školy nebo kuchyně s přípravnou potravin, přinesla i nová směrnice o čištění městských odpadních vod z roku 2024, která se více zaměřuje na směsi odpadních vod se srážkovými vodami.¹³⁴ Z praktického hlediska se tím však určení městských odpadních vod nemění. Pro definici

---

¹³² STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*, s. 201.

¹³³ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: . 27. 6. 2009. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=895&ct1=0>

¹³⁴ Srov. čl. 2 odst. 1 nové směrnice o čištění městských odpadních vod.

městských odpadních vod jsou určujícím pojmem splašky, neboť obsahují-li odpadní vody splašky, budou tyto vody vždy považovány za odpadní vody městské, a to bez ohledu na to, zda jsou tvořeny pouze splaškami, nebo zda jde o směs splašků s ostatními odpadními vodami nebo srážkovými vodami.¹³⁵ Z toho důvodu se také někdy městské vody označují jako vody splaškové, což ale považují vzhledem k možnosti jejich směsí s jinými odpadními vodami za nepřesné. Splaškami pak nařízení o hodnotách a ukazatelích označuje po vzoru směrnice odpadní vody z domácností a služeb, které vznikají převážně jako produkt lidského metabolismu a činností v domácnostech. V domácnostech půjde typicky o vody z kuchyní, koupelen nebo toalet.¹³⁶ V případě služeb jde o různá sociální zařízení, jako jsou nemocnice, školy, restaurace, kanceláře atp.¹³⁷ Městské odpadní vody jsou znečištěny organickými, ale i anorganickými látkami, z toho důvodu je není možné užít před jejich zpracováním, narozdíl od vod srážkových. Význam této subkategorie spočívá především ve stanovení zvláštních (přísnějších) povinností pro ty, kdo tyto vody vypouští. Zejména, pokud jde o městské odpadní vody odváděné z aglomerací o velikosti nad 2 000 a dle nové směrnice o čištění městských odpadních vod nad 1000 ekvivalentních obyvatel (dále také „EO“)¹³⁸, je třeba, aby před jejich vypuštěním byly podrobeny čištění minimálně na úroveň emisních standardů dle velikosti aglomerace uvedených v příloze č. 1 nařízení o hodnotách a ukazatelích.¹³⁹ V poslední řadě pak nařízení o hodnotách a ukazatelích v příloze č. 4 uvádí minimální četnost odběru vzorků z městských odpadních vod, za účelem sledování jejich znečištění.

Průmyslové odpadní vody

V průmyslu se voda využívá nejčastěji jako produkt (zejm. při výrobě nápojů), při mytí a čištění strojů a zařízení, při praní a mytí surovin nebo produktů, anebo také jako rozpouštědlo. Vody užitá ve výrobě označujeme jako vody technologické. Kromě toho průmysl produkuje také tzv. vody chladicí, které se využívají při chlazení různých zařízení (např. v chladicím kruhu). Ty bývají znečištěny pouze tepelně.

Ačkoliv bylo v roce 2023 vypuštěno do vodních toků o 7,7 % méně (cca 113,3 mil. m³) odpadních vod pocházejících z průmyslu,¹⁴⁰ je v této oblasti po energetice a veřejných vodovodech

---

¹³⁵ Viz definice městských odpadních vod v ustanovení § 2 písm. c) nařízení o hodnotách a ukazatelích.

¹³⁶ Tzv. „šedé vody“.

¹³⁷ SPERLING, Marcos von. *Wastewater characteristics, treatment and disposal*. London: IWA Publishing, 2007.

¹³⁸ V souladu s pojmem PE uvedeného ve směrnici o čištění městských odpadních vod se ekvivalentním obyvatel dle nařízení o hodnotách a ukazatelích rozumí průměrný člověk, který vyprodukuje znečištění o hmotnosti 60 gramů BSK₅ (biochemické spotřeby kyslíku) za den.

¹³⁹ Ustanovení § 5 odst. 1 nařízení o hodnotách a ukazatelích.

¹⁴⁰ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ a MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023*, s. 57.

a kanalizacích stále využíváno největší množství vody.¹⁴¹ Tomu odpovídá i množství vyprodukovaných průmyslových odpadních vod. Ty definuje nařízení o hodnotách a ukazatelích v ust. § 2 písm. a) jako „...odpadní vody z výroby uvedených v části B přílohy č. 1 k tomuto nařízení, jakož i odpadní vody v této části přílohy neuvedené, jsou-li vypouštěny z výrobních nebo jim obdobných zařízení, včetně odpadních vod vypouštěných z průmyslových areálů, které vznikají převážně jako produkt průmyslové činnosti“. Široká definice odpovídá různorodému charakteru průmyslových odpadních vod, jejichž objem, složení, jakož i míra znečištění závisí na druhu průmyslového odvětví a použitých výrobních technologiích. Obsahují-li průmyslové odpadní vody biologicky rozložitelné látky a mají-li svůj původ ve výrobní činnosti uvedené v § 4 odst. 1 nařízení o hodnotách a ukazatelích, je nutné zajistit jejich biologické čištění před vypuštěním.

Pro průmyslové odpadní vody platí jiné emisní standardy pro jejich vypouštění než pro městské odpadní vody. Konkrétní hodnoty závisí na druhu průmyslového oboru.¹⁴² Vypouštět tyto vody je možné (po jejich předčištění na průmyslové ČOV)¹⁴³ přímo z podniku do povrchových vod, pokud jsou splněny emisní limity stanovené v povolení k vypouštění v místě výpusti podle § 6 odst. 2 nařízení o hodnotách a ukazatelích. Druhou možností je jejich vypouštění do veřejné kanalizace v režimu zákona č. 274/ 2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o vodovodech a kanalizacích“). Tato možnost je přípustná pokud průmyslové odpadní vody neobsahují jednu nebo více zvláště nebezpečných závadných látek nebo prioritních nebezpečných látek (viz níže) a za předpokladu uzavření smlouvy o odvádění odpadních vod¹⁴⁴ a dodržování limitů znečištění a množství stanovené kanalizačním řádem.¹⁴⁵ Zároveň platí, že pokud znečištění průmyslových odpadních vod převyšuje limity stanovené kanalizačním řádem, musí být odpadní vody předčištěny v podniku,¹⁴⁶ toto znečištění musí být na komunální ČOV odstranitelné a nesmí dojít k ovlivnění stability čištění na komunální ČOV a zhoršení kvality vypouštěných odpadních vod.¹⁴⁷ Smísením v kanalizaci se splaškami se průmyslové odpadní vody považují za městské odpadní vody¹⁴⁸ a je třeba dodržovat emisní limity určené v povolení pro vypouštění městských odpadních vod z komunální ČOV. Tím

---

¹⁴¹ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ a MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023.*

¹⁴² Viz část B přílohy č. 1 k nařízení o hodnotách a ukazatelích.

¹⁴³ Ustanovení § 2 písm. k) nařízení o hodnotách a ukazatelích.

¹⁴⁴ Ustanovení § 8 odst. 6 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁴⁵ Ustanovení § 18 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁴⁶ Ustanovení § 18 odst. 3 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁴⁷ Ustanovení § 7 odst. 2 nařízení o hodnotách a ukazatelích.

¹⁴⁸ Srov. ustanovení § 2 písm. c) nařízení o hodnotách a ukazatelích.

nejsou dotčeny emisní limity pro průmyslové odpadní vody vypouštěné do kanalizace § 16 odst. 1 vodního zákona (viz níže).

Odpadní vody s obsahem zvlášť nebezpečných závadných látek

Odpadní vody obsahující zvlášť nebezpečné závadné látky jsou definovány právě těmito látkami. Na rozdíl od závadných látek (viz podkapitola 1. 3. Ochrana jakosti vod) jsou vymezeny taxativně v příloze č. 1 k vodnímu zákonu. Právní úprava reflektuje závažnost ohrožení jakosti vod touto subkategorií, proto ve vztahu k nim stanovuje další povinnosti. K vypouštění odpadních vod (převážně průmyslových) do kanalizace, u nichž lze mít důvodně za to, že mohou obsahovat alespoň jednu zvlášť nebezpečnou látku, je třeba (vyjma uzavření smlouvy o odvádění odpadních vod a dodržování kanalizačního řádu) povolení vodoprávního úřadu.¹⁴⁹ „Důvodnost“ (tj. odůvodnění podání žádosti o vydání povolení) se dovozuje především z činnosti, kterou žadatel vykonává, a která má vliv na složení vypouštěných odpadních vod (průmyslová výroba). Povolení se vydává maximálně na dobu 4 let¹⁵⁰ namísto obecných 10 let, a pro každou technologicky vymezenou výrobu, z níž se odpadní vody vypouští, je třeba samostatné povolení.¹⁵¹ Ústředním vodoprávním úřadem k vydání povolení je v tomto případě MŽP.¹⁵² Tyto odpadní vody nelze za žádných okolností vypouštět do podzemních vod,¹⁵³ a pro jejich vypouštění do vod povrchových stanovuje nařízení o hodnotách a ukazatelích emisní standardy v části C přílohy č. 1. Jsou-li vypouštěny do veřejné kanalizace, je odběratel¹⁵⁴ povinen měřit míru znečištění a objem odpadních vod, jakož i množství zvlášť nebezpečných látek vypouštěných do kanalizace.¹⁵⁵ Dále je povinen vést o nich evidenci a výsledky měření předávat vodoprávnímu úřadu, který povolení vydal.¹⁵⁶

Srážkové (odpadní) vody

Česká republika je jako vnitrozemský stát velmi omezena, co se týče obnovitelných a využitelných vodních zdrojů. Z tuzemských vodních toků odtéká mnohonásobně větší množství vody, než přitéká ze sousedních států.¹⁵⁷ Využitelných povrchových vod (přírodní jezera, uměle

¹⁴⁹ Ustanovení § 16 odst. 1 vodního zákona.

¹⁵⁰ Ustanovení § 9 odst. 2 vodního zákona.

¹⁵¹ Ustanovení § 16 odst. 2 vodního zákona.

¹⁵² Ustanovení § 108 odst. 3 písm. a) bod 3 vodního zákona.

¹⁵³ Ustanovení § 38 odst. 8 ve spojení s ust. § 23a odst. 1 písm. b) bod 1. vodního zákona.

¹⁵⁴ Ustanovení § 2 odst. 6 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁵⁵ Ustanovení § 19 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ V roce 2023 odteklo z našeho území 13 864 mil m³ vody, zatímco ze zahraniční přitéklo pouze 819 mil m³. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ a MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023*, s. 10.

vybudované vodní plochy atp.) je na našem území málo¹⁵⁸ a podzemních zdrojů ještě méně. Nejvýznamnějším zdrojem vody (alespoň z hlediska kvantity) jsou proto srážky. Kvalita srážkové vody je závislá na několika faktorech, jako jsou hydrometeorologické poměry, charakter povrchu a intenzita srážek.¹⁵⁹ Odvíjí se také od oblasti, kde k nim dochází, neboť při průchodu atmosférou srážky zachycují ze vzduchu rozpuštěné plyny a organické i anorganické látky, jako jsou oxidy uhlíku, oxidy dusíku, ale i pyl, bakterie nebo viry.¹⁶⁰ Po dopadu na zem se srážková voda „obohacuje“ o další látky různé polutanty, mezi něž patří nerozpuštěné látky, organické látky, živiny a toxické sloučeniny včetně ropných látek a těžkých kovů.¹⁶¹

S pojmem srážkové vody nyní pracuje vodní zákon i zákon o vodovodech a kanalizacích. Vodní zákon srážkovou vodu definuje jako povrchové vody vzniklé dopadem atmosférických¹⁶² srážek na stavby. Zákon o vodovodech a kanalizacích pak definici pojmu neobsahuje. V obou případech se pojem srážkových vod užívá jako legální zkratka pro účely konkrétního právního předpisu, nikoliv o obecné definice pojmů.¹⁶³ Kromě toho pojem srážkových vod v zákoně o vodovodech a kanalizacích na rozdíl zahrnuje nejen vody vzniklé odtokem ze staveb (dle vodního zákona), ale i vody vzniklé odtokem z pozemků.¹⁶⁴ Souhlasím s názorem Nohejla a kol., podle něž „[s] ohledem na požadavek jednotného výkladu právního řádu a jeho obsahové bezrozpornosti a požadavek stejného náhledu na srovnatelné právní instituty (srov. rozsudek NSS sp. zn. 2 Afs 81/2004) by nicméně de lege ferenda bylo vhodné pojmy, u nichž je důvodné, aby měly pro účely různých právních předpisů rozdílný obsah, přesně vymežit; v opačném případě je nutné vypořádat se též s výše uvedeným rozsudkem rozšířeného senátu NSS“.¹⁶⁵

Legální definice srážkových vod až do roku 2010 neexistovala, stejně tak vymezení jejich vztahu k odpadním vodám. To v praxi vyvolávalo zjevné problémy, které bylo třeba ve vztahu k nakládání se srážkovými vodami řešit.¹⁶⁶ Novela vodního zákona z roku 2010 měla tyto nedostatky odstranit, ovšem vzhledem k zavedení problematické hranice určení, kdy se již jedná

---

¹⁵⁸ Stojaté vody a vodní toky v ČR zaujímají jen 2 % rozlohy území.

¹⁵⁹ ŠVEHLA, Pavel, Pavel TLUSTOŠ a Jiří BALÍK. *Odpadní vody*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, katedra agrochemie a výživy rostlin, 2007.

¹⁶⁰ ŽABIČKA, Zdeněk. *Odvodnění staveb*. Brno: ERA, 2005.

¹⁶¹ ŠÁLEK, Jan. *Voda v domě a na chatě: využití srážkových a odpadních vod*. Praha: Grada, 2012.

¹⁶² Pojem zahrnuje dešťové i sněhové srážky.

¹⁶³ PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Výklad č. 72 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejících právních předpisů* [online]. Ministerstvo zemědělství České republiky, úsek vodního hospodářství, 2010. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-q357987---lbmidSUq/vyklad-c-72-a>.

¹⁶⁴ Ibid.

¹⁶⁵ NOHEJL, Lukáš a Ludmila ŽALUDOVÁ. *Zákon o vodovodech a kanalizacích: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 12.

¹⁶⁶ Srov. VLÁDA ČR. *Dívodová zpráva k zákonu č. 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů*.

o odpadní vodu, bylo třeba často využít (rovněž touto novelou zavedenou) pravomoc vodoprávního úřadu rozhodovat v případě pochybností podle ustanovení § 38 odst. 13 vodního zákona.¹⁶⁷

Uvedené rozpory byly odstraněny novelami obou zmiňovaných předpisů. Nyní platí, že srážkové vody nejsou odpadními vodami, a to ani ve vztahu jejich znečištění.¹⁶⁸ Odpadními vodami se mohou stát, pokud se s nimi smísí,¹⁶⁹ jsou-li odváděny jednotnou kanalizací¹⁷⁰ nebo pokud dojde k jejich natolik vážnému znečištění, že by mohly ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod.¹⁷¹ I zde platí, že v případě pochybností může vodoprávní úřad rozhodnout jinak.¹⁷²

S ohledem na výše uvedené, je cílem nakládat se srážkovými vodami tak, aby se nestaly odpadními vodami, tedy především, aby se nedostaly do jednotné kanalizace. V praxi přitom téměř polovinu vypouštění odpadních vod do vodních toků tvoří (přečištěné) srážkové vody (viz Příloha č. 3 této diplomové práce). Nakládání se srážkovými vodami je obecným nakládáním¹⁷³ a není k němu zásadně třeba povolení. To nevylučuje možnost vodoprávního úřadu v pochybnostech a v konkrétním případě povolení vyžadovat.¹⁷⁴ Jak uvádí Horáček, „[m]ůže se jednat například o situaci, kdy je zasakováno větší množství srážkových vod, které by mohlo ovlivnit vodní poměry v okolí nebo o případy odvádění velkého množství srážkových vod do vodního toku.“¹⁷⁵ Ve vztahu k nakládání se srážkovými vodami vodní zákon v ustanovení § 5 odst. 3 stanovuje povinnost zamezit odtoku srážkové vody z pozemku, jakožto nezbytnou podmínku pro povolení stavby, změnu stavby před jejím dokončením, užívání stavby nebo pro vydání rozhodnutí o dodatečném povolení stavby nebo rozhodnutí o změně v užívání stavby. Obdobně je třeba řešit hospodaření se srážkovými vodami při vymezení stavebního pozemku podle současného stavebního zákona.¹⁷⁶ Oba zmiňované předpisy předpokládají 3 způsoby (principy) nakládání:

1. akumulace s následným využitím, vsakováním nebo výparem,
2. (zadržování a) odvádění do povrchových vod prostřednictvím dešťové kanalizace,

---

¹⁶⁷ Ve znění účinném od 1. 8. 2010.

¹⁶⁸ PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Výklad č. 72 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejících právních předpisů*.

¹⁶⁹ Ustanovení § 38 odst. 1 vodního zákona.

¹⁷⁰ Ustanovení § 38 odst. 2 vodního zákona a ustanovení § 2 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁷¹ *Ibid.*

¹⁷² Ustanovení § 38 odst. 14 vodního zákona.

¹⁷³ Ustanovení § 6 odst. 1 vodního zákona.

¹⁷⁴ Ustanovení § 8 odst. 4 vodního zákona.

¹⁷⁵ HORÁČEK, Zdeněk a CZECH REPUBLIC, eds. *Vodní zákon: s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1.1.2013*. Praha: Sondy, 2013.

¹⁷⁶ Ustanovení § 140 odst. 3 písm. c) stavebního zákona.

3. regulované odvádění do jednotné kanalizace.

Při výběru konkrétního způsobu se postupuje sestupně a jen v případě, že daný způsob není objektivně možný. V praxi ovšem, především u urbanizovaných území s vysokým podílem nepropustných ploch, není možné srážkovou vodu účinně akumulovat, nemůže se přirozeně vsakovat do půdního a horninového prostředí a rovněž úroveň výparu je oproti přirozeným podmínkám snížena.¹⁷⁷ V takových případech je třeba naložit se srážkovou vodou jejím odvodem do dešťové (oddílné)¹⁷⁸ kanalizace. V České republice je bohužel většina kanalizací, zejména v urbanizovaných sídlech, jednotných¹⁷⁹ a jak jsem již zmiňoval, je-li kanalizace jednotná, stává se srážková voda vtokem do této kanalizace vodou odpadní. To má ale negativní ekonomické a ekologické důsledky. Především srážkové vody tímto způsobem ředí a zvyšují objem odpadních vod, což má za následek zvýšení spotřeby elektrické energie, snížení efektivity čisticích procesů a technologické i kapacitní přetížení ČOV. Mnohem větší problém ale nastává u přívalových a dlouhodobých dešťů, u nichž dochází k hydraulickému přetížení jednotné kanalizace, přetečení a následnému vyvalení odpadních vod z kanalizace ven. V horším případě by se zaplněním ČOV mohly dostat do prostředí kaly (nežádoucí složky z vody odstraněné při čištění odpadní vody) a mohly by způsobit značné škody na životním prostředí. Aby k tomu nedošlo a na ČOV oteklo pouze množství odpadní vody, které dokáže pojmout, tvoří součást kanalizace tzv. odlehčovací komory (dříve vodním zákonem a prováděcími předpisy označované jako „dešťové oddělovače“). Ty jsou definovány vyhláškou 428/2001 Sb., resp. normou ČSN 75 6262 na níž vyhláška odkazuje. Účelem těchto komor je při překročení určité hranice vody v kanalizaci převedení smíchaných odpadních a srážkových vod do odlehčovací komory, ze které je tato již pouze odpadní voda (srov. § 38 odst. 3 vodního zákona) vypouštěna do recipientu, tedy nejčastěji potoku či řeky, případně též do retenční nádrže, ze které se ale odpadní vody vsakují nebo opět vypouští do recipientu. Veškeré odpadní vody se tak dostávají přímo do vodních toků a do přírody. Příznivé na tomto může být pouze fakt, že takto vypouštěné odpadní vody jsou poměrně hodně naředěné. I tak obsahují různorodé znečištění. Od okem viditelného znečištění, jako jsou toaletní papíry, ubrousky a zbytky jídel, přes rozložitelné látky, živiny, bakterie, viry až po fekálie, jež tvoří většinu a které nepříznivě ovlivňují samočisticí procesy ve vodních tocích

---

¹⁷⁷ ASOCIACE PRO VODU ČR, Z.S. *Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2019 [cit. 02.01.2025]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/hospodareni_srazkove_vody_urbanizovane_uzemi.

¹⁷⁸ Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích.

¹⁷⁹ JÁGLOVÁ, Veronika a Martin ŠNAJDR. *Zneškodňování odpadních vod v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel - metodická příručka*. In: [cit. 03.11.2024]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/e26dd68a7c931e61c1256fbe0033a4ee/0989b086a5d140a7c1257589003ace96?OpenDocument>.

Do budoucna považuji za klíčové, aby samosprávné celky, kdekoliv je to proveditelné, upřednostňovaly výstavbu pouze oddílných kanalizací. Zároveň je nezbytné investovat do modernizace stávajících jednotných kanalizací a rozšiřování kapacit čistíren odpadních vod (ČOV). Dále je důležité budovat a modernizovat samotné odlehčovací komory jednotné kanalizace tak, aby bylo vždy zajištěno minimálně mechanické předčištění vypouštěných vod. Tím se snižuje zátěž pro recipienty a minimalizují negativní dopady náhlých srážek. Kromě těchto strategických investic je dle mého názoru stěžejní doplnit je snížením objemu srážkových vod vstupujících do kanalizace skrze implementaci zelené (propustné) infrastruktury, jako jsou propustné povrchy, zelené střechy, srážkové zahrady a sběr srážkových vod (tzv. opatření u zdroje). Tyto přístupy významně přispívají k infiltraci a zadržování vody v krajině, čímž snižují nápor na kanalizační systémy. V neposlední řadě, a to v souladu s novou směrnicí EU o čištění městských odpadních vod, považuji za žádoucí vypracovat integrované plány hospodaření se srážkovými vodami podle článku 5, a to i pro aglomerace s populačním ekvivalentem menším než 100 000 PE. Tyto plány by měly umožnit komplexní a koordinovaný přístup k řízení srážkových a odpadních vod a vést k udržitelnějšímu a efektivnějšímu řešení znečištění srážkovými vodami.

Balastní vody

Oproti předchozím subkategoriím nejsou balastní vody definovány obecně závazným právním předpisem, ale normou ČSN 75 0161. Balastními vodami se rozumí nežádoucí přítok vody (především podzemní) do stokového systému a kanalizačních přípojek. Tyto vody mají zpravidla dvě významné složky, a to vody infiltrované netěsnostmi stokové sítě z okolního půdního prostředí a vody povrchové, které jsou bodově zaústěny do kanalizace (drobné vodní toky, drenáže, přepady z rybníků, neoprávněná napojení srážkových vod z nemovitostí.) Zjednodušený popis zdrojů balastních vod viz Příloha č. 5.

Přítomnost balastních vod v kanalizaci je z provozního i ekonomického hlediska nežádoucí. Podle Bareše, Sýkory a Stránského jsou „[h]lavními negativními dopady snížení hydraulické kapacity potrubí, zvýšení četnosti přepadů na oddělovacích komorách, zvýšení čerpaných objemů na přečerpávacích stanicích, vyšší hydraulické zatížení ČOV a ochlazování a ředění odpadní vody, což má za následek snížení účinnosti čištění. Z toho plynou přímé ekonomické dopady na vlastníky a provozovatele stokové sítě“.¹⁸⁰

---

¹⁸⁰ BAREŠ, Vojtěch, Petr SÝKORA a David STRÁNSKÝ. Denní průběh hmotnostního toku CHSK jako prostředek pro stanovení balastních vod ve stokových systémech: případová studie Praha. *SOVAK Časopis oboru vodovodů a kanalizací* [online]. roč. 2010, č. 2. Dostupné z: <https://sovak.cz/sites/default/files/DJMswaCKmDztMP7hN/Sovak%202010%20opt%2072.pdf>.

Zvláštní povinnosti při nakládání s balastními vodami zákony nepředpokládají. Uplatní se ně obecné povinnosti stanovené pro odpadní vody dle vodního zákona. Další povinnosti lze vzhledem k absenci zákonné úpravy uložit:

- *Kanalizačním řádem.* Výše zmiňovaná vyhláška o vodovodech a kanalizacích stanovuje povinnost uvést v kanalizačním řádu údaje o množství balastních vod odvedených do příslušné ČOV.¹⁸¹
- *Obecně závaznou vyhláškou,* která může stanovit zákaz vypouštění balastních vod do veřejné kanalizace. Porušením této povinnosti se může fyzická nebo i právnická osoba dopustit přestupku podle § 10 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích, pokud byla tato povinnost stanovena v kanalizačním řádu (případně přímo ve smlouvě o odvádění odpadních vod) anebo přestupkem, jehož skutkovou podstatu stanoví přímo obecně závazná vyhláška obce.

Bohužel s ohledem na charakter balastních vod je ve většině případů velmi obtížné nebo i nemožné zjistit, odkud se balastní vody do kanalizace dostaly. Na druhou stranu tvoří balastní vody jen zcela zanedbatelné množství v odpadních vodách v kanalizacích a dostanou-li se do kanalizace, uplatní se nadále povinnosti provozovatele kanalizace zajistit zneškodnění odpadní vod v souladu s vodním zákonem. Z tohoto důvodu nepovažuji za nezbytné balastní vody zvláště právně regulovat.

3.1.2. Základní povinnosti při nakládání s odpadními vodami

Výchozí povinností každého, kdo nakládá s vodami,¹⁸² je povinnost dbát o ochranu vod, zabezpečit jejich hospodárné a účelné užívání, a dále zajisti, aby nedocházelo k znehodnocování jejich energetického potenciálu a k porušování jiných veřejných zájmů, chráněných zvláštními právními předpisy.¹⁸³ Ustanovení § 5 odst. 1 vodního zákona, zakotvující tuto povinnost, má interpretační charakter, podrobně rozvádí účel vodního zákona a je třeba jej brát v potaz v rámci každého nakládání s (odpadními) vodami.¹⁸⁴

Požadavky na čištění odpadních vod a náležité nakládání s nimi byly součástí tuzemské legislativy již od prvních komplexních úprav vodního práva u nás. Přesto se jednotlivé způsoby

---

¹⁸¹ § 24 písm. d) bod 2. vyhlášky o vodovodech a kanalizacích.

¹⁸² Nakládáním s vodami se v souladu s ust. § 2 odst. 9 vodního zákona rozumí rovněž vypouštění odpadních vod.

¹⁸³ Zvláštními předpisy jsou například zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo zákon č. 344/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

¹⁸⁴ Nakládáním s vodami se rozumí činnosti podle ust. § 2 odst. 9 vodního zákona.

nakládání s odpadními vodami¹⁸⁵ staly explicitně součástí právní úpravy až v roce 2021. Novelou vodního zákona č. 544/2020 Sb. byla již zakotvená povinnost stavebníka zajistit zneškodňování odpadních vod při provádění staveb, jejich změnách nebo změnách jejich užívání doplněna o jednotlivé způsoby nakládání s těmito vodami. Obdobně jako v případě nakládání se srážkovými vodami (viz výše) se i v tomto případě postupuje k následujícím způsobům vždy pouze tehdy, není-li možné nebo vhodné využít způsob předchozí.

Primárním a vždy preferovaným způsobem nakládání s odpadními vodami je, v souladu s ustanovením § 5 odst. 3 vodního zákona, jejich odvádění kanalizací k tomu určenou. Důvodů k upřednostnění tohoto způsobu je několik. Dle požadavků původní směrnice o čištění městských odpadních vod musí být veškeré aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 2 000 EO vybaveny veřejnou kanalizací. V roce 2023 bylo na veřejnou kanalizaci napojeno bezmála 87 % obyvatelstva u nás.¹⁸⁶ Počet provozovaných veřejných kanalizací je již nyní vysoký a v souvislosti s plněním přísnějších požadavků nové směrnice o čištění městských odpadních vod lze očekávat jeho další nárůst. Mimo to je hlavním důvodem preference tohoto způsobu skutečnost, že veřejné kanalizace jsou napojeny na centrální ČOV, které jsou uzpůsobeny k co nejvyšší možné míře čištění a jsou, stejně jako samotné kanalizace, provozovány odbornými subjekty¹⁸⁷, splňujícími řadu legislativních požadavků. Veřejné kanalizace jsou zpravidla také hygienicky bezpečnější (snižují riziko šíření infekcí a nemocí) a méně zatěžují životní prostředí než individuální jímky nebo špatně udržované septiky. Jde rovněž o systém široce monitorovaný, evidovaný a nejsnadněji kontrolovatelný. Z pohledu stavebníka je rovněž v případě, že je veřejná kanalizace snadno dostupná, vybudování kanalizační přípojky z hlediska pořizovacích i provozních nákladů dlouhodobě nejvýhodnější variantou.

Druhým způsobem nakládání je přímé čištění odpadních vod s následným vypouštěním do vod povrchových nebo podzemních. Uplatní se za předpokladu, že veřejná kanalizace v místě není k dispozici. Tím je třeba rozumět nejen případy, kdy veřejná kanalizace vůbec neexistuje, nebo by bylo prodloužení kanalizační stoky znamenalo neúměrně vysoké náklady, ale také případy, kdy má obecní ČOV plnou kapacitu. Čistit odpadní vody „přímo“, tedy myšleno přímo původcem z jeho stavby, je možno skrze několik systémů čištění (zařízení). Rozhodujícími kritérii při výběru jsou množství produkovaných odpadních vod, stupeň jejich znečištění a průběh

---

¹⁸⁵ Ze staveb (srov. pojem stavby dle ust. § 5 odst. 1 stavebního zákona), z nichž pochází téměř veškeré odpadní vody, vyjma okrajového množství pocházejícího z dopravních prostředků.

¹⁸⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Vodovody, kanalizace a vodní toky - 2023. In: *Vodovody, kanalizace a vodní toky - 2023* [online] [cit. 05.05.2025]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/vodovody-kanalizace-a-vodni-toky-2023>

¹⁸⁷ Vodárenskými společnostmi s vydaným povolením k provozování vodovodu nebo kanalizace.

vypouštění v čase.¹⁸⁸ Nejčastějšími variantami jsou domovní ČOV, tříkomorový septik s filtrem nebo tzv. kořenové ČOV.

Domovní ČOV, ať už „balené“¹⁸⁹ nebo montované na místě, jsou zařízení sloužící k mechanickému, chemickému a biologickému čištění odpadních vod. Technické požadavky výrobu a funkci těchto ČOV stanoví norma ČSN EN 12566 v části 3 (756404).¹⁹⁰ Druhů domovních ČOV je mnoho a liší se především technologií užívanou k čištění, velikostí a místem umístění. Používají se především v případech, kdy lze předpokládat dlouhodobý a pravidelný přísun odpadních vod – u staveb pro bydlení nebo staveb poskytující služby. Naopak nevhodné jsou pro méně využívané rekreační stavby, u nichž nepravidelný přítok odpadních vod snižují účinnost čištění a zvyšuje provozní náklady. Septiky jsou zařízení sloužící primárně k mechanickému předčištění odpadních vod. Požadavky na jejich výrobu a funkci stanoví rovněž norma ČSN EN 12566 v části 1 a 4 (756404).¹⁹¹ Uvnitř septiku se zachytí nerozpuštěné, pevné látky a ty se oddělí od tekuté složky. Septiky sice díky aerobním procesům vodu částečně zbaví organického znečištění, jinak ale nejsou samy o sobě schopné dostatečně vyčistit odpadní vodu, a proto musí následovat další stupně čištění.¹⁹²

Nejvyužívanější formou dalšího stupně čištění jsou filtrační systémy, umístěvané buď za septik, nebo za domovní ČOV. Filtračních systémů existuje několik druhů, přičemž je nezbytné, aby jejich součástí byly sběrné systémy odtékajících odpadních vod, umožňující měření jakosti na odtoku.¹⁹³ Zvláštním systémem čištění jsou tzv. kořenové čistírny. Ty se využívají jako další stupeň čištění, méně často pak jako samostatný systém.¹⁹⁴ Jde o alternativní a ekologický způsob čištění odpadních vod, spočívající v rozkladu biologických nečistot pomocí anaerobních bakterií, žijících na kořenech vodních rostlin. Uměle vybudovaný mokřad, osázený k tomu vhodnými rostlinami, zejména rákosem, orobincem nebo sítinou, funguje bez nutnosti elektrické energie a má velmi nízké náklady na provoz a údržbu. Nevýhodou tohoto systému je potřeba dostatečného prostoru k vybudování, který činí přibližně 5–10 m² na jednoho obyvatele. U vypouštění

---

¹⁸⁸ ŠÁLEK, Jan. *Voda v domě a na chatě: využití srážkových a odpadních vod*. Praha: Grada, 2012.

¹⁸⁹ Tyto ČOV jsou továrně zkompletované jako hotový výrobek a jako jeden komplet (balení) i prodávány.

¹⁹⁰ *Malé čistírny odpadních vod do 50 ekvivalentních obyvatel – Část 3: Balené a/nebo na místě montované domovní čistírny odpadních vod*.

¹⁹¹ *Malé čistírny odpadních vod do 50 ekvivalentních obyvatel – Část 1: Prefabrikované septiky; Část 4: Septiky montované ze sestavy prefabrikátů na místě*.

¹⁹² Především jde o filtrační systémy, a technologie chemického srážení, elektrochemických pochodů, sorpce a kombinací těchto způsobů. Viz MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. 3/2012 VMŽP Metodický pokyn k vypouštění odpadních vod do vod podzemních | CODEXIS®. In: CODEXIS [online]. léto. 2012. Dostupné z: https://next.codexis.cz/legislativa/CR26737_2012_02_01.

¹⁹³ Ibid.

¹⁹⁴ Jako samostatný systém je možné použít při splnění několika podmínek, jako je mechanické předčištění, obsah odpadních vod bez nebezpečných látek a pravidelný přítok.

odpadních vod do podzemních vod se jako další stupeň čištění využívají zemní infiltrační systémy (vsakovací prvky). Technické požadavky na jejich projektování stanoví norma ČSN CEN/TR 12566 v části 2 (756404). Od předešlých filtračních systémů se liší tím, že vyčištěná odpadní voda, která vsakovacími prvky projde, je vypouštěna přímo do půdního nebo horního prostředí.

Septiky i domovní ČOV, včetně těch kořenových, jsou na rozdíl od bezodtokových jímek (viz níže) podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. c) vodního zákona považovány za vodní díla. K jejich provozu je tedy třeba povolení vodoprávního úřadu a splnění dalších požadavků stanovených vodním a stavebním zákonem.

Posledním způsobem nakládání s odpadními vodami je jejich akumulace v nepropustné jínce (žumpě) s následným vyvážením na zařízení, schválené pro jejich zneškodnění. Tento způsob je možné realizovat pouze v případě, že použití předchozích dvou způsobů je technicky neproveditelné. Ve vztahu k připojení na veřejnou kanalizaci se při posuzování technické proveditelnosti bere v potaz především kapacitní a technické možnosti kanalizace ve smyslu ust. § 8 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích. Zároveň správní orgán při vydávání rozhodnutí o povinnosti připojit se na kanalizaci zohledňuje zásadu proporcionality¹⁹⁵, s ohledem na možné vysoké náklady na zřízení přípojky.¹⁹⁶ Ke způsobu zneškodňování odpadních vod akumulací v žumpě viz níže.

Právní úprava¹⁹⁷ předpokládá tři přípustné způsoby zneškodňování¹⁹⁸ přečištěných odpadních vod:

1. vypouštění do vod povrchových,
2. vypouštění do vod podzemních,
3. akumulace s následným odvozem na ČOV.

Ačkoliv vodní zákon explicitně požadavek předčištění odpadních vod před vstupem do vodního prostředí nezakotvuje, tato povinnost je dovozována z povinnosti oprávněného subjektu vypouštět odpadní vody v souladu s vydaným povolením k nakládání s vodami podle ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) vodního zákona.¹⁹⁹ Tento požadavek je třeba respektovat vždy, bez ohledu na využívaný způsob zneškodňování. Základní povinností každého, kdo vypouští odpadní vody, je

---

¹⁹⁵ Ustanovení § 2 odst. 3 správního řádu.

¹⁹⁶ Srov. rozsudek NSS ze dne 8. 12. 2016, č. j. 5 As 257/2015-32.

¹⁹⁷ Ustanovení § 38 odst. 5 vodního zákona.

¹⁹⁸ Srov. pojmy „nakládání“ se vzniklými odpadními vodami a „zneškodňování“ odpadních vod.

¹⁹⁹ STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*.

zajišťovat zneškodňování v souladu s podmínkami stanovenými v povolení (viz oddíl. 3. 2. 2 Administrativněprávní nástroje).²⁰⁰

3.1.3. Vypouštění odpadních vod do vod povrchových

Nejčastějším způsobem zneškodňování odpadních vod je jejich vypouštění do povrchových vod.²⁰¹ Tento způsob se uplatní za předpokladu, že je prakticky možný – tedy, že se v dostatečné blízkosti nachází povrchová voda (zpravidla vodní tok), do které lze odpadní vody svést, a dále že existuje zařízení, které odpadní vody před jejich vypuštěním přečistí (obecní ČOV při napojení na veřejnou kanalizaci, domovní ČOV, septik s filtrem). Preference tohoto způsobu vychází ze skutečnosti, že jejich vypuštěním se voda stává součástí přirozeného koloběhu a pomáhá (především v období sucha) doplnit průtok ve vodních tocích. Zároveň je ve vztahu k ostatním způsobům ekologicky nejšetrnější, nejlépe kontrolovatelný²⁰² a zpravidla ekonomicky nejméně náročný.

Na rozdíl od závadných látek vychází právní režim ochrany povrchových vod před odpadními vodami ze skutečnosti, že k vypouštění odpadních vod dochází a v budoucnu docházet bude.²⁰³ Vodní zákon se proto zaměřuje na stanovení podmínek, za kterých jedině je možné odpadní vody vypouštět.²⁰⁴ Tyto podmínky vychází z ustanovení § 2 odst. 9 vodního zákona, které stanoví, že nakládáním s povrchovými nebo podzemními vodami je rovněž vypouštění odpadních vod do nich, ve spojení s ustanovením § 8 odst. 1 písm. c) vodního zákona, které stanoví, že k takovému nakládání je třeba povolení vodoprávního úřadu. Vodoprávní úřad v povolení stanoví zvláštní povinnosti, jakož i závazné podmínky, za kterých lze odpadní vody vypouštět, aby nebyla ohrožena jakost vod. S ohledem na systematiku této diplomové práce je institut povolení k vypouštění odpadních vod do povrchových i podzemních vod upraven souhrnně v oddíle 3. 2. 2. Administrativněprávní nástroje.

3.1.4. Vypouštění odpadních vod do vod podzemních

Odlišný právní režim platí pro ochranu podzemních vod. Ten je založen na tom, že vypouštět odpadní vody do nich je možné jen zcela výjimečně. Základním předpokladem je, že

---

²⁰⁰ Ustanovení § 38 odst. 5 vodního zákona.

²⁰¹ K vymezení povrchových vod viz podkapitola 1. 1. Význam, cíle a předmět právní ochrany vod.

²⁰² STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*.

²⁰³ DUDOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí. Díl 2*.

²⁰⁴ *Ibid.*

není technicky možné,²⁰⁵ nebo s ohledem na zájmy chráněné vodním zákonem²⁰⁶ nebo jinými právními předpisy²⁰⁷ možné či žádoucí vypouštět odpadní vody do povrchových vod, nebo jímání odpadních vod s následným vývozem na ČOV.²⁰⁸

Zvýšena ochrana je v tomto případě nezbytná. Podzemní vody mají zásadně vyšší jakost (vyjma havarijních nebo individuálních znečištění), proto jsou také přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou.²⁰⁹ V Evropě je až 65 % zdrojů pitné vody tvořeno podzemní vodou,²¹⁰ v České republice je to přibližně polovina.²¹¹ Kromě toho mají podzemní vody nízkou samočisticí schopnost – v případě znečištění by mohla přírodní obnova původního stavu trvat až tisíce let.²¹² Podzemní voda proudí velmi pomalu, obsahuje málo rozkladných bakterií, a navíc má nízkou teplotu, která zpomaluje rozklad nežádoucích látek. Chemické nerozložitelné látky v ní zůstávají trvale, pokud nejsou odstraněny umělým čištěním. Znečištění se v podzemních vodách šíří nepředvídatelně, a přestože již existují různé účinné technologie,²¹³ je umělé čištění finančně i časově velmi náročné. Samotná kontrola tohoto způsobu zneškodňování je rovněž obtížnější než u jiných metod.

Vodní zákon rozlišuje dva způsoby vypouštění odpadních vod do podzemních vod – přímé a nepřímé. Přímým vypouštěním je vypouštění na hladinu, případně do hladiny podzemní vody (tedy přímo do pásma nasycení) bez předchozí filtrace skrze horninové nebo půdní prostředí. Tento způsob je v každém případě zakázaný, přičemž zákaz plyne již z Rámcové směrnice o vodách.²¹⁴ Důvod je prostý: znečišťující látky zbývající v odpadních vodách po přečištění se v tomto složení dostávají ihned do podzemní vody. Následné čištění takto znečištěných

---

²⁰⁵ Pro značnou vzdálenost nebo úplnou od vodního toku či veřejné kanalizace.

²⁰⁶ Odběry podzemních a povrchových vod pro pitné účely, rybí oblasti, oblasti ke koupání, CHOPAV, ochranná pásma vodních zdrojů, ...

²⁰⁷ Především zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

²⁰⁸ Otázky a odpovědi – Vypouštění odpadních vod do vod podzemních | CODEXIS®. In: [cit. 14.05.2025]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT127367?workspaceId=e0e8a56d-e0b5-4ba1-8bee-1520ac464a60&zobrazit=informace>.

²⁰⁹ Ustanovení § 29 odst. 1 vodního zákona.

²¹⁰ EUROPEAN COMMISSION. Groundwater - European Commission. In: . 30.4.2025. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/topics/water/groundwater_en.

²¹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vodovody, kanalizace a vodní toky - 2023*.

²¹² Orientačně se doba obnovy u řek pohybuje v řádech dnů až měsíců. U jezer pak v řádech měsíců až let. Doba obnovy se výrazně mění v závislosti na typu vody, místních geologických a hydrologických podmínkách, míře znečištění a typu znečišťujících látek se mění průměrná doba obnovy.

²¹³ Metody čištění lze rozdělit na metody na místě znečištění (in-situ) – např. bioremediace, chemická oxidace, odčerpání a čištění, permeabilní reaktivní bariéry a metody mimo místo znečištění (ex-situ) – např. aktivní uhlí, membránové filtrace, stripování. Viz US EPA, OLEM. Groundwater Technologies. In: . 6. 1. 2016 [cit. 14.05.2025]. Dostupné z: <https://www.epa.gov/superfund/groundwater-technologies>; AWDADMIN. *Groundwater Remediation Options Intro* [online]. 2021 [cit. 14.05.2025]. Dostupné z: <https://www.alphaenvironmental.com.au/introduction-to-groundwater-remediation-options-physical-biological-and-chemical-treatments/>.

²¹⁴ Srov. čl. 11 odst. 3 písm. j) Rámcové směrnice.

podzemních vod je výrazně náročnější. Mimo odpadní vody lze do podzemních vod přímo vypouštět pouze neznečištěné vody, a to na základě povolení vodoprávního úřadu.²¹⁵

Nepřímým vypouštěním se rozumí vypouštění skrze horninové nebo půdní prostředí (slovy vodního zákona „půdní vrstvy“). Odpadní voda musí být i v tomto případě před vypouštěním přečištěna. Následně je do podzemních vod vypouštěna vsakem skrze zemní infiltrační systémy nebo vsakovací jámu. Domnívám se, že je třeba považovat za vypouštění do podzemních vod vždy také rozstřík (zálivku) odpadních vod na povrch. Dle Mazancové lze takové jednání považovat za vypouštění do podzemních vod jen pokud odpadní vody do nich skutečně vniknou, nebo by (na základě posouzení místních hydrologických poměrů vodoprávním úřadem) vniknout mohly.²¹⁶ Jestliže by vodoprávní úřad dospěl k názoru, že v odpadní vody nevniknou a ani nemohou vniknout do podzemních vod, nepodléhá rozstřík regulaci podle vodního zákona.²¹⁷ S tímto názorem však nesouhlasím, neboť v takovém případě by šlo o nakládání s vodami, ke kterému není třeba povolení a vodoprávní úřad by ztratil kontrolu nad takovým vypouštěním. Přitom se množství a znečištění odpadních vod i plocha využitá k rozstříku neliší od vypouštění odpadních vod skrze zemní infiltrační systémy nebo vsakovací jámu, u nichž je nutné dodržovat povinnost měření objemu a míry znečištění vypouštěních odpadních vod, odebírání vzorků a dodržování emisních limitů v souladu s vydaným povolením.

Vodoprávní úřad povolí nepřímé vypouštění zcela výjimečně, budou-li splněny následující podmínky. Zákon jmenovitě připouští vypouštění odpadních vod, které neobsahují nebezpečné nebo zvlášť nebezpečné závadné látky (viz podkapitola 1. 3. Ochrana jakosti vod), z jedné nebo několika územně souvisejících staveb pro bydlení²¹⁸ (přičemž maximální povolené množství odpadních vod nesmí celkově přesáhnout 15 m³/den), staveb pro rodinnou rekreaci²¹⁹ nebo z jednotlivých staveb poskytujících ubytovací služby²²⁰, vznikajících převážně jako produkt lidského metabolismu a činností v domácnostech (splšky). Výjimky z tohoto vodní zákon

---

²¹⁵ Srov. § 8 odst. 1 písm. e) vodního zákona.

²¹⁶ EVA MAZANCOVÁ. Právní úprava zneškodňování odpadních vod podle vodního zákona. *Ekologie a právo*. roč. 2005, č. 2.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ Stavbou pro bydlení je podle ust. § 13 písm. b), c) stavebního zákona bytový dům, ve kterém více než polovina podlahové plochy slouží bydlení a dále rodinný dům, ve kterém více než polovina podlahové plochy slouží bydlení, a která má nejvýše tři samostatné byty, nejvýše dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví, nebo třetí nadzemní podlaží ustoupené od vnějšího líce obvodové stěny budovy orientované k uliční čáře alespoň o 2 metry.

²¹⁹ V současném stavebním zákoně není stavba pro rodinnou rekreaci definována. Definici obsahovala současným stavebním zákonem zrušená vyhláška č. č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území, podle níž se stavbou pro rodinnou rekreaci rozuměla stavba, jejíž objemové parametry a vzhled odpovídají požadavkům na rodinnou rekreaci a která je k tomuto účelu určena; stavba pro rodinnou rekreaci může mít nejvýše dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví.

²²⁰ Stavbou poskytující ubytovací služby se podle ust. § 13 písm. e) rozumí stavba nebo její část pro poskytování ubytování a služby s tím spojené. Stavbou ubytovacího zařízení není bytový dům, rodinný dům ani stavba pro rodinnou rekreaci.

nepřipouští. Další důležitou podmínkou je vyjádření osoby s odbornou způsobilostí (hydrogeologa)²²¹ k vlivu odpadních vod na jakost podzemních vod. Hydrogeolog posuzuje, zda je lokalita i geologické a hydrogeologické poměry vhodné, a zda vypouštění do podzemních vod může ovlivnit jakost podzemních zdrojů.

O institutu povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních rovněž viz oddíl 3.

2. 2. Administrativněprávní nástroje. Zde pouze zmíním, že v případě nepřímého vypouštění nelze vydat povolení tam, kde by hladina podzemní vody byla příliš blízko a hrozilo by při výkyvech její hladiny přímé vypouštění.

3.1.5. Akumulace odpadních vod v bezodtokové žumpě

Z hlediska samotného nakládání s odpadními vodami ze staveb je akumulace v žumpě považována za nejzazší možnost. Stejně tak při výběru způsobu zneškodňování akumulace v žumpě využívá především v případech, kdy není možné zneškodnit odpadní vody předchozími způsoby. V praxi ovšem vodoprávní úřady, v souladu se zásadou hospodárnosti²²², zvažují nejen dopad na životní prostředí, ale také finanční náročnost jednotlivých metod, přičemž zejména u odlehlých staveb pro rodinnou rekreaci se z důvodů nízké produkce odpadních vod využívá právě akumulace v žumpách.

Žumpa je podzemní vodotěsná nádrž vyrobená z plastu (polypropylenu) nebo betonu. Zásady výstavby, rekonstrukce a provozu žump a zneškodňování jejich obsahu upravuje norma ČSN 75 6081 (756081) Žumpy.

Odpadní vody se v žumpách akumulují a po naplnění akumulčního prostoru na přípustnou kótu mezní hladiny musí být jejich obsah zneškodněn. Žumpa není čistícím zařízením, nelze z ní proto vypouštět odpadní vody do povrchových nebo podzemních vod, a nesmí ani mít možnost odtoku. Rovněž musí být opatřena odvětráním.²²³ Jak již bylo zmíněno v rámci pojednání o způsobech nakládání s odpadními vodami, není žumpa považována za vodní dílo,²²⁴ a k její výstavbě tedy není třeba povolení podle vodního zákona. Žumpy tak spadají do režimu stavebního zákona, který přinesl významné změny. (Nový) stavební zákon zrušil možnost ohlášení staveb a zavádí pouze 2 režimy: drobné stavby²²⁵, které je možné provádět bez oznámení stavebnímu úřadu a veškeré ostatní stavby, které je možné realizovat pouze na základě povolení. Žumpy podle

---

²²¹ Viz ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu.

²²² Ustanovení § 6 odst. 2 správního řádu.

²²³ Ustanovení § 42 odst. 1 vyhlášky č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu.

²²⁴ Viz ustanovení § 55 odst. 3 vodního zákona.

²²⁵ Příloha č. 1 ke stavebnímu zákonu.

stavebního zákona spadají do režimu jednoduchých staveb²²⁶, a k jejich výstavbě je tak třeba povolení. Pro rozhodnutí o návrhu na vydání povolení jednoduché stavby je stanovena kratší lhůta (30 dní)²²⁷ a nevyžaduje se její kolaudace.²²⁸ Jako s každou stavbou se i s žumpou pojí povinnosti stanovené stavebním zákonem, zejména povinnost udržovat tuto stavbu v řádném technickém stavu (především vodotěsnost).²²⁹

Zneškodňování obsahu žumpy se provádí pravidelným odvozem na ČOV (tzv. systém prodloužené kanalizace). Odvoz může provádět pouze osoba, která je provozovatelem ČOV nebo která má oprávnění podle zák. č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona („odvozce“). Majitel žumpy neodpovídá za to, jak odvozce s odpadní vodou následně naloží. Odvozce je povinen majiteli žumpy vydat doklad o odvozu, obsahující alespoň údaje podle ust. § 38 odst. 7 vodního zákona. Doklad o odvozu slouží jako důkaz o splnění povinnosti majitele žumpy zneškodňovat odpadní vody v souladu s vodním zákonem. Vodoprávní úřady nebo ČIŽP si mohou vyžádat doklady o odvozu odpadních vod, a to za období posledních dvou kalendářních let. Vodoprávní úřady i ČIŽP jsou také oprávněni provádět kontrolu odvozu žump. Při kontrole se zaměřují zejména na to, zda pravidelnost odvozu odpadních vod odpovídá předpokládané produkci odpadních vod majitele žumpy. Ta se určuje s ohledem na skutečnou spotřebu pitné vody na vodoměru na vstupu (je-li nemovitost připojena na veřejný vodovod), anebo není-li nemovitost připojena – pak orientačně s ohledem na směrná čísla uvedená v příloze č. 12 vyhlášky o vodovodech a kanalizacích.²³⁰

3.2. Nástroje ochrany v oblasti odpadních vod

Nástroje ochrany představují prostředky a metody regulace chování ve vztahu k životnímu prostředí a směřují k dodržování zákonných povinností. V oblasti ochrany životního prostředí korespondují tyto prostředky a metody regulace společenských vztahů s veřejnoprávních charakterem tohoto odvětví, stejně jako se zvláštním účelem a cílem tohoto odvětví.²³¹ Z toho plyne značně převažující regulace subordinačních vztahů, v nichž se subjekty nacházejí ve vztahu nadřazenosti a podřazenosti. K ochraně vod přispívají nejen závazné právní nástroje, ale i nástroje

---

²²⁶ Příloha č. 2 odst. 1 písm. b) ke stavebnímu zákonu: „*podzemní stavby do 300 m² zastavěné plochy a do 3 m hloubky, pokud nejde o stavby technické infrastruktury*“.

²²⁷ Viz ustanovení § 196 odst. 1 písm. a) stavebního zákona.

²²⁸ Ustanovení § 230 odst. 2 stavebního zákona.

²²⁹ Ustanovení § 167 písm. a) stavebního zákona.

²³⁰ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Metodický pokyn MŽP ČR - K provádění kontrol vývozu bezodtokových jímek | CODEXIS®. In: *CODEXIS* [online]. 12. 2020. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT125904>.

²³¹ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

vníkající mimo právo – věda, osvěta, vzdělávání a výchova. V dalších částech diplomové práce se věnuji pouze právním nástrojům.

Právní teorie rozlišuje dvě základní kategorie nástrojů – přímé a nepřímé. Nástroje přímého působení neposkytují jejich adresátům žádnou možnost volby a stanoví jasně žádoucí způsob chování, zatímco nepřímé nástroje naopak ponechávají možnost volby. Mezi nástroje přímého působení řadíme především administrativněprávní nástroje, dále nástroje informační a koncepční, veřejnoprávní smlouvy a dobrovolné nástroje. Nepřímé nástroje tvoří nástroje ekonomické.

Negativní dopady lidské činnosti, spočívající ve vypouštění odpadních vod, reguluje právní úprava skrze kombinaci různých nástrojů. Tyto nástroje pak v souhrnu tvoří právní režim ochrany vod před tímto zdrojem znečištění. Východiskem jsou informační a koncepční nástroje – bez náležité znalosti kvantitativního a kvalitativního stavu vod (míry znečištění vodních toků a odpadních vod) by nebylo možné přijímat odpovídající opatření. Nejvýznamnější kategorií nástrojů využívaných v ochraně před odpadními vodami jsou administrativněprávní nástroje, především institut povolení k vypouštění odpadních vod a v něm stanovené povinnosti. Neméně významné jsou ekonomické nástroje – poplatky za vypouštění odpadních vod, které doplňují povinnosti stanovené jinými nástroji. V krajním případě, kdy dojde k porušení či nesplnění zákonem stanovených povinností, se uplatní nástroje sankční, které mají vlastní úpravu i v rámci vodního zákona a zákona o vodovodech a kanalizacích.

3.2.1. Informační a koncepční nástroje

Společným znakem informačních a koncepčních nástrojů je, že jejich hlavní smysl a působení je *pro futuro*. Obzvláště u vody, která je jako přírodní zdroj v čase proměnná, je třeba průběžně sbírat informace o jejím stavu a na základě dostupných údajů plánovat do budoucna.

Informační nástroje

Klíčovým informačním nástrojem je proces zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod podle ustanovení § 21 vodního zákona. Provádí je v působnosti MZe správci povodí a v působnosti MŽP pověřené odborné subjekty, jímž je Český hydrometeorologický ústav a Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i. Ke zjišťování množství a stavu vod jsou jejich zaměstnanci oprávněni v nezbytně nutném rozsahu vstupovat na cizí pozemky, do cizích staveb a dalších prostor užívaných pro podnikatelskou činnost nebo provozování jiné hospodářské činnosti, a odebírat vzorky povrchových a podzemních vod.²³² Tomu odpovídá

---

²³² Ustanovení § 21 odst. 7 písm. a) vodního zákona.

povinnost vlastníků a uživatelů umožnit vstup do těchto prostor a strpět výkon této činnosti. Proces zjišťování a hodnocení stavu vod v sobě zahrnuje zřízení, vedení a aktualizaci evidence široké škály vodních útvarů, zejména však zahrnuje vedení vodní bilance.²³³ Ta se sestává z hydrologické a vodohospodářské bilance. Zatímco hydrologická bilance, zjednodušeně řečeno, porovnává rozdíly mezi přírůstky a úbytky vody, vodohospodářská bilance porovnává využitelnou kapacitu vodních zdrojů s požadavky na odběry vody a vypouštění odpadních vod. Náležitosti a obsah vodní bilance stanoví vyhláška.²³⁴ Pro účely vodní bilance má ten, kdo má povinnost měřit množství vody se kterou nakládá, ohlašovací povinnost vůči příslušným správcům povodí.²³⁵

Posledním dosud nezmíněným informačním nástrojem jsou informační systémy. Ty slouží pro zjišťování a hodnocení stavu vod, plánování správě povodí, jakož i pro účely podávání zpráv a zavádění a plnění legislativy vyplývající z členství v EU. Vytváří je MZe a MŽP, přičemž každé ministerstvo má vlastní působnost, v jejímž rámci informační systém spravuje.²³⁶ Při jejich správě postupují podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Rozsah evidovaných údajů, zpracování, ukládání a předávání těchto údajů stanoví vyhláška.²³⁷

Zvláštním a zcela novým informačním systémem je registr výpustí (dále jen „registr“). Zřízen byl novelou vodního zákona č. 182/2024 Sb., která byla přijata především v důsledku havárie a úniku toxických látek do řeky Bečvy v roce 2020. Registr je určen subjektům, které se podílejí na zneškodňování havárií, neboť jeho hlavním cílem je prevence a včasné, účinné řešení havárií. Zahrnuje výpusti ze zdrojů znečištění pro všechny vodní toky na území České republiky – jak těch, ke kterým je vydáno povolení k nakládání s vodami,²³⁸ tak i těch, ke kterým toto povolení z různých důvodů vydáno není.²³⁹ Především jde o staré objekty bez platného povolení k nakládání s vodami, nebo o objekty, které byly vybudovány bez povolení. Správcem registru je MŽP²⁴⁰ a systém zatím není plně funkční. Jeho vývojová verze je sice již dostupná v mapové

---

²³³ Ustanovení § 21 odst. 2 vodního zákona.

²³⁴ Vyhláška MZe č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci.

²³⁵ Ustanovení § 22 odst. 2 vodního zákona.

²³⁶ Srov. ust. § 22 odst. 3, 4 vodního zákona.

²³⁷ Vyhláška č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy.

²³⁸ Ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) vodního zákona.

²³⁹ Z výsledků pilotního projektu k registru výpustí plyne odhadovaný počet až 150 000 objektů bez povolení. Viz: *Prezentace havarijní novela vodního zákona v datech_20240503.pdf* [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/sites/mzp.cz/files/tiskove-zpravy/Prezentace_havarijni_novela_vodniho_zakona_v_datech_20240503.pdf.

²⁴⁰ Prostřednictvím Výzkumného ústavu vodohospodářského T.G.M., v.v.i.

aplikaci,²⁴¹ ale zatím obsahuje pouze výpusti, které byly zjištěny správci povodí a vodoprávními úřady v rámci jejich činnosti. Mapování výpustí je rozděleno do několika etap, přičemž kompletní seznam výpustí v registru by měl být vytvořen do konce roku 2029. Nové ustanovení § 19a vodního zákona rovněž stanoví, že rozsah a způsob vedení registru jakož i další související údaje uvedené v odstavci 5 tohoto ustanovení, stanoví vyhláška. Tento prováděcí předpis doposud nebyl vydán.

Koncepční nástroje

Koncepční nástroje určují cíle a směřování vodního práva do budoucna. Stojí na počátku a stanovují rámec pro realizaci konkrétních opatření. Vytváří se jako střednědobé až dlouhodobé a komplexní dokumenty s odborným prvkem. Takovými nástroji mohou být různé koncepce, plány, politiky, strategie, programy a výhledy. Přestože neovlivňují přímo chování adresátů, jsou nezbytné k dodržování stěžejních principů ochrany životního prostředí, jako jsou šetrné využívání přírodních zdrojů a trvale udržitelný rozvoj.

Plánování se vodní zákon věnuje v ustanovení § 23, které jej definuje jako soustavnou koncepční činnost zajišťovanou státem, jejímž účelem je vymezit a vzájemně harmonizovat veřejné zájmy. V rámci plánovací činnosti se pořizují dva typy plánů – plány povodí a plány pro zvládání povodňových rizik. Tyto plány jsou provázány nejen mezi sebou, ale také s jinými koncepčními dokumenty, především s nástroji územního plánování.²⁴² Ve vztahu k odpadním vodám jsou významné především plány povodí, neboť obsahují výsledky monitoringu stavu vod a jejich znečištění odpadními vodami (závazné ukazatele), a navrhuje opatření, kterými lze dosáhnout vytyčených cílů. K plánům povodí rovněž přihlíží vodoprávní úřad při vydávání povolení k vypouštění odpadních vod. Požadavek na tvorbu plánů povodí vychází z Rámcové směrnice o vodách²⁴³, pro níž představují plány povodí klíčový institut. V souladu s ní jsou v současnosti aktuální plány povodí pro třetí plánovací období (2021-2027).

Plány povodí jsou zpracovávány na třech úrovních, a to podle územní působnosti. První úroveň tvoří mezinárodní plány povodí Labe, Odry a Dunaje. Ty jsou zpracovávány mezinárodními komisemi, v nichž za Českou republiku spolupracuje MŽP a MZe. Druhou úroveň tvoří národní plány povodí, které zahrnují ty části mezinárodních oblastí povodí, které se nacházejí na území České republiky. Obsahují programy opatření, strategii a financování k dosažení cílů

---

²⁴¹Přehled dat dostupných v současnosti pro řešení projektu Registr výpustí (březen 2025). In: [cit. 01.06.2025]. Dostupné

z: <https://vuv.maps.arcgis.com/apps/instant/media/index.html?appid=75fd0371d7ee4628872e069ffc77c00a>.

²⁴² STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*.

²⁴³ Srov. čl. 13 a přílohu VII Rámcové směrnice.

stanovených podle ustanovení § 24 odst. 2 vodního zákona. Národní plány vytváří společně MŽP a MZe ve spolupráci s příslušnými správci povodí a místně příslušnými krajskými úřady. Následně je třeba, aby byly schváleny vládou. Poslední úrovní jsou dílčí plány povodí, které doplňují národní plány. Dílčí plány pořizují dle působnosti správci povodí ve spolupráci s příslušnými krajskými úřady a ústředními vodoprávními úřady. Schvalují je kraje podle své územní působnosti.

Podrobnosti o obsahu a rozsahu zpracování plánů povodí stanoví vyhláška č. 50/2023 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik. Národní a dílčí plány povodí (jsou-li splněny podmínky) rovněž podléhají posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb. (dále jen „zákon o posuzování vlivů“).

Kromě plánů povodí existuje ještě jeden koncepční nástroj věnující se odpadním vodám – plány rozvoje vodovodů a kanalizací (dále jen „plány rozvoje“). Jak název napovídá, nejsou zakotveny ve vodním zákoně, ale vychází z ustanovení § 4 zákona o vodovodech a kanalizacích. Plány rozvoje jsou stěžejní složkou plánování v oboru vodárenství. Mají za cíl vytvořit stávající a výhledový stav pro dlouhodobě funkční, bezpečné a ekonomicky efektivní zásobování obyvatel pitnou vodou a odvádění, čištění a likvidaci odpadních vod. Rozsah a podrobnosti zpracování stanoví vyhláška o vodovodech a kanalizacích. Plány rozvoje se tvoří na dvou úrovních – na území celého státu (celostátní) a na území krajů (krajské). Celostátní plán rozvoje vytváří MZe, které jej před schválením projednává s Ministerstvem pro místní rozvoj. Krajské plány rozvoje tvoří jednotlivé kraje v samostatné působnosti. Jejich schvalování je vyhrazeno zastupitelstvu kraje.²⁴⁴ Při jejich tvorbě se vychází mimo jiné z národních plánů povodí. Naopak krajské plány rozvoje slouží jako podklad pro dílčí plány povodí. Původně měly kraje povinnost schvalovat tyto plány na období 10 let, avšak z důvodu ekonomické, organizační a časové náročnosti se nyní aktualizují průběžně.²⁴⁵ Stejně jako plány povodí i tyto koncepce podléhají posuzování vlivů na životní prostředí. Zatímco celostátní plán rozvoje podléhá posouzení vždy, krajské plány pouze v případě, že budou splněny podmínky zákona o posuzování vlivů.²⁴⁶

Vedle právně závazných koncepčních nástrojů je třeba zohlednit i velmi významný dokument – Státní politiku životního prostředí, která mimo jiné stanovuje konkrétní cíle a navrhovaná opatření v oblasti ochrany vod (viz podkapitola 1. 1. Význam, cíle a předmět právní ochrany vod).

---

²⁴⁴ Srov. § 35 odst. 2 písm. d) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

²⁴⁵ NOHEJL, Lukáš a Ludmila ŽALUDOVA. *Zákon o vodovodech a kanalizacích*.

²⁴⁶ Srov. ust. § 10a odst. 1 písm. a), b) ve spojení s ust. § 10d zákona o posuzování vlivů.

3.2.2. Administrativněprávní nástroje

Jádro právní regulace odpadních vod tvoří administrativněprávní nástroje. Na rozdíl od informačních a koncepčních nástrojů jsou právně závazné, mají normativní účinek – zakládají/mění/ruší práva a povinnosti a slouží k přímému řízení nakládání s odpadními vodami. Existuje celá řada těchto nástrojů a ani právní teorie se na jejich dělení zcela neshoduje. Pro účely této diplomové práce budu respektovat dělení uvedené v publikaci *Právo životního prostředí*.²⁴⁷

Ukládání povinností

První skupinu nástrojů představuje ukládání povinností ve formě příkazů (něco konat), zákazů (nekonat) nebo omezení (něco strpět). Tyto povinnosti mohou být stanoveny přímo zákonem nebo na jeho základě a v jeho mezích prostřednictvím normativních a individuálních aktů veřejné správy. Do této skupiny lze zařadit především ve vodním zákoně zakotvené:

- povinnosti při nakládání s vodami – viz oddíl 3. 1. 2. Základní povinnosti při nakládání s odpadními vodami (§ 5),
- povinnost zajišťovat zneškodňování odpadních vod v souladu s podmínkami stanovenými v povolení k jejich vypouštění (§ 38 odst. 5),
- povinnost měřit objem vypouštěných odpadních vod a míru jejich znečištění a výsledky těchto měření předávat (§ 38 odst. 6),
- povinnost zajišťovat zneškodňování odpadních vod akumulovaných v žumpě odvozem na ČOV a na výzvu vodoprávního úřadu nebo ČIŽP předložit doklady o odvozu (§ 38 odst. 7),
- zákaz přímého vypouštění odpadních vod do vod podzemních (§ 38 odst. 9);
- povinnost umožnit vstup odborně způsobilé osobě do prostor, kde se nachází zdroj znečišťování, a zajistit podmínky pro provedení kontroly včetně poskytnutí podkladů nezbytných pro její provedení (§ 103 odst. 5),
- povinnost umožnit pracovníkům kontrolní laboratoře vstup do prostor, kde se nachází zdroj znečišťování, a zajistit podmínky k odběru vzorků ze všech výpustí zdroje znečištění (§ 103a odst. 5),

a povinnosti plynoucí ze zákona o vodovodech a kanalizacích:

---

²⁴⁷ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

- povinnost umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci a dodávat pitnou vodu nebo odvádět odpadní vody a čistit odpadní vody, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti těchto zařízení (§ 8 odst. 5),
- povinnost vlastníka vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatele, pokud je k tomu vlastníkem zmocněn, uzavřít písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem (§ 8 odst. 6),
- povinnost zajistit provádění odběrů vzorků odpadní vody a její rozborů podle vlastníkem vytvořeného plánu kontrol²⁴⁸ míry znečištění odpadních vod a kalů (§ 14 odst. 5),
- povinnost odběratele v místě a rozsahu stanoveném kanalizačním řádem kontrolovat míru znečištění vypouštěných odpadních vod do kanalizace (§ 18 odst. 2),
- zákaz vypouštět odpadní vody nepřevyšující limity znečištění uvedené kanalizačním řádem, přes septik nebo ČOV do kanalizace zakončené ČOV (§ 18 odst. 3),
- povinnost odběratele vypouštějícího odpadní vody s obsahem zvláště nebezpečných látek měřit míru znečištění a objem těchto odpadních vod a množství zvláště nebezpečných látek vypouštěných do kanalizace, vést o nich evidenci a výsledky měření předávat vodoprávnímu úřadu (§ 19 odst. 2),
- povinnost umožnit a strpět vstup zaměstnanců MZe do objektů sloužících k poskytování dodávky pitné vody, odvádění a čištění odpadních vod (§ 29 odst. 5 písm. a)).

Povinností uplatňovaných v této oblasti je mnoho a výše uvedený výčet představuje pouze základ právní regulace odpadních vod. Kromě toho ještě celou řadu povinností lze nalézt mimo právní předpisy, především ve vydávaném povolení k nakládání s vodami. Za jejich nedodržení je adresát odpovědný (viz níže – sankční nástroje), bez ohledu na to, zda jde o povinnosti stanovené zákonem či uložené na jeho základě.

Povolení, souhlas, vyjádření

---

²⁴⁸ Ustanovení § 9 vyhlášky o vodovodech a kanalizacích.

Druhou skupinu administrativněprávních nástrojů tvoří povolení, souhlasy a vyjádření. Společným znakem všech těchto nástrojů je, že je vydává vodoprávní úřad, a jejich smyslem je usměrňování činností, které se mohou dotýkat zájmů chráněných vodním zákonem.

Povolení představuje nejdůležitější nástroj ochrany jakosti vod, který znal již zákon o vodním hospodářství z roku 1955.²⁴⁹ Vyžaduje se ke všem činnostem, které mají významný vliv na stav vod. Je základním předpokladem pro nakládání s vodami a k těmto činnostem je třeba, nestanoví-li zákon něco jiného.²⁵⁰ V případě vypouštění odpadních vod do povrchových nebo podzemních vod musí mít fyzická či právnická osoba platné povolení vždy,²⁵¹ vyjma případů vypouštění odpadních vod v rámci letních dětských táborů, jenž byla doplněna na základě pozměňovacího návrhu loňskou novelou č. 182/2024 Sb. V povolení se stanoví účel (vypouštění odpadních vod), povinnosti a podmínky za kterých se vydává. Povolení vydává příslušný vodoprávní úřad²⁵² na základě žádosti, která musí kromě obecných náležitostí podle správního řádu²⁵³ splňovat i náležitosti stanovené v ustanovení § 9a vodního zákona. Jednou z těchto náležitostí je i časové omezení povolení — maximálně 10 let, a v případě vypouštění odpadních vod se zvláště nebezpečnými závadnými látkami nebo nebezpečnými závadnými látkami maximálně na dobu 4 let. Formuláře žádostí stanoví vyhláška č. 429/2024 Sb.,²⁵⁴ v příloze 3, 4 a 6. Za splnění zákonných předpokladů může vodoprávní úřad vydané povolení, a to i z moci úřední (*ex officio*), změnit či zrušit.²⁵⁵ Vodoprávní úřad není oprávněn v povolení stanovit jiný způsob zneškodňování odpadních vod, než jaké předpokládá ust. § 38. odst. 5 vodního zákona.

V povolení k vypouštění odpadních vod stanoví vodoprávní úřad primárně emisní limity (viz níže) a objem vypouštěných odpadních vod. Osoba vypouštějící odpadní vody je povinna měřit objem a znečištění vypouštěných vod v souladu s vydaným povolením, které rovněž určuje místo a způsob měření a četnost předkládání výsledků měření. Tyto výsledky se povinně předávají vodoprávnímu úřadu, který povolení vydal, příslušnému správci povodí a pověřenému odborného orgánu, jímž je Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i. Tato ohlašovací povinnost je splněna, pokud je v termínu stanoveném v povolení, podán vyplněný formulář a

²⁴⁹ Ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství.

²⁵⁰ Povolení podle vodního zákona není třeba zejména pro obecné nakládání s povrchovými vodami (§ 6), užívání vod k plavbě (§ 7), činnostem podle § 8 odst. 3, anebo je-li povolení nahrazeno postupem v řízení o vydání integrovaného povolení (§ 126 odst. 5).

²⁵¹ Viz ust. § 8 odst. 1 písm. c) vodního zákona.

²⁵² Zpravidla obecní úřad obce s rozšířenou působností podle ust. § 106 odst. 1 vodního zákona, případně krajský úřad, pokud jde o případy uvedené v ust. § 107 odst. 1 písm. i) a j) vodního zákona.

²⁵³ Ustanovení § 37 odst. 2 ve spojení s ust. § 45 správního řádu.

²⁵⁴ Vyhláška č. 429/2024 Sb., o formulářích žádostí předkládaných vodoprávnímu úřadu a formuláři návrhu na stanovení ochranného pásma vodního zdroje.

²⁵⁵ Ustanovení § 12 vodního zákona.

doplňková tabulka do Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (dále jen „ISPOP“).²⁵⁶ Odběry a rozборы vzorků odpadních vod může provádět pouze tzv. oprávněná laboratoř.²⁵⁷

Nad rámec zákonných kritérií, které musí vodoprávní úřad zohledňovat při stanovování emisních limitů (viz níže) přihlíží také k dosažení nebo zachování dobrého stavu povrchových nebo podzemních vod a související ekosystémů. Zohledňuje rovněž možnosti omezování znečištění u jeho zdroje, snižování emisí do životního prostředí jako celku a možnosti opětovného využívání odpadních vod.²⁵⁸

Kromě činnosti vypouštění odpadních vod je rovněž třeba povolení k některým zařízením určeným k jejich nakládání, které jsou podle vodního zákona považovány za vodní díla – zejména ČOV, septiky, kanalizační stoky a kanalizační objekty. Povolení již nelze nahradit ohlášením, které bylo zrušeno v souvislosti s přijetím (nového) stavebního zákona. Povolení záměru vodního díla vydává stavební úřad (ale podle vodního zákona), přičemž jeho vykonatelnost je v těchto případech podmíněna povolením k nakládání s vodami.²⁵⁹ Řízení o vydání povolení k nakládání s vodami není integrováno, a tak se pro každé povolení vede samostatné řízení.

Povolení se nevydává, je-li nahrazeno postupem podle zákona č. 76/2002 Sb., o prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o integrované prevenci“). Tedy za předpokladu, že zařízení k nakládání s odpadními vodami spadá do činností uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu. V integrovaném povolení se stanoví podmínky provozu zařízení – např. emisní limity, opatření pro hospodárné využívání vody a energie, opatření pro předcházení havárií apod.²⁶⁰ Stanovené podmínky nesmí být mírnější, než jaké by byly stanoveny v povolení vydaném podle vodního zákona. Některé ČOV mohou rovněž podléhat posuzování vlivů na životní prostředí, pokud jsou splněny zákonné podmínky.²⁶¹

K činnostem, ke kterým není třeba povolení, ale které mohou ovlivnit vodní poměry, vydává vodoprávní úřad souhlas. V oblasti odpadních vod se zásadně nevyužívá, neboť v podstatě veškeré činnosti v této oblasti podléhají povolení.

---

²⁵⁶ Více viz *ISPOP – Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností* [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://www.ispop.cz/>.

²⁵⁷ Ustanovení § 38 odst. 6 vodního zákona.

²⁵⁸ Ustanovení § 38 odst. 10 vodního zákona.

²⁵⁹ Ustanovení § 9 odst. 9 vodního zákona.

²⁶⁰ Ustanovení § 13 odst. 4 zákona o integrované prevenci.

²⁶¹ ČOV uvedená pod bodem 63 a 64 přílohy č. 1 zákona o posuzování vlivů.

Podkladem pro vydání rozhodnutí je vyjádření. Vodoprávní úřad vydává vyjádření k záměrům, které by mohly ovlivnit vodní poměry, energetický potenciál, jakost nebo množství povrchových nebo podzemních vod.²⁶² V návaznosti na přijetí (nového) stavebního zákona se rozdělují kompetence stavebních a vodoprávních úřadů a nyní příslušný vodoprávní úřad²⁶³ vydává vyjádření pouze k samotným činnostem, nikoli i ke stavbám. Každý, kdo hodlá vypouštět či jinak nakládat s odpadními vody je za předpokladu, že svůj záměr náležitě doloží, oprávněn požadovat vyjádření vodoprávního úřadu, zdali je zamýšlená činnost v souladu s chráněnými zájmy podle vodního zákona a za jakých podmínek. Vyjádření není správním rozhodnutím ani jej nenahrazuje. Z formálního hlediska se jedná o vyjádření podle části čtvrté správního řádu.

Standardy

Standardy jsou skupinou administrativněprávních nástrojů vyjadřující minimální požadavky na zachování nezbytného stavu vod. Využívají se při stanovování podmínek pro vypouštění odpadních vod v povolení a zahrnují:

- emisní limity, tj. nejvýše přípustné hodnoty ukazatelů znečištění odpadních vod, které stanoví vodoprávní úřad v povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- emisní standardy, tj. nejvýše přípustné hodnoty ukazatelů znečištění odpadních vod, které stanoví nařízení o hodnotách a ukazatelích.

Rámcová směrnice požaduje²⁶⁴ a od roku od roku 2010 se u povrchových vod uplatňuje, tzv. kombinovaný (nebo také souhrnný, sdružený či emisně-imisní) přístup. Tento přístup spočívá, jak název napovídá, ve stanovení emisních limitů vodoprávním úřadem při současném nepřekročení emisních standardů na základě ukazatelů vyjadřujících stav povrchové vody, norem environmentální kvality a požadavků na užívání vod a cílového stavu povrchových vod, s přihlédnutím ke specifikaci nejlepších dostupných technik ve výrobě a nejlepších dostupných technologií.²⁶⁵ Tento přístup má zajistit dosažení dobrého stavu vod kontrolou zdroje znečištění a zároveň stanovením cílů kvality vod. V praxi vodoprávní úřad při stanovování emisních limitů musí zohlednit primárně emisní standardy, které jsou stanoveny odlišně pro různé podkategorie odpadních vod – městské, průmyslové a odpadní vody s obsahem zvlášť nebezpečných závadných

---

²⁶² Ustanovení § 18 odst. 1 vodního zákona.

²⁶³ Zpravidla obecní úřad obce s rozšířenou působností podle ust. § 106 odst. 1 vodního zákona. Pokud přísluší vydávat povolení nebo souhlas krajskému úřadu, je krajský úřad příslušný i k vydání vyjádření podle § 107 odst. 1 písm. p) vodního zákona.

²⁶⁴ Srov. čl. 10 Rámcové směrnice o vodách.

²⁶⁵ Ustanovení § 38 odst. 9 vodního zákona.

látek, včetně případů jejich vypouštění do kanalizace.²⁶⁶ Emisní standardy obsahují přípustné, maximální a průměrné hodnoty koncentrace vybraných znečišťujících látek v odpadních vodách a jsou uvedeny v příloze č. 1 nařízení o hodnotách a ukazatelích. Rámcová směrnice dále požaduje, aby byly zohledněny i další směrnice zaměřující se na ochranu jakosti vod.²⁶⁷ Tento požadavek je transponován do národní legislativy, a v souladu s ní je vodoprávní úřad při vydávání povolení vázán rovněž:

- ukazateli vyjadřující dobrý stav povrchové vody²⁶⁸ (příloha č. 2 nařízení o hodnotách a ukazatelích),
- ukazateli vyjadřující stav povrchové vody,²⁶⁹ normami environmentální kvality²⁷⁰ a požadavky na užívání povrchových vod²⁷¹ (příloha č. 2 nařízení o hodnotách a ukazatelích),
- nejlepšími dostupnými technikami ve výrobě (BAT),²⁷²
- nejlepšími dostupnými technologiemi.²⁷³

V případě stanovování emisních limitů pro vypouštění do podzemních vod je situace jednodušší. Vodoprávní úřad je vázán „pouze“ ukazateli vyjadřujícími stav podzemní vody v příslušném útvaru podzemní vody, ukazateli a hodnotami přípustného znečištění podzemních vod, ukazateli a přípustnými hodnotami znečištění odpadních vod. Údaje o stavu podzemních vod získává vodoprávní úřad primárně na základě informačních nástrojů (viz výše). Ukazatele a emisní standardy znečištění odpadních vod vypouštěných do podzemních vod pak stanoví příloha č. 1

²⁶⁶ Srov. oddíl 3. 1. 1. Pojem odpadních vod.

²⁶⁷ Článek 10 odst. 2 Rámcové směrnice – vyjma směrnice o čištění odpadních vod jde zejména o směrnici EP a R 2006/7/ES o řízení jakosti vod ke koupání, směrnici EP a R 2008/105/ES o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky.

²⁶⁸ Body 1. až 7. přílohy č. 2. Těmito ukazateli jsou například neporušená samočisticí schopnost, stav bez přítomnosti patogenních organismů, stav, při němž není pokrytí vodní hladiny pěnou, tuky, oleji, apod.

²⁶⁹ Všeobecné, mikrobiologické ukazatele a ukazatele radioaktivity podle přílohy číslo 3. tabulka 1a nařízení o hodnotách a ukazatelích.

²⁷⁰ Limity koncentrace prioritních látek a dalších znečišťujících látek ve vodě, tj. prahové hodnoty, které nesmějí být překročeny podle směrnice EP a R 2008/105/ES ze dne 16. prosince 2008 o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky.

²⁷¹ Hodnoty vztahující se ke zvláštnímu užívání vody pro úpravu na vodu pitnou, místu provozování koupání nebo vodám stanovených jako lososová nebo kaprová vody.

²⁷² Pro průmyslové odpadní vody ve smyslu ustanovení § 2 písm. e) zákona o integrované prevenci, a na základě referenčního dokumentu o BAT (BREF) pro společné systémy čištění odpadních vod a odpadních plynů a nakládání s nimi v odvětví chemického průmyslu. BRINKMANN, Thomas et al., eds. *Best available techniques (BAT) reference document for common waste water and waste gas treatment/management systems in the chemical sector: Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (integrated pollution prevention and control)*. Luxembourg: Publications Office, 2016. DOI: 10.2791/37535 Samotné standardy BAT lze rovněž považovat za administrativněprávní nástroj.

²⁷³ Podle ust. § 38 odst. 5 vodního zákona se jimi rozumí „...nejúčinnější a nejpokročilejší stupeň vývoje použité technologie zneškodňování nebo čištění odpadních vod, vyvinuté v měřítku umožňujícím její zavedení za ekonomicky a technicky přijatelných podmínek a zároveň nejúčinnější pro ochranu vod“.

k nařízení vlády č. 57/2016 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění odpadních vod a náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních.

Do ustanovení § 38 vodního zákona byla na základě řízení o porušení unijního práva (tzv. infringementového řízení) doplněna povinnost vodoprávního úřadu stanovit vyšší emisní limity, než jsou limity stanovené podle výše uvedených postupů anebo může stanovit zcela nové ukazatele. To je možné, vyžadují-li to cíle plánů povodí nebo normy environmentální kvality stanovené přímo použitelným předpisem EU, směřující ke zpřísnění podmínek pro vypouštění odpadních vod.

Vodní zákon stanoví jedinou výjimku, kdy není nutné splňovat emisní limity. Na základě žádosti znečišťovatele a při dodržení zákonných podmínek (zkušební provoz, opravy, havárie, ...) ²⁷⁴ může vodoprávní úřad výjimečně a na nezbytnou dobu povolit vypouštění odpadních vod do vod povrchových, jejichž znečištění nedodrhuje ukazatele znečištění, respektive s ukazateli znečištění vyššími, než jaké jsou stanoveny v nařízení o hodnotách a ukazatelích.

Hledisek, která musí vodoprávní úřad při stanovování emisních limitů posuzovat, je mnoho a samotný proces je poměrně složitý. K jeho usnadnění vydal odbor ochrany vod MŽP metodický pokyn Z10/2012, který se vztahuje k neúčinnému nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o hodnotách a ukazatelích ve znění nařízení vlády č. 229/2007 Sb. V omezeném rozsahu je ale použitelný především jako vodítko i nyní.

Kategorizace

Další skupinou nástrojů je kategorizace objektů a zdrojů ohrožování vod. Kategorizace umožňuje s objektem ochrany či zdrojem znečištění spojit určitý právní režim, který je v důsledku přiléhavější a účinnější. Samotné rozdělení vod na povrchové a podzemní je nejlepším příkladem kategorizace chráněného objektu, který má klíčové důsledky i pro nakládání s odpadními vodami. Právě odpadní vody jsou jednou ze tří zákonem předvídaných kategorií zdrojů znečištění (vedle závadných látek a havárií – viz podkapitola 1. 3. Ochrana jakosti vod), se kterou vodní zákon pojí práva a povinnosti a přiděluje jim právní režim zajišťující maximální ochranu. Za kategorizaci lze považovat rovněž rozdělení dílčích druhů odpadních vod podle jejich původu (průmyslové) nebo podle jejich složení (městské, s obsahem zvláště nebezpečných závadných látek nebo prioritní nebezpečné látky), jejichž právní režim se od sebe liší především emisními standardy pro jejich vypouštění a možnostmi jejich vypouštění do podzemních vod.

---

²⁷⁴ Viz ust. § 38 odst. 13 vodního zákona.

Kontrola a dozor

V neposlední řadě patří mezi administrativní nástroje také kontrola a dozor státní správy – vodoprávních úřadů a ČIŽP, a dále instituty právní odpovědnosti, které jsou pro přehlednost uvedeny v samostatném oddílu sankčních nástrojů (viz níže). V obecné rovině spadá do této kategorie i kontrola parlamentní a soudní,²⁷⁵ již se však s ohledem na rozsah práce dále věnovat nebudu.

Správní orgány příslušnými k rozhodování, vedení řízení a dalším činnostem podle vodního zákona jsou vodoprávní úřady. Vodoprávními úřady jsou podle vodního zákona obecní úřady, újezdní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, stavební úřady a ministerstva²⁷⁶ jako ústřední vodoprávní úřad.²⁷⁷ Kompetence jednotlivých vodoprávních úřadů stanoví ust. § 105 an. vodního zákona. Základem úpravy působnosti je taxativní vymezení u všech vodoprávních úřadů s výjimkou obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, jimž náleží zbytková působnost. Při nakládání s odpadními vodami tak bude v drtivé většině případů v prvním stupni příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, výjimečně krajský úřad.²⁷⁸ Obdobně je řešena působnost ústředních vodoprávních úřadů – všechna uvedená ministerstva mají taxativně vymezenou působnost, zatímco MZe vykonává zbytkovou působnost.

Vodoprávní úřady ovšem kromě činností spadajících do jejich působnosti vykonávají společně s ČIŽP dozor (kontrolu) nad dodržováním povinností fyzických a právnických osob vyplývajících z platných právních předpisů nebo z rozhodnutí správních úřadů. Při výkonu dozorové činnosti se postupuje podle zák. č. 255/2012 Sb., o kontrole, a správního řádu. V případě zjištěných nedostatků mohou uložit opatření k nápravě a sankce (viz níže). Vrchní dozor, tedy dozor vůči všem subjektům, jimž jsou adresovány povinnosti, včetně dozoru podřízených vodoprávních úřadů a ČIŽP, náleží v rozsahu své působnosti MŽP a MZe. Pokud při výkonu vrchního dozoru zjistí závady, mohou také ukládat opatření k jejich odstranění. O výsledcích dozoru předkládají obě ministerstva společně a každoročně zprávu vládě.²⁷⁹

Nápravné nástroje

Posledními administrativněprávními nástroji jsou nástroje působící *post festum* (až poté, co se stalo), které mají za cíl odstranit následky způsobené nedovoleným²⁸⁰ vypouštěním

---

²⁷⁵ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

²⁷⁶ MŽP, MZe, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo obrany. Srov. § 108 vodního zákona.

²⁷⁷ Ustanovení § 104 odst. 2 vodního zákona.

²⁷⁸ Ustanovení § 107 odst. 7 písm. i), j) a n).

²⁷⁹ Ustanovení § 111 vodního zákona.

²⁸⁰ „Nedovoleným“ se rozumí vypouštění bez vydaného povolení, případně v rozporu s ním.

odpadních vod (ale i nedovoleným nakládáním se závadnými látkami nebo havárií).²⁸¹ Vodní zákon pro takové následky užívá širší označení „závadný stav“. K jejímu odstranění může vodoprávní úřad nebo ČIŽP, formou správního rozhodnutí, uložit povinnost provést na vlastní náklady opatření k jejich nápravě, případně obstarání náhradního zdroje vody. Původcem závadného stavu je ten, kdo nesplnil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod (anebo původce havárie). Pokud ten, komu byla opatření uložena, je nečinný a hrozí-li nebezpečí z prodlení, může opatření na náklady této osoby vykonat vodoprávní úřad nebo ČIŽP. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, je možné opatření v případě neprovedení vynucovat v exekučním řízení²⁸² (viz níže). Třetí osoby vlastníci majetek, na němž závadný stav vázne, mají povinnost strpět provedení opatření, jakož i umožnit vstup a vjezd na své pozemky. Vodní zákon dále umožňuje uložit povinnost provést opatření také novému vlastníku majetku, k němuž se závadný stav váže, pokud majetek přešel v rámci privatizace podle zák. č. 91/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ačkoliv vlastník není původcem závadného stavu ani nemá uloženou povinnost provést opatření k nápravě. V poslední řadě zákon pamatuje na situace, kdy opatření k nápravě nelze nikomu uložit a zároveň hrozí závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod. V takovém případě zabezpečí opatření příslušný vodoprávní úřad, který k tomuto účelu může uložit opatření odborně a technicky způsobilé právnické či podnikající fyzické osobě. K platbám za provedená opatření zřizuje kraj povinně zvláštní účet.

Výkon rozhodnutí

Není-li v určené lhůtě dobrovolně splněna povinnost provést opatření k nápravě, je možné jejich provedení vynutit výkonem rozhodnutí (exekucí), a to podle neodkladnosti – náhradním výkonem nebo ukládáním donucovacích pokut.²⁸³ Rozhodnutí o opatření k nápravě je jediným exekučním titulem v oblasti odpadních vod, na jehož základě lze nařídit a provést exekuci podle příslušných ustanovení správního řádu.²⁸⁴ Z exekuce jsou výslovně vyňata opatření uložená podle ustanovení § 42 odst. 2 vodního zákona. Příslušným exekučním orgánem je správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni, tedy buď vodoprávní úřad, nebo ČIŽP.²⁸⁵ Za výkon rozhodnutí se považuje rovněž vymáhání rozhodnutí sankční povahy, především peněžitých pokut (viz dále).

---

²⁸¹ Viz ustanovení § 42 odst. 1 vodního zákona.

²⁸² DUDOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí. Díl 2.*

²⁸³ Srov. ust. § 112 správního řádu.

²⁸⁴ Ustanovení § 103 an. správního řádu.

²⁸⁵ Ustanovení § 105 odst. 1 písm. a) správního řádu ve spojení s ust. § 45 odst. 1 vodního zákona.

3.2.3. Sankční nástroje

Nástroje působící *ex post* (dodatečně), jako sekundární následek porušení primární povinnosti plynoucí ze zákona či rozhodnutí orgánu veřejné moci, označujeme jako sankční nástroje. Obecně lze do této kategorie zařadit odpovědnostní vztahy – odpovědnost za ztráty na životním prostředí (za škodu a ekologickou újmu), odpovědnost za přestupky a odpovědnost za trestné činy.

Odpovědnost za ztráty na životním prostředí

Ztrátou na životním prostředí rozumíme jednak materiální ztrátu (škodu) na těch složkách životního prostředí, které jsou v právním slova smyslu věcmi, druhou imateriální ztrátu (ekologickou újmu),²⁸⁶ spočívající ve ztrátě nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti.²⁸⁷ V souladu s tím tvoří odpovědnost za ztrátu na životním prostředí:

(1) Soukromoprávní odpovědnost za škodu, která se řídí příslušnými ustanoveními zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Půjde například o případy způsobení škody nedovoleným vypouštěním odpadních vod na cizí pozemek (včetně vypouštění do cizích rybníků)²⁸⁸ nebo provoz a nakládání se zařízeními určenými k nakládání s odpadními vodami (ČOV, septiky, žumpy).²⁸⁹

(2) Veřejnoprávní odpovědnost za ekologickou újmu. V případě uplatňování této odpovědnosti se postupuje podle zákona o ekologické újmě. Tento zákon obsahuje vlastní definici ekologické újmy, podle níž se jí rozumí „*nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo*“, přičemž se může mj. jednat o změnu na podzemních a povrchových vodách.²⁹⁰ Zákon se vztahuje pouze na provozní činnosti uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu, mezi něž patří i vypouštění odpadních vod.²⁹¹ Odpovědnost podle tohoto zákona se v současnosti nevyužívá. To plyne především z nejasné působnosti tohoto zákona vůči složkovým předpisům, způsobené nepřesnou definicí ekologické újmy, jakož i nemožností jeho aplikace státními orgány. Odstranění uvedených nejasností, ale i zpřesnění samotného procesního postupu při provádění opatření podle tohoto zákona, je cílem

²⁸⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

²⁸⁷ Definice ekologické újmy podle ust. § 10 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

²⁸⁸ Rybníky jsou podle ust. § 506 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v souladu se zásadou *superficies solo cedit* (doslovný překladem „povrch ustupuje půdě“), součástí pozemku.

²⁸⁹ V těchto případech půjde především o odpovědnost za porušení zákona (vodního a stavebního zákona) podle ust. § 2910 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

²⁹⁰ Srov. ust. § 2 písm. a) zákona o ekologické újmě.

²⁹¹ Bod. 3 přílohy č. 1 k zákonu o ekologické újmě.

vládního návrhu ze dne 3. 12. 2024.²⁹² Tato novela zatím neprošla legislativním procesem. Zda bude novela schválena a zákon následně v praxi konečně aplikovatelný, je tak předmětem polemiky.

Správněprávní odpovědnost

Klíčová v úpravě odpadních vod je správní odpovědnost. Ta v České republice, jakožto kontinentálním právním systémem, (oproti trestní) převládá. Je založena na minimální ingerenci soudu, který má zasahovat, až je-li to s ohledem na povahu a závažnost jednání nezbytné. Správní odpovědností se rozumí odpovědnost za správní delikty – přestupky, správní disciplinární a správní pořádkové delikty. Vzhledem k povaze disciplinárních a pořádkových deliktů se budu následně věnovat pouze odpovědnosti za přestupky.

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.²⁹³ Předpoklady uplatnění odpovědnosti a řízení o přestupcích se vede podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“) za subsidiárního užití správního řádu. Řízení o přestupku je řízením zahajovaným z moci úřední (*ex officio*). Věcně příslušné k projednání jsou vodoprávní úřady,²⁹⁴ zpravidla obecní úřad obce s rozšířenou působností,²⁹⁵ nebo ČIŽP, pokud nejde o nepodnikající fyzické osoby.²⁹⁶ Řízení zahajuje ten z orgánů, který se o přestupku dozvěděl jako první.²⁹⁷ V případě, že (podnikající) fyzická nebo právnická osoba poruší právní povinnost uloženou zákonem nebo rozhodnutím vydaným na základě zákona (viz výše ukládání povinností) a naplní znaky skutkové podstaty přestupku, mohou vodoprávní úřady a ČIŽP vymáhat jejich splnění prostřednictvím ukládání sankcí. Samotné skutkové podstaty přestupků na úseku odpadních vod jsou uvedeny v hlavě XV vodního zákona a v hlavě VIII zákona o vodovodech a kanalizacích. V případě porušení základních povinností při nakládání s vodami uvedených v ust. § 5 odst. 1 a 2 je vzhledem k absenci samostatné skutkové podstaty třeba vycházet ze skutkových podstat týkajících se konkrétního způsobu nakládání s vodami.

Jediným předpokládaným správním trestem podle obou předpisů je pokuta,²⁹⁸ kterou lze uložit do výše stanovené příslušnými ustanoveními. Konkrétní výši stanoví vodoprávní úřady nebo

---

²⁹² ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: [cit. 27.03.2025]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORND5KDYKPA/>.

²⁹³ Ustanovení § 5 přestupkového zákona.

²⁹⁴ Ustanovení § 104 an. vodního zákona.

²⁹⁵ Ustanovení § 106 odst. 1 vodního zákona.

²⁹⁶ Ustanovení § 112 odst. 1 písm. a), h) ve spojení s ust. § 125 odst. 4 vodního zákona.

²⁹⁷ Ustanovení § 11 odst. 2 správního řádu.

²⁹⁸ To nevylučuje v nejméně závažných případech možnost samostatně uložit sankci napomenutí podle § 36 ve spojení s § 45 přestupkového zákona.

ČIŽP na základě správního uvážení s ohledem na okolnosti přestupku²⁹⁹ a na základě rozsahu způsobené ekologické újmy.³⁰⁰ Je-li stejný přestupek spáchán opakovaně, je možné zdvojnásobit sazbu pokuty až do maximální výše 20 mil. Kč.³⁰¹ Výjimku tvoří některé přestupky týkající se nakládání se zvláště nebezpečnými závadnými látkami a nebezpečnými závadnými látkami, u nichž by zdvojnásobení už tak vysoké sazby (25 mil. Kč) vedlo k nepřiměřeně vysokým částkám.³⁰² V poslední řadě je třeba zmínit, že vodní zákon rovněž umožňuje upustit od uložení pokuty i v jiných případech, než jaké předpokládá přestupkový zákon,³⁰³ pokud „*pachatel přestupku přijme faktická opatření k odstranění následků porušení povinnosti, jakož i opatření zamezující dalšímu ohrožování nebo znečišťování podzemních nebo povrchových vod, a uložení správního trestu by vzhledem k nákladům na učiněná opatření vedlo k nepřiměřené tvrdosti*“.³⁰⁴

Trestněprávní odpovědnost

Posledním a krajním prostředkem, při dodržení zásady subsidiarity trestní represe a navazující zásady *ultima ratio*,³⁰⁵ je odpovědnost za trestné činy. U nakládání s odpadními vodami a zejména jejich vypouštění, připadají v úvahu skutkové podstaty trestného činu podle § 293 (Poškození a ohrožení životního prostředí), § 294 (Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti) a § 294a (Poškození vodního zdroje) zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Vzhledem k tomu, že trestných činů podle těchto ustanovení je každoročně prošetřováno pouze několik,³⁰⁶ a že dva z výše uvedených (§ 293, 294) zahrnují i poškození a ohrožení jiných složek životního prostředí, je uplatnění trestněprávní odpovědnosti v oblasti odpadních vod možné, avšak málo pravděpodobné.

---

²⁹⁹ V případě stanovení výše pokuty za vypouštění odpadních vod bez povolení nebo v rozporu s ním musí vodoprávní úřady obligatorně přihlídnout k „*míře překročení podmínek povolení k vypouštění těchto vod, k míře ovlivnění jakosti povrchových nebo podzemních vod a jejímu lokálnímu rozsahu, ke stupni ochrany dotčeného území a k příčině nedovoleného vypouštění vod*“. – § 1251 odst. 3 vodního zákona.

³⁰⁰ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

³⁰¹ Neuplynulo-li od právní moci rozhodnutí o uložení pokuty alespoň 1 rok. Viz ust. § 1251 odst. 2 vodního zákona.

³⁰² Srov. důvodovou zprávu k zák. č. 182/2024 Sb. POSLANECKÁ SNĚMOVNA ČR. Sněmovní tisk 569/0. In: . Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=569&CT1=0>.

³⁰³ V ustanoveních § 43, 44 a 59.

³⁰⁴ Ustanovení § 1251 vodního zákona.

³⁰⁵ Viz ust. § 12 odst. 2 zák. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

³⁰⁶ Viz Přehled o stíhaných a obžalovaných včetně podaných návrhů na schválení dohody o vině a trestu pro trestné činy spočívající v ohrožení a poškození životního prostředí zpracované Nejvyšším státním zastupitelstvím – NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČR. *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022* [online]. 2023. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2022/> a údajů ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kriminalita*. In: *Kriminalita* [online]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/kriminalita>.

3.2.4. Ekonomické nástroje

Specifickým prostředkem ochrany vod jsou ekonomické nástroje. Jak jsem již zmiňoval, jedná se o nepřímé nástroje, které adresátovi poskytují možnost volby chování. Tato možnost v oblasti ochrany vod spočívá ve volbě mezi ekonomicky výhodnou variantou, tedy chováním, které neznečišťuje vody a šetří vodní zdroje, a variantou ekonomicky nevýhodnou, pokud se osoba chová neekologicky. Právní úprava v oblasti životního prostředí zná těchto nástrojů mnoho³⁰⁷ a jejich smyslem je jednak vyvážit celospolečenské zájmy na ochraně životního prostředí s ekonomickými zájmy jednotlivců, a jednak podnítit zájem na ochraně životního prostředí ekonomickou stimulací.³⁰⁸ V oblasti nakládání s odpadními vodami se nyní využívá běžně pouze jeden ekonomický nástroj – poplatky za vypouštění odpadních vod.³⁰⁹

Principem poplatků za vypouštění odpadních vod je negativní stimulace³¹⁰ subjektu, který znečištění v podobě odpadních vod vypouští. Ačkoliv právní úprava za splnění zákonných podmínek vypouštění odpadních vod umožňuje, je žádoucí, aby bylo vypouštěno co nejmenší množství s co nejmenší koncentrací znečištění. Tomu odpovídá samotná výše poplatku. Tímto způsobem poplatkový systém efektivně doplňuje jednotlivé administrativněprávní nástroje.

Poplatek za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

V souladu se zásadou „*znečišťovatel platí*“ je poplatníkem tohoto poplatku každá fyzická nebo právnická osoba, která fakticky vypouští odpadní vody do povrchových vod. Není tedy rozhodné, zda má oprávnění či zda vykonává tuto činnost za jiného.³¹¹ Předmětem poplatku je jednotlivý zdroj znečištění.³¹² Poplatek se skládá ze dvou dílčích poplatků – poplatku za znečištění vypouštěných odpadních vod a poplatku z objemu vypouštěných odpadních vod. Výše poplatku se vypočítá jako součet obou dílčích poplatků, přičemž dílčí poplatek se vypočte jako součin dílčího základu a sazby pro tento dílčí základ. Základ poplatků tvoří:

- v případě dílčího poplatku z objemu: objem odpadních vod v m³,

³⁰⁷ Jde například o ekologické daně, daňová zvýhodnění, dotace, dary, depozitně refundační systémy, nástroje k zajištění závazků či odpovědnosti nebo i institut emisních povolenek.

³⁰⁸ Srov. DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*.

³⁰⁹ Teorie rozlišuje poplatky za znečištění (poškození) ŽP, poplatky za využívání přírodního zdroje a uživatelské poplatky.

³¹⁰ Stimulační funkce je pouze jedna z několika funkcí poplatku a ekonomických nástrojů obecně. Dalšími jsou například funkce internalizační, fiskální, kompenzační nebo funkce zajišťovací.

³¹¹ Srov. ust. § 11 odst. 3 vodního zákona.

³¹² Podle ust. § 89a odst. 1 a 2 vodního zákona ve spojení s ust. § 1 odst. 1 vyhlášky č. č. 328/2018 Sb., o postupu pro určování znečištění odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových.

- v případě dílčího poplatku za znečištění: celkové množství znečišťující látky v kg, dle přílohy č. 2 k vodnímu zákonu.

Sazba poplatku činí:

- v případě dílčího poplatku z objemu: částku 0,1 Kč za m³,
- v případě dílčího poplatku za znečištění: částku v korunách za kilogram (Kč/kg) znečišťující látky podle přílohy č. 2 vodního zákona, přičemž jsou dány minimální limity zpoplatnění pro celkové znečištění (hmotnostní) a pro koncentraci znečišťujících látek (koncentrační).

Vodní zákon umožňuje věcné³¹³ a kvantitativní³¹⁴ osvobození od poplatku, stejně tak možnost uplatnění slevy z jeho výše.³¹⁵ Od roku 2019 již není povinnost platit zálohy, přičemž nyní se poplatek hradí jednorázově za kalendářní rok. Splatnost je 30 dní od právní moci platebního výměru. Správcem poplatku je SFŽP, který při jeho správě postupuje podle zák. č. 280/2009 Sb., daňového řádu (dále jen „daňový řád“). Správu placení poplatku vykonává příslušný celní úřad. Příjemcem veškerých výnosů z tohoto poplatku je rovněž SFŽP, který je povinen je využít pouze na podporu intenzifikace a výstavby vodohospodářské infrastruktury anebo na úhradu nákladů na činnost kontrolní laboratoře³¹⁶ a odborně způsobilých osob oprávněných k podnikání a autorizovaných k výkonu úředního měření průtoku měřidly s volnou hladinou podle zákona o metrologii.³¹⁷ Poplatník má celou řadu souvisejících povinností, jako je povinnost podat do 15. února kalendářního roku skrze ISPOP poplatkové přiznání, odebírat vzorky a měřit objem vypouštěných odpadních vod³¹⁸ nebo povinnost vést a uchovávat provozní evidenci skutečností rozhodných pro určení výše poplatku.³¹⁹ Náležitosti této evidence, ale i postup pro určování znečištění v odpadních vodách a měření jejich objemu stanoví vyhláška č. 328/2018 Sb.

Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod podzemních

Vypouští-li se odpadní vody do podzemních vod, je vzhledem k výjimečnosti tohoto postupu situace lehce odlišná. Primárně je poplatníkem pouze osoba oprávněná k této činnosti na

---

³¹³ Ustanovení § 89b vodního zákona.

³¹⁴ Ustanovení § 89c vodního zákona.

³¹⁵ Ustanovení § 89g vodního zákona.

³¹⁶ Oprávněné laboratoře vybrané SFŽP provádějící kontrolu měření vypouštěného znečištění odpadních vod pro účely stanovení poplatku podle ust. § 103a odst. vodního zákona. Seznam kontrolních laboratoří je dostupný zde: <https://www.sfzp.cz/legislativa/poplatkova-agenda/voda/monitoring-vod/>.

³¹⁷ Ustanovení § 89l vodního zákona.

³¹⁸ Ustanovení § 103, 103a vodního zákona.

³¹⁹ Ustanovení § 89n vodního zákona.

základě povolení.³²⁰ Předmětem poplatku je činnost vypouštění odpadních vod do vod podzemních ze zařízení určeného k jejich čištění. V některých případech je také možné osvobození od tohoto poplatku,³²¹ přičemž obvykle půjde o odpadní vody z jedné stavby pro bydlení nebo z jedné stavby pro rodinnou rekreaci. Na rozdíl od vypouštění odpadních vod do povrchových vod není tento poplatek složen z dílčí poplatků. Vypočte se proto jednoduše jako součin základu a sazby poplatku. Základ tvoří kapacita zařízení určeného k čištění odpadních vod, ze kterého jsou odpadní vody vypouštěny, vyjádřená v ekvivalentních obyvatelích (EO). Sazba poplatku je jednotně stanovena na 350 Kč za 1 EO. Výnos z tohoto poplatku není příjmem SFŽP, ale příjmem rozpočtu obce, na jejímž území k vypouštění dochází. Správcem poplatku je obecní úřad příslušný podle místa vypouštění. Vzhledem k tomu, že v případě tohoto poplatku nevzniká povinnost podat poplatkové přiznání, neuplatní se obecná lhůta pro splatnost daně podle daňového řádu.³²² Splatnost je proto stanovena explicitně, a to do 31. ledna kalendářního roku následujícím po poplatkovém období.

Okrajově je možné zmínit ještě jeden ekonomický nástroj – dotace. Od roku 2017 je možné v nepravidelných obdobích čerpat dotace v rámci programu MŽP a SFŽP *Nová zelená úsporám*, který od roku 2021 začleňuje původní program *Dešťovka*. Nástroj ovšem není určen přímo k ochraně vod, ale směřuje na recyklaci odpadních vod pocházejících z domácností a tím šetření vodních zdrojů, případně na využití energie z teplých odpadních vod. Dotace se, v případě splnění podmínek konkrétního podprogramu, poskytují fyzickým osobám na systémy využívání vyčištěné odpadní vody³²³ (akumulační nádrže) jako vody užitkové ke splachování, případně k závlivce zahrady nebo na zařízení určené k rekuperaci tepla z odpadních vod (výměník).

---

³²⁰ Ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) vodního zákona.

³²¹ Ustanovení § 90b vodního zákona.

³²² Ustanovení § 135 daňového řádu.

³²³ Tzv. šedé vody, které jsou definovány normou ČSN EN 12056 jako splaškové odpadní vody neobsahující fekálie a moč, které odtékají z umyvadel, van, sprch, dřezů apod.

Závěr

Znečištění vod představuje jeden z nejpálčivějších globálních problémů 21. století. Voda je, zejména v důsledku probíhající klimatické změny, jedním z nejvíce ohrožených přírodních zdrojů. Ačkoliv se Zemi nachází přes miliardu krychlových kilometrů vody, dostupné zásoby sladké vody jsou zcela minimální. Přitom voda tvoří základ veškerého života. Z tohoto důvodu je nezbytné vodu chránit před znečišťováním a zabezpečit efektivní a udržitelné hospodaření s ní. Již od druhé poloviny 20. století, v důsledku rapidního rozvoje průmyslu a potupné urbanizace, ztratila voda schopnost samočisticí regenerace. Je proto nezbytné právně regulovat činnosti, které přispívají k jejímu znečišťování.

V rámci ochrany vod existuje celá řada nástrojů napříč různými obory. Právo v tomto ohledu hraje nezastupitelnou roli, jelikož závazně reguluje chování osob, které jsou původci jednoho z hlavních zdrojů znečištění – odpadních vod. Odpadní vody představují velmi širokou kategorii a mohou obsahovat kontaminaci v podobě bakterií, virů, chemických látek, živin a dalších substancí, které negativně ovlivňují (nejen) lidské zdraví, ale i vodní a na vodu vázané ekosystémy.

Mezinárodní právní úprava se odpadními vodám věnuje spíše okrajově. Prakticky jedinou multilaterální smlouvou obsahující závazky vztahující se k nakládání s odpadními vodami či jejich čištění je Úmluva o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer (1992) a k ní sjednaný Protokol o vodě (2005). Bohužel se jedná o závazky, které již jsou součástí tuzemského právního řádu, nebo byly ještě před jejich přijetím. Specifické cíle, které si musí v souladu s Protokolem o vodě členské státy ve vztahu k odpadním vodám stanovit, jsou zpravidla velmi obecné nebo předpokládají plnění přísnějších požadavků plynoucích z EU. Multilaterální smlouvy věnující se evropským vodním tokům, které protínají území ČR, stejně jako bilaterální smlouvy se sousedními státy, mají význam především v oblasti výměny informací. Mezinárodní právní úprava tak postrádá komplexní rámec, který by odpadním vodám věnoval detailněji, a rovněž chybí účinné mechanismy pro vynucování případných závazků. Na druhou stranu nepovažují uzavření dalších mezinárodních smluv za proveditelné. Přijetí univerzální mnohostranné úmluvy je vzhledem k odlišnostem v nakládání s odpadními vodami mezi jednotlivými zeměmi, zejména pak mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi, v praxi těžko uskutečnitelné. V úvahu přichází uzavření nové regionální smlouvy, která by však z pohledu České republiky byla nadbytečná, neboť všechny země střední Evropy jsou členy EU a musí tak dodržovat požadavky plynoucí z unijní legislativy.

Právě legislativa EU je v oblasti odpadních vod klíčová. Nutnost implementace unijních předpisů byla hlavním důvodem k přijetí současného vodního zákona a zároveň stěžejním způsobem ovlivnila podobu tuzemské právní úpravy.

Oproti mezinárodní právní úpravě je významné, že kromě právního zabezpečení oblasti odpadních vod obsahuje EU prostředky k donucení členských států k dodržování závazků plynoucích z unijních předpisů, a také umožňuje veřejným subjektům čerpat dotace na technické zajištění odvádění a čištění odpadních vod prostřednictvím financování národní dotačních programů. Základem unijní úpravy ochrany sladkých vod je Rámcová směrnice o vodách, která je koncepčně založena na monitoringu vod a opatřeních stanovených v plánech povodí. Konečným cílem je dosažení „dobrého stavu“ povrchových i podzemních vod, jehož se však vzhledem k přísnému způsobu hodnocení celkového stavu vodních útvarů zatím nedaří dosahovat. Právní regulace odpadních vod jako samostatného zdroje znečištění byla zahájena v 90. letech přijetím stěžejní směrnice o čištění městských odpadních vod. Předmětem směrnice jsou městské a průmyslové vody, což v podmínkách ČR představuje téměř veškeré odpadní vody.³²⁴ Směrnice obsahuje celou řadu nových požadavků – od zavedení limitních hodnot znečištění a jejich monitoringu, přes vymezení citlivých oblastí, až po technické zajištění odvádění a čištění odpadních vod, především tedy povinnost odvádět odpadní vody veřejnou kanalizací v aglomeracích převyšující populační ekvivalent 2000 PE. Přijetím této směrnice došlo k radikálnímu zlepšení kvality evropských vod. Cílem EU v oblasti znečištění (nejen) vodních zdrojů je, v souladu se Zelenou dohodou, dosažení nulového znečištění. Ačkoliv lze důsledky přijetí této směrnice hodnotit jako velmi pozitivní, k dosažení nulového znečištění je zapotřebí s ohledem na rozdíly v implementaci v jednotlivých zemích³²⁵ přijmout další opatření. Vzhledem k tomu, že tato směrnice byla v průběhu let několikrát novelizována, byla na konci roku 2024 za účelem začlenění nových požadavků přijata pro přehlednost nová směrnice o čištění městských odpadních vod č. 2024/3019. Tato nová směrnice se navíc zaměřuje i na dosud neřešené zdroje – srážkové znečištění, mikropolutanty, malé aglomerace do populačního ekvivalentu 2000 PE a na individuální systémy typu domovních ČOV. Důraz klade rovněž na ochranu lidského zdraví v souladu s přístupem „One Health“ a na dosažení klimatické neutrality a přechod k oběhovému

---

324 V roce 2023 bylo do povrchových vod vypuštěno 1425,7 mil. m³ městských a průmyslových vod z celkového množství 1471,7 mil. m³ evidovaných vypuštěných odpadních vod, což představuje 96,9 %. Viz tabulka 4. 3. 1. v Zprávě o stavu vodního hospodářství ČR v roce 2023. Dostupná zde: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/a59548---AawiXjqQ/zprava-o-stavu-vodniho-hospodarstvi-ceske-republiky-v-roce-2023?_linka=a612418.

325 Obecně dosahuje úroveň míry souladu 90 % (viz Příloha č. 4 diplomové práce), ovšem v některých zemích (Irsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko a Malta) je míra souladu menší než 50 %. Viz: Treating urban waste water: new data shows improvement across Europe - European Commission. In: [cit. 03.06.2025]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/news/treating-urban-waste-water-new-data-shows-improvement-across-europe-2021-11-19_en.

hospodářství. K dosažení nulového znečištění a naplnění dílčích cílů nové směrnice stanovuje řadu velmi ambiciózních opatření. V podmínkách České republiky považují za nejnáročnější k implementaci bezpochyby požadavek na odvádění odpadních vod z aglomerací již od 1000 PE a zajištění kvartérního čištění mikropolutantů v obcích se zatížením převyšujícím 150 000 PE. Obě tato opatření jsou technicky i finančně velmi náročná, přičemž zejména lhůta k zavedení povinného odvádění odpadních vod veřejnou kanalizací v menších obcích³²⁶ je velmi krátká. Bude proto velmi zajímavé sledovat, jakým způsobem a v jakém časovém horizontu bude implementace provedena.

Právní regulace odpadních vod není v České republice ničím novým. Ustanovení týkající se ochrany vod před jejich znečištěním obsahovaly prakticky všechny ucelené vodní kodexy platné na našem území. Přesto se právní úprava v této oblasti stále vyvíjí. V současnosti je problematika odpadních vod upravena převážně v ustanovení § 38 vodního zákona. Poměrně složitá definice odpadních vod již ve srovnání s dřívějšími právními úpravami nečiní výraznější potíže při jejich určování, přičemž v případě pochybností je možné rozhodnutí ponechat na vodoprávním úřadu.

Po vzniku odpadních vod mají fyzické i právnické osoby možnost nakládat s nimi pouze způsoby vymezenými zákonem. Je-li je to jen trochu možné, je z několika důvodů preferováno jejich odvádění veřejnou kanalizací. Pokud to z důvodu nedostupnosti nebo neexistence kanalizace není možné, připadá v úvahu čištění odpadních vod domovní ČOV nebo septikem. V takovém případě je nezbytné zajistit odpovídající úroveň čištění podle povahy vypouštěných odpadních vod, a to prostřednictvím povolení k záměru vodního díla, kterému předchází povolení k vypouštění odpadních vod. V případě tohoto způsobu nakládání s odpadními vodami považují za stěžejní, aby vodoprávní úřady a ČIŽP náležitě kontrovaly dodržování povinnosti oprávněných osob provádět pravidelné kontroly těchto vodních děl. Ať už jde o kontroly ohlašovaných vodních děl podle ust. § 15a vodního zákona (ve znění účinném do 31. 12. 2023) prostřednictvím pravidelných revizí technickým komisařem, nebo o kontroly formou povinnosti pravidelného odběru vzorků stanovené v povolení. Posledním způsobem nakládání s odpadními vodami po jejich vzniku je jejich akumulace v bezodtokové jímce (žumpě). Tento způsob je přípustný pouze tehdy, pokud předchozí dva způsoby nejsou technicky proveditelné. I zde považují za klíčovou kontrolu tohoto způsobu nakládání vodoprávními úřady nebo ČIŽP, a to v souladu s vodním zákonem předložením dokladů o odvozu. V případě akumulace v žumpě je povinnost zneškodňovat odpadní vody podle vodního zákona považována za splněnou tehdy, je-li jejich

---

³²⁶ Nebude-li nahrazena individuálními systémy podle čl. 4 nové směrnice.

obsah předán provozovateli ČOV nebo osobě oprávněné podle zák. č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona.

Právní úprava odpadních vod, na rozdíl od jiných zdrojů znečištění, předpokládá jejich vznik a vypouštění. Není totiž realistické vypouštění odpadních vod, které produkuje každá domácnost, zcela zakázat. Vodní zákon se proto zaměřuje na stanovení podmínek, za kterých je možné je vypouštět. Přípustnými způsoby jejich zneškodnění (likvidace) je vypouštění do povrchových nebo podzemních vod a již zmíněná akumulace v žumpě. Zatímco vypouštění do povrchových vod je možné „pouze“ na základě povolení a jedná se o vždy preferovaný způsob, vypouštění do podzemních vod je možné jen zcela výjimečně, nepřímo a za splnění dalších zákonných podmínek. Za vypouštění odpadních vod do vod podzemních je dle mého názoru rovněž nezbytné považovat i rozstřík nebo zálivku na pozemcích, neboť v opačném případě by šlo o obecné nakládání, které nepodléhá povolovacímu režimu, čímž by vodoprávní úřady ztratily možnost kontroly takového jednání.

V oblasti zneškodňování odpadních vod prostřednictvím jejich vypouštění je právní úprava založena na klíčovém institutu povolení k vypouštění odpadních vod, který existoval již v zákoně o vodním hospodářství z roku 1955. V povolení stanovuje vodoprávní úřad řadu podmínek, které musí žadatel následně dodržovat. Jedná se zejména o emisní limity znečišťujících látek obsažených v odpadních vodách podle nařízení o hodnotách a ukazatelích, které provádí výše uvedené unijní předpisy. Při stanovení emisních limitů zohledňuje vodoprávní úřad mnoho kritérií, což klade poměrně vysoké odborné nároky na zaměstnance těchto úřadů. Kromě emisních limitů vodoprávní úřad stanovuje také například objem vypouštěných odpadních vod, místo a způsob měření znečištění či četnost předkládání výsledků těchto měření. Povolení ovšem není jediným využívaným právním nástrojem. Velmi významné jsou i ekonomické nástroje v podobě poplatků za vypouštění odpadních vod do povrchových a podzemních vod, stejně jako kontrolní a dozorová činnost vodoprávních úřadů a ČIŽP. Souhrn těchto a několika dalších nástrojů pak vytváří právní rámec nakládání s odpadními vodami a jejich zneškodňování.

Právní úprava zneškodňování odpadních vod v České republice je dle mého názoru efektivní a ve vztahu k ochraně jakosti vodních útvarů dostatečná. Dříve diskutované problémy spočívající například v nepřesné definici odpadních vod či v jejich vztahu ke srážkovým vodám, byly již odstraněny. Množství vypouštěných odpadních vod i míra jejich znečištění u nás, zejména díky legislativě EU, od konce 20. století výrazně poklesly a nyní se nachází na stabilní úrovni. V souvislosti s novou směrnicí o čištění městských odpadních vod se navíc předpokládá další snížení znečištění vodních zdrojů.

Přesto však v této oblasti existuje prostor pro zlepšení. Ke zvýšení účinnosti stávající právní úpravy, která podle mého názoru v současnosti poskytuje účinný rámec, a ke snížení znečištění na národní úrovni, je třeba především náležitě implementovat požadavky plynoucí z nové směrnice o čištění městských odpadních vod. Do budoucna považuji rovněž za klíčové nakládat se srážkovými vodami tak, aby se nestávaly odpadními vodami. Znečištěné srážkové vody (srážkové odpadní vody) jsou totiž v současnosti stále významným zdrojem znečištění vodních toků a zároveň podstatně snižují efektivitu čištění odpadních vod v ČOV.³²⁷ K tomuto účelu by bylo vhodné, aby samosprávné celky, kdekoli je to proveditelné, upřednostňovaly výstavbu pouze oddílných kanalizací, a to za současného zajištění alespoň mechanického předčištění odlehčovaných odpadních vod. Dále by měly v ideálním případě, v souladu s výše uvedeným, investovat do modernizací starých jednotných kanalizací a rozšiřování kapacit ČOV. Tím se sníží zátěž pro recipienty a minimalizují se negativní dopady náhlých srážek. K realizaci těchto opatření je vhodné, aby veřejné subjekty využily dotační prostředky vyčleněné k těmto účelům v rámci Operačního programu pro životní prostředí. Pro rok 2025 ovšem není a ani nebude vypsána žádná nová výzva k podání žádostí.

Kromě uvedených strategických investic je dle mého názoru stěžejní doplnit implementaci zelené (propustné) infrastruktury, jako jsou propustné povrchy, zelené střechy, srážkové zahrady a sběr srážkových vod (tzv. opatření u zdroje). Tyto přístupy významně přispívají k infiltraci a zadržování vody v krajině, čímž snižují nápor na kanalizační systémy a ČOV. V souladu s novou směrnicí o čištění městských odpadních vod považuji také za žádoucí vypracovat integrované plány hospodaření se srážkovými vodami podle článku 5, a to i pro aglomerace s populačním ekvivalentem menším než 100 000 PE. Tyto plány by měly umožnit komplexní a koordinovaný přístup k řízení srážkových a odpadních vod a vést k udržitelnějšímu a efektivnějšímu řešení znečištění srážkovými vodami. Zároveň by, vzhledem k existenci strategického dokumentu *Studie hospodaření se srážkovými vodami*³²⁸, nemělo vypracování integrovaných plánů podle nové směrnice činit větší obtíže.

V poslední řadě je třeba, skrze kontroly vodoprávních úřadů a ČIŽP, zajistit důsledné dodržování zákonných povinností, podmínek stanovených v povoleních a provozní funkčnost ČOV.

---

³²⁷ Viz Příloha č. 7 diplomové práce.

³²⁸ ASOCIACE PRO VODU ČR, Z. S. *Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2019. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2024-11/OAZK-studie_HDV-20241127.pdf

Seznam použitých zkratek

BAT	Best available technique / Nejlepší dostupná technika
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EO	ekvivalentní obyvatel
EU	Evropská unie
CHOPAV	chráněné oblasti přirozené akumulace vod
ISPOP	Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NSS	Nejvyšší správní soud
OSN	Organizace spojených národů
PE	populační ekvivalent
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SFŽP	Státní fond životního prostředí
ŽP	životní prostředí

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

BRINKMANN, Thomas et al., eds. *Best available techniques (BAT) reference document for common waste water and waste gas treatment/management systems in the chemical sector: Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (integrated pollution prevention and control)*. Luxembourg: Publications Office, 2016. ISBN 978-92-79-61996-0. DOI: 10.2791/37535

DAMOHORSKÝ, Milan. *Mezinárodní právo životního prostředí II. část (zvláštní)*. Beroun: IFEC, 2008. ISBN 978-80-903409-8-9.

DAMOHORSKÝ, Milan. *Právníký slovník*. Dušan HENDRYCH, ed. 3. rozšířené vydání. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7.

DUDOVÁ, Jana. *Právo životního prostředí. Díl 2. 2., přeprac. vyd.* vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. Edice učebnic PrF ; č. 377. ISBN 978-80-210-3978-0.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2021. ISBN 978-80-7380-838-9.

HORÁČEK, Zdeněk a CZECH REPUBLIC, eds. *Vodní zákon: s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1.1.2013*. II. vydání. vyd. Praha: Soudy, 2013. Paragrafy do kapsy. ISBN 978-80-86846-48-4.

NOHEJL, Lukáš a Ludmila ŽALUDOVÁ. *Zákon o vodovodech a kanalizacích: komentář*. Vydání první. vyd. Praha: C.H. Beck, 2015. Beckovy komentáře 34. ISBN 978-80-7400-556-5.

PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., v úplném znění k 23. lednu 2004 s rozšířeným komentářem*. 3. vyd. se změnami. vyd. Praha: Soudy, 2004. ISBN 978-80-86846-00-2.

SPERLING, Marcos von. *Wastewater characteristics, treatment and disposal*. London: IWA Publishing, 2007. Biological wastewater treatment series ; volume 1. ISBN 978-1-68015-584-6.

STRNAD, Zdeněk. *Vodní právo*. 2. vydání, aktualizované vydání z roku 2013. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod, 2015. ISBN 978-80-7514-027-2.

ŠÁLEK, Jan. *Voda v domě a na chatě: využití srážkových a odpadních vod*. 1. vyd. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3994-6.

ŠVEHLA, Pavel, Pavel TLUSTOŠ a Jiří BALÍK. *Odpadní vody*. Vyd. 2., přeprac. vyd. V Praze: Česká zemědělská univerzita, katedra agrochemie a výživy rostlin, 2007. ISBN 978-80-213-1716-1.

TUREČEK, Karel. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., s komentářem*. Praha: Soudy, 2002. ISBN 978-80-902766-8-0.

UN WATER, ed. *Water for prosperity and peace*. Paris: UNESCO, 2024. The United Nations World Water Development Report 2024. ISBN 978-92-3-100657-9.

ŽABIČKA, Zdeněk. *Odvodnění staveb*. 1. vyd. vyd. Brno: ERA, 2005. ISBN 978-80-7366-012-3.

Odborné články

EVA MAZANCOVÁ. Právní úprava zneškodňování odpadních vod podle vodního zákona. *Ekologie a právo*. roč. 2005, č. 2, s. 11–15.

FRIBOURG-BLANC, Benoît et al., eds. 12th technical assessment of UWWTD implementation: final version. Luxembourg: Publications Office, 2024. DOI: 10.2779/318637

MERTOVÁ, Daniela. Přepracovaná směrnice o čištění městských odpadních vod přináší nové výzvy nejen ve vodohospodářském sektoru. *Vodohospodářské technicko-ekonomické informace*. 2024, roč. 66, č. 4, s. 28. ISSN 03228916. DOI: 10.46555/VTEI.2024.05.003

Internetové zdroje

All of Earth's water in a single sphere! | U.S. Geological Survey. In: . 16. 7. 2019 [cit. 12.01.2025]. Dostupné z: <https://www.usgs.gov/media/images/all-earths-water-a-single-sphere>

AWDADMIN. *Groundwater Remediation Options Intro* [online]. 2021 [cit. 14.05.2025]. Dostupné z: <https://www.alphaenvironmental.com.au/an-introduction-to-groundwater-remediation-options-physical-biological-and-chemical-treatments/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Kriminalita. In: *Kriminalita* [online]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/kriminalita>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Vodovody, kanalizace a vodní toky - 2023. In: *Vodovody, kanalizace a vodní toky - 2023* [online] [cit. 05.05.2025]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/vodovody-kanalizace-a-vodni-toky-2023>

ČTK: Do českého práva bylo za 20 let členství v EU začleněno na 2500 předpisů EU | Vláda České republiky. In: [cit. 06.04.2025]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/michal_salomoun/z-medii/ctk-do-ceskeho-prava-bylo-za-20-let-clenstvi-v-eu-zacleneno-na-2500-predpisu-eu-212695/

DUDA Jiří. *Informace ke směrnici o čištění městských odpadních vod* [online]. Praha, 2023. Dostupné z: https://www.sovak.cz/sites/default/files/2023-05/Duda_Informace%20ke%20Sm%C4%9Bnici%20o%20%C4%8Di%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD%20m%C4%9Bstsk%C3%BDch%20odpadn%C3%ADch%20vod.pdf

EUROPEAN COMMISSION. Groundwater - European Commission. In: . 30. 4. 2025. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/topics/water/groundwater_en

EUROPEAN COMMISSION, EUROSTAT, a GISCO. Sensitive areas. In: . 30. 12. 2023. Dostupné z: https://water.europa.eu/freshwater/countries/uwwt/map-visualizations/copy2_of_sensitive-areas

ISPOP – Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://www.ispop.cz/>

LANGHAMMER, Jakub. *Kvalita povrchových vod a jejich ochrana* [online]. Přírodovědecká fakulta, 2009. Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/~langhamr/lectures/wq/skripta/skriptaWQ_2009_web.pdf

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. 3. plánovací období. In: *MZe* [online]. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní plán povodí Labe. In: *MZe* [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plan-povodi/narodni-plan-povodi-labe>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní plán povodí Odry. In: *MZe* [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plan-povodi/narodni-plan-povodi-odry>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. 3/2012 VMŽP Metodický pokyn k vypouštění odpadních vod do vod podzemních | CODEXIS®. In: *CODEXIS* [online]. léto. 2012. Dostupné z: https://next.codexis.cz/legislativa/CR26737_2012_02_01

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Metodický pokyn MŽP ČR - K provádění kontrol vývozu bezodtokových jímek | CODEXIS®. In: *CODEXIS* [online]. 12. 2020. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT125904>

ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: [cit. 27.03.2025]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORND5KDYKPA/>

Operační program Životní prostředí. In: [cit. 05.04.2025]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/operacni-program-zivotni-prostredi/>

ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ. *Pitná voda, kanalizace* [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/pitna-voda-kanalizace/>

Otázky a odpovědi - Vypouštění odpadních vod do vod podzemních | CODEXIS®. In: [cit. 14.05.2025]. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT127367?workspaceId=e0e8a56d-e0b5-4ba1-8bee-1520ac464a60&zobrazit=informace>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA ČR. Sněmovní tisk 569/0. In: . Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=569&CT1=0>

Přehled dat dostupných v současnosti pro řešení projektu Registr výpustí (březen 2025). In: [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: <https://vuv.maps.arcgis.com/apps/instant/media/index.html?appid=75fd0371d7ee4628872e069ffc77c00a>

PUNČOCHÁŘ, Pavel. *Výklad č. 72 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejících právních předpisů* [online]. Ministerstvo zemědělství České republiky, úsek vodního hospodářství, 2010. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-q357987---lbmidSUq/vyklad-c-72-a>

RIZIKA SMĚRNICE EU O ČIŠTĚNÍ MĚSTSKÝCH ODPADNÍCH VOD [online]. 2025 [cit. 30.05.2025]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7Q2dvNZ4KJA>

Treating urban waste water: new data shows improvement across Europe - European Commission. In: [cit. 03.06.2025]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/news/treating-urban-waste-water-new-data-shows-improvement-across-europe-2021-11-19_en

US EPA, OLEM. Groundwater Technologies. In: . 6. 1. 2016 [cit. 14.05.2025]. Dostupné z: <https://www.epa.gov/superfund/groundwater-technologies>

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu na změnu ústavního zákona č. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. In: . 21. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=497>

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: . 27. 6. 2009. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=895&ct1=0>

VÝZKUMNÝ ÚSTAV VODOHOSPODÁŘSKÝ T. G. MASARYKA, VEŘEJNÁ VÝZKUMNÁ INSTITUCE. HEIS VÚV – Informační stránky a data ke stažení. In: [cit. 12.03.2025]. Dostupné

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 54/2015 Sb. m. s., o sjednání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 7/2000 Sb. m. s., o sjednání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 53/2013 Sb. m. s., o sjednání Dohody o změně Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním, přijaté v Bruselu dne 27. listopadu 2008

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 107/2006 Sb. m. s., o sjednání Protokolu o vodě a zdraví k Úmluvě o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer z roku 1992

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 66/1998 Sb., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 240/1996 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace Spojených národů o mořském právu

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 122/1999 Sb., o sjednání Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3019 o čištění městských odpadních vod

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/105/ES ze dne 16. prosince 2008 o normách environmentální kvality

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic

Směrnice Rady 80/778/EHS ze dne 15. července 1980 o jakosti vody určené k lidské spotřebě

Směrnice Rady ze dne 17. prosince 1979 o ochraně podzemních vod před znečišťováním některými nebezpečnými látkami

Směrnice Rady ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (91/271/EHS)

Směrnice Rady ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (91/676/EHS).

Smlouva o fungování Evropské unie

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci

Vyhláška č. 450/ 2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků

Vyhláška č. 328/2018 Sb., o postupu pro určování znečištění odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 57/1970 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách

Vyhláška č. 429/2024 Sb., o formulářích žádostí předkládaných vodoprávnímu úřadu a formuláři návrhu na stanovení ochranného pásma vodního zdroje

Vyhláška č. 238/2011 Sb., o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch

Vyhláška č. 146/2024 Sb., o požadavcích na výstavbu

Vyhláška č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy

Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod

Vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 544/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 465/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

Zákon České národní rady č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu

Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech)

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší

Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon České národní rady č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)

Zákon č. 76/2002 Sb., o prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci)

Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů

Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 138/1973 Sb., o vodách

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství

Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 283/2021 Sb. stavební zákon

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 50/04

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 12. 2016, č. j. 5 As 257/2015-32

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.05.2011, č. j. 5 As 49/2010-82

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 81/2004-54

Rozsudek Soudního dvora C-6/64, ze dne 15. 6. 1964, Flaminio Costa proti E.N.E.L

Ostatní zdroje

ČSN EN 12056, *Vnitřní kanalizace – Gravitační systémy*, Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2001, 756760

ČSN CEN/TR 12566, *Malé čistírny odpadních vod do 50 ekvivalentních obyvatel*, Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2006, 756404

ČSN 75 0161, *Vodní hospodářství – Terminologie v inženýrství odpadních vod*, Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2008, 750161

ČSN 75 6081, *Žumpy*, Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2007, 756081

ČSN 75 6262, *Odlehčovací komory*, Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2020, 756262

ČSN 75 7221, *Kvalita vod – Klasifikace kvality povrchových vod*, Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2017, 757221

Ostatní internetové články a zdroje

ASOCIACE PRO VODU ČR, Z. S. *Studie hospodaření se srážkovými vodami v urbanizovaných územích* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2019. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2024-11/OAZK-studie_HDV-20241127.pdf

BAREŠ, Vojtěch, Petr SÝKORA a David STRÁNSKÝ. Denní průběh hmotnostního toku CHSK jako prostředek pro stanovení balastních vod ve stokových systémech: případová studie Praha. *SOVAK Časopis oboru vodovodů a kanalizací* [online]. roč. 2010, č. 2. ISSN 1210-3039. Dostupné z: <https://sovak.cz/sites/default/files/DJMswaCKmDztMP7hN/Sovak%200210%20opt%2072.pdf>

GRODA, Bořivoj et al. Čištění odpadních vod jako nástroj k ochraně životního prostředí v zemědělské praxi a na venkově [online]. Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 17. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/web/file/26962/cistení_odpadnich_vod.pdf

JÁGLOVÁ, Veronika a Martin ŠNAJDR. Zneškodňování odpadních vod v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel - metodická příručka. In: [cit. 03.11.2024]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/e26dd68a7c931e61c1256f8e0033a4ee/0989b086a5d140a7c1257589003ace96?OpenDocument>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní plán povodí Labe [online]. 2022. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plan-povodi/narodni-plan-povodi-labe>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní plán povodí Odry [online]. 2022. Dostupné z: <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/ramcova-smernice-o-vodach/x3-planovaci-obdobi/zverejnene-informace/narodni-plan-povodi/narodni-plan-povodi-odry>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050* [online]. 1. vydání. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021. ISBN 978-80-7212-648-4. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OPZ_PUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OPZ_PUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf)

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ a MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023* [online]. Ministerstvo zemědělství, 2023. ISBN 978-80-7434-772-6. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-a59548---AawiXjqQ/zprava-o-stavu-vodniho-hospodarstvi-ceske-republiky-v-roce-2023?_linka=a612418

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ ČR. Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2022 [online]. 2023. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2022/>

ODBOR REGULACE OBORU VODOVODŮ A KANALIZACÍ. Vodovody kanalizace ČR 2023 Ekonomika Ceny Informace [online]. Ministerstvo zemědělství, 2014. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-a62828---bD_x83-o/vodovody-a-kanalizace-ceske-republiky-2023?_linka=a621442

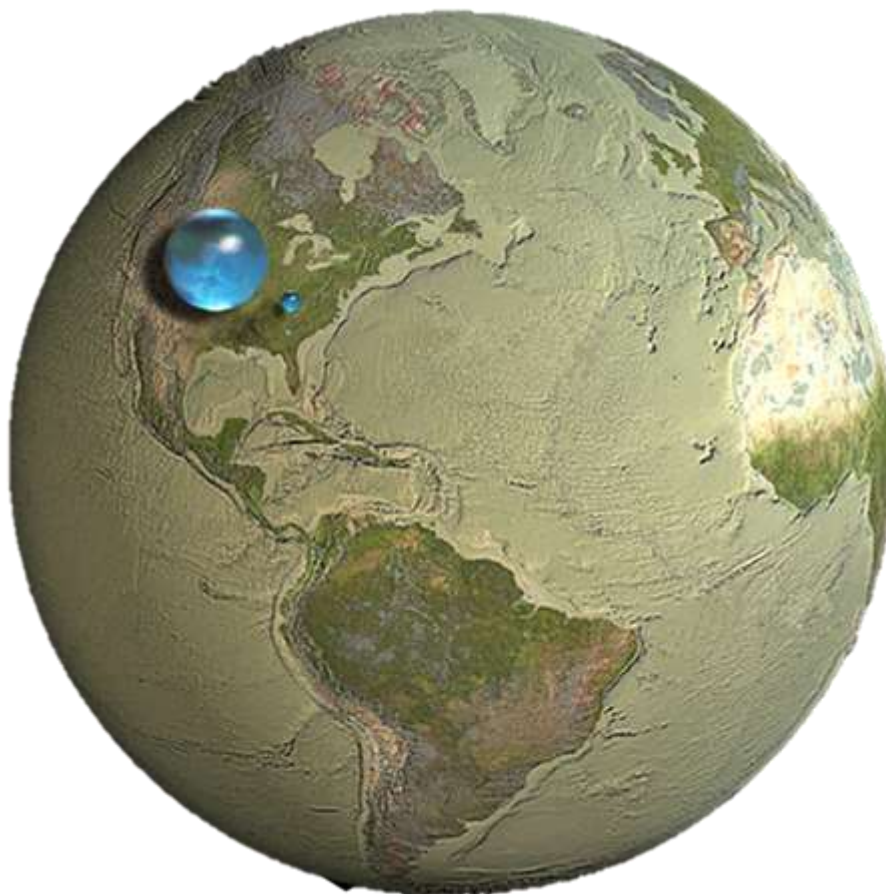
PRACOVNÍ TÝM RADY PRO ZDRAVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ. Národní cíle ČR k Protokolu o vodě a zdraví [online]. 2008. Dostupné z: https://szu.gov.cz/wp-content/uploads/2023/03/Protokol_finalni.pdf

Prezentace havarijní novela vodního zákona v datech 20240503.pdf [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/sites/mzp.cz/files/tiskove-zpravy/Prezentace_havarijni_novela_vodniho_zakona_v_datech_20240503.pdf

Seznam příloh

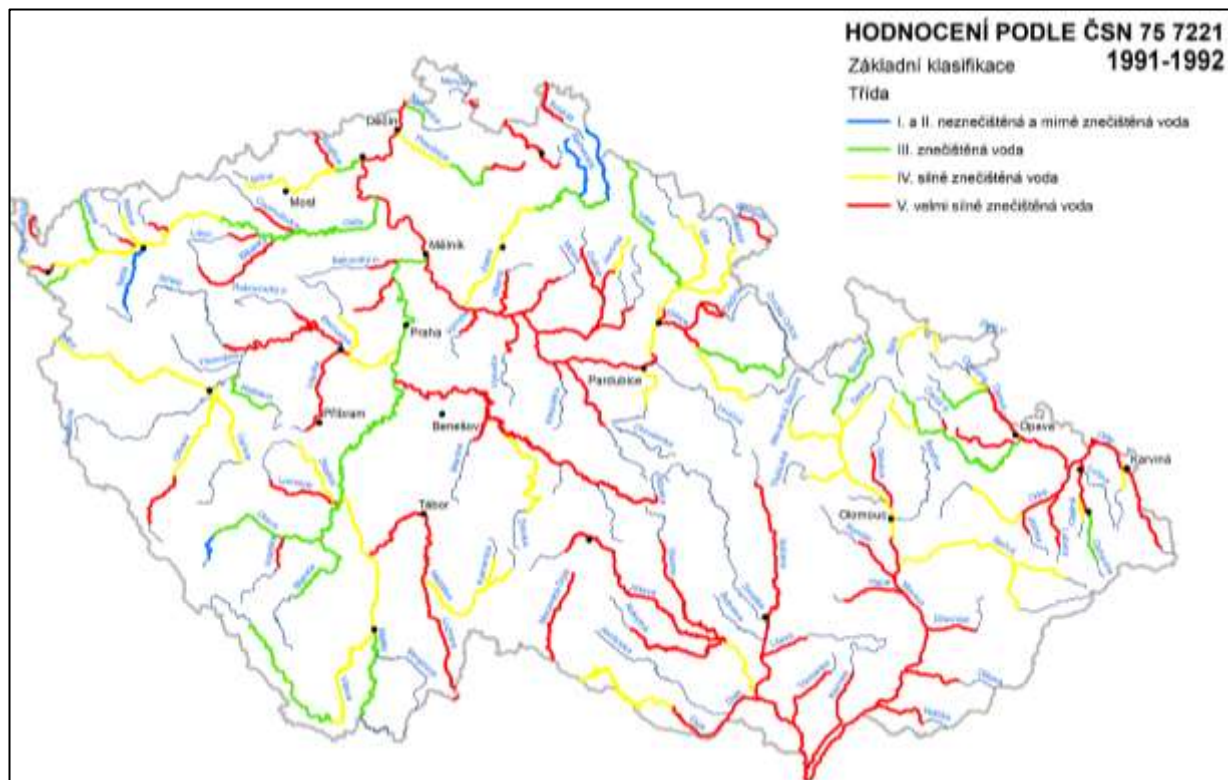
- Příloha č. 1 Grafické znázornění (od největšího): celkového množství vody na Zemi, množství sladké vody a množství vody v jezerech a řekách
- Příloha č. 2 Kvalita povrchových vod v České republice v roce 1991-1992
- Příloha č. 3 Kvalita povrchových vod v České republice v roce 2022-2023
- Příloha č. 4 Míra souladu s články 3, 4 a 5 směrnice o čištění městských odpadních vod v EU za rok 2016
- Příloha č. 5 Přehled implementačních lhůt jednotlivých oblastí nové směrnice o čištění městských odpadních vod
- Příloha č. 6 Zdroje balastních vod
- Příloha č. 7 Struktura vypouštěných odpadních vod v roce 2023

Příloha č. 1 – Grafické znázornění množství vody na Zemi

Zdroj: All of Earth's water in a single sphere! | U.S. Geological Survey. In: . 16. 7. 2019 [cit. 12.01.2025]. Dostupné z: <https://www.usgs.gov/media/images/all-earths-water-a-single-sphere>

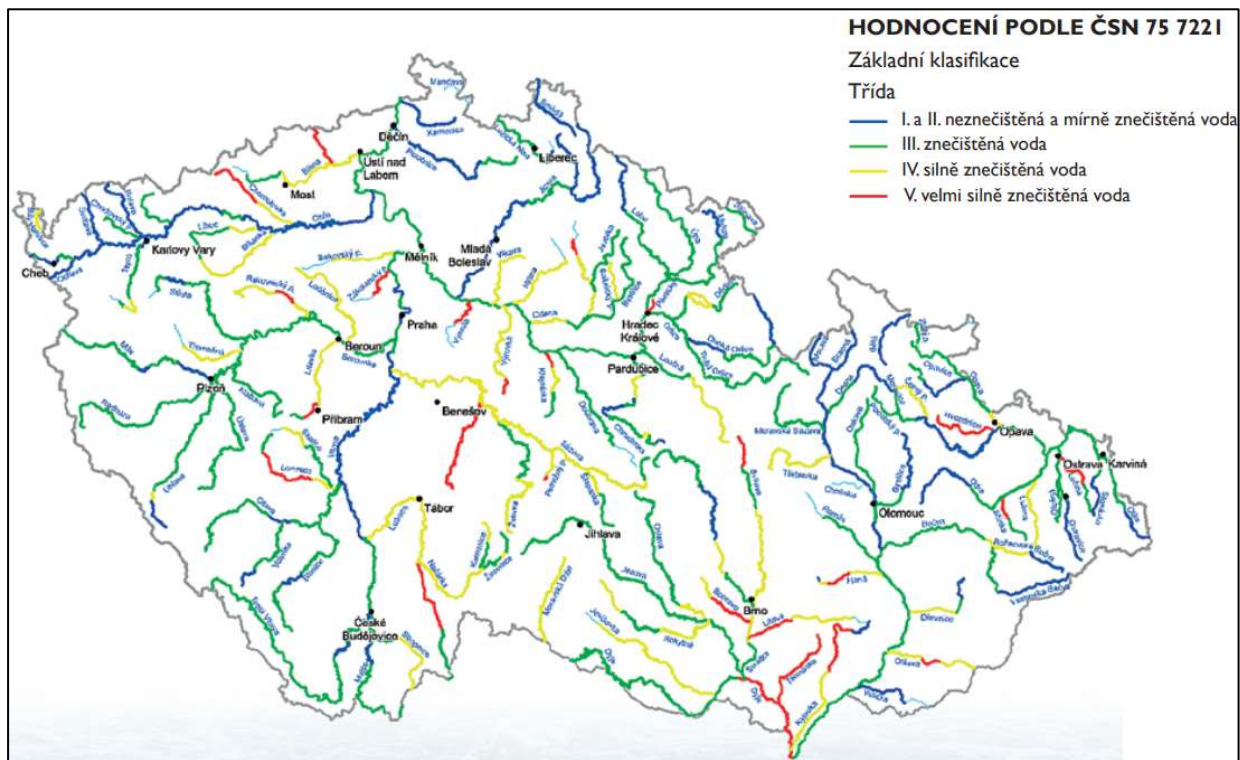
Příloha č. 2 – Kvalita povrchových vod v České republice v roce 1991-1992

Zdroj: VÝZKUMNÝ ÚSTAV VODOHOSPODÁŘSKÝ T. G. MASARYKA, VEŘEJNÁ VÝZKUMNÁ INSTITUCE. HEIS VÚV – Informační stránky a data ke stažení. In: [cit. 12.03.2025]. Dostupné z:

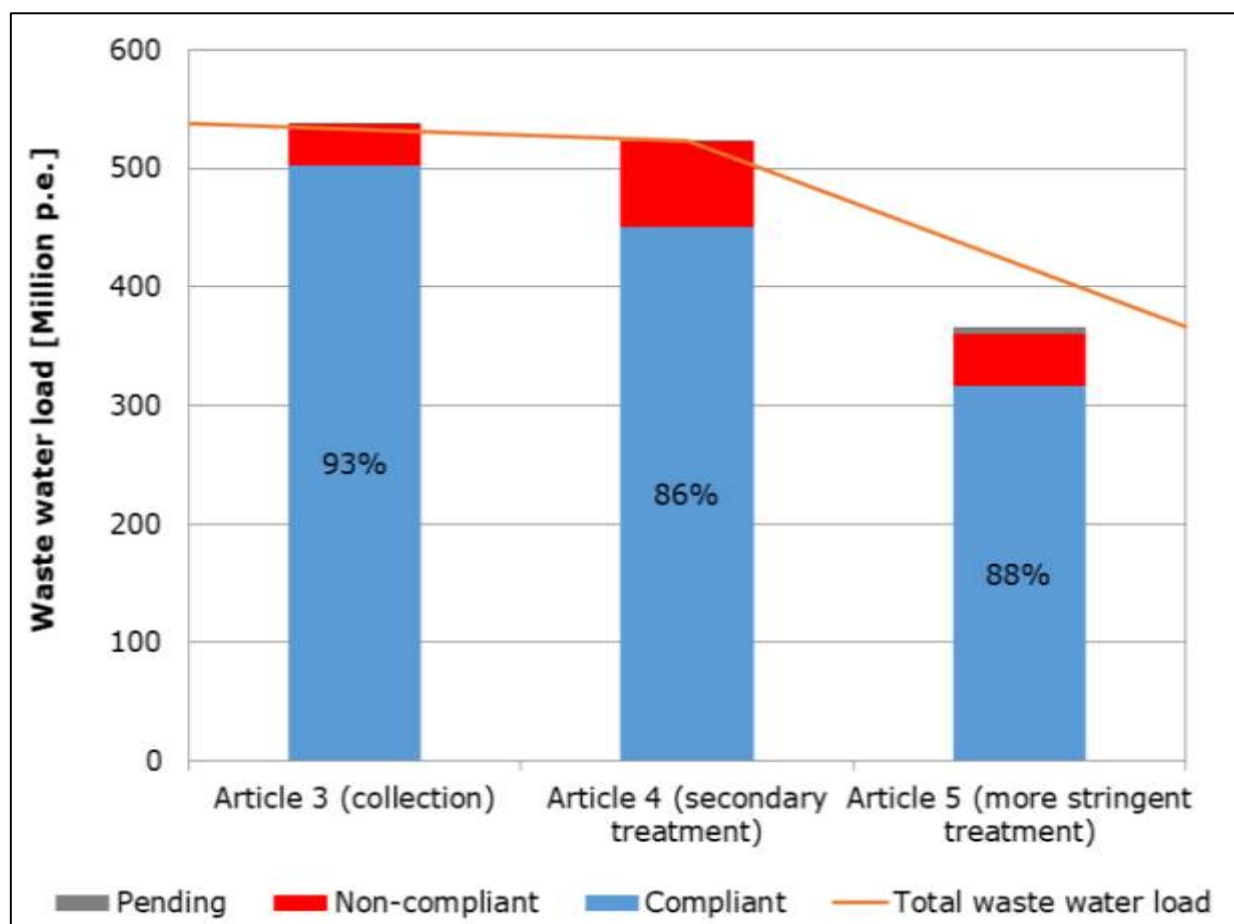
https://heis.vuv.cz/data/spusteni/pgstart.asp?pg=jakostpov_i&pgload=1&ico=icoopenid1.png&nadpis1=Vyhodnocen%ED%20jakosti%20vody%20v%20toc%EDch%20podle%20%C8SN%2075%207221&nadpis2=Informa%ED%20str%20E1nky%20a%20data%20ke%20sta%9Een%ED&pagenavig=%DAvodn%ED%20str%20E1nka%20%20%3EIndex:%A0%A0jakost%20vody%20%3E%20Vyhodnocen%ED%20jakosti%20vody%20v%20toc%EDch%20podle%20%C8SN%2075%207221%20%3E%20Informa%ED%20str%20E1nky%20a%20data%20ke%20sta%9Een%ED%20%3E%20

Příloha č. 3 – Kvalita povrchových vod v České republice v roce 2022-2023

Zdroj: Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2023 [online]. Ministerstvo zemědělství, Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-a59548---AawiXjqQ/zprava-o-stavu-vodniho-hospodarstvi-ceske-republiky-v-roce-2023?_linka=a612418

Příloha č. 4 – Míra souladu s články 3, 4 a 5 směrnice o čištění městských odpadních vod EU za rok 2020

Míra souladu = procento zatížení odpadními vodami v aglomeracích, které dosáhly souladu s daným článkem. Neuzavřená (šedá) část se týká přechodných období platných pro odpadní vody vzniklé v nedávno určených citlivých oblastech.

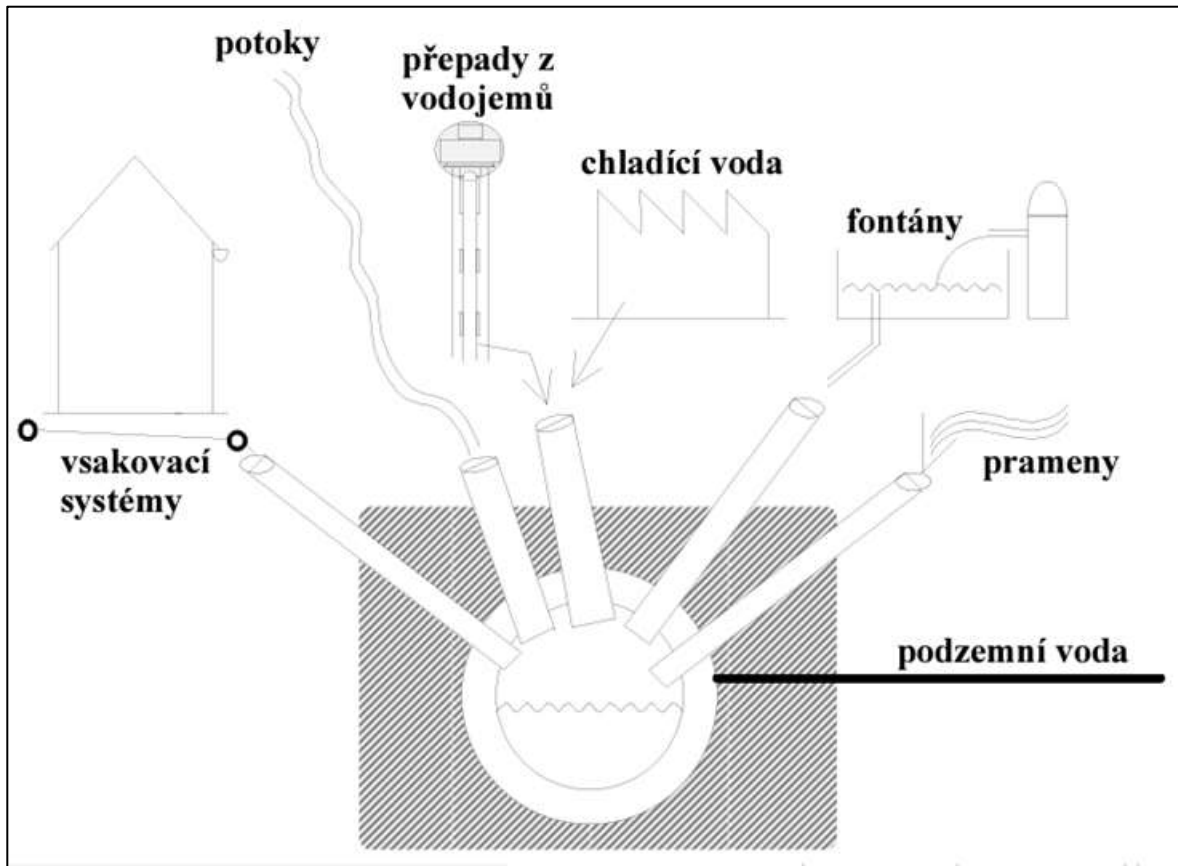
Zdroj: FRIBOURG-BLANC, Benoît et al., eds. 12th technical assessment of UWWTD implementation: final version. Luxembourg: Publications Office, 2024. DOI: 10.2779/318637

**Příloha č. 5 – Přehled implementačních lhůt jednotlivých oblastí nové směrnice
o čištění městských odpadních vod**

Povinnost	Rozsah aglomerace	Konečný termín plnění
Rozsah působnosti	Nad 1 000 EO	2035
Sekundární čištění	Nad 1 000 EO	2035
Terciární čištění	10 000–150 000 EO	2045
	Nad 150 000 EO	2039
Kvartérní čištění	10 000–150 000 EO	2045
	Nad 150 000 EO	2045
Rozšířená odpovědnost výrobců		2027
Integrované plány hospodaření	10 000–100 000 EO	2039
	Nad 100 000 EO	2033
Energetická neutralita	Nad 10 000 EO	2045
Energetické audity	10 000–100 000 EO	2032
	Nad 100 000 EO	2028
Hodnocení a řízení rizik		2027
Přístup k hygienickým zařízením	Nad 5 000 EO	2029
Reportingová činnost		2030

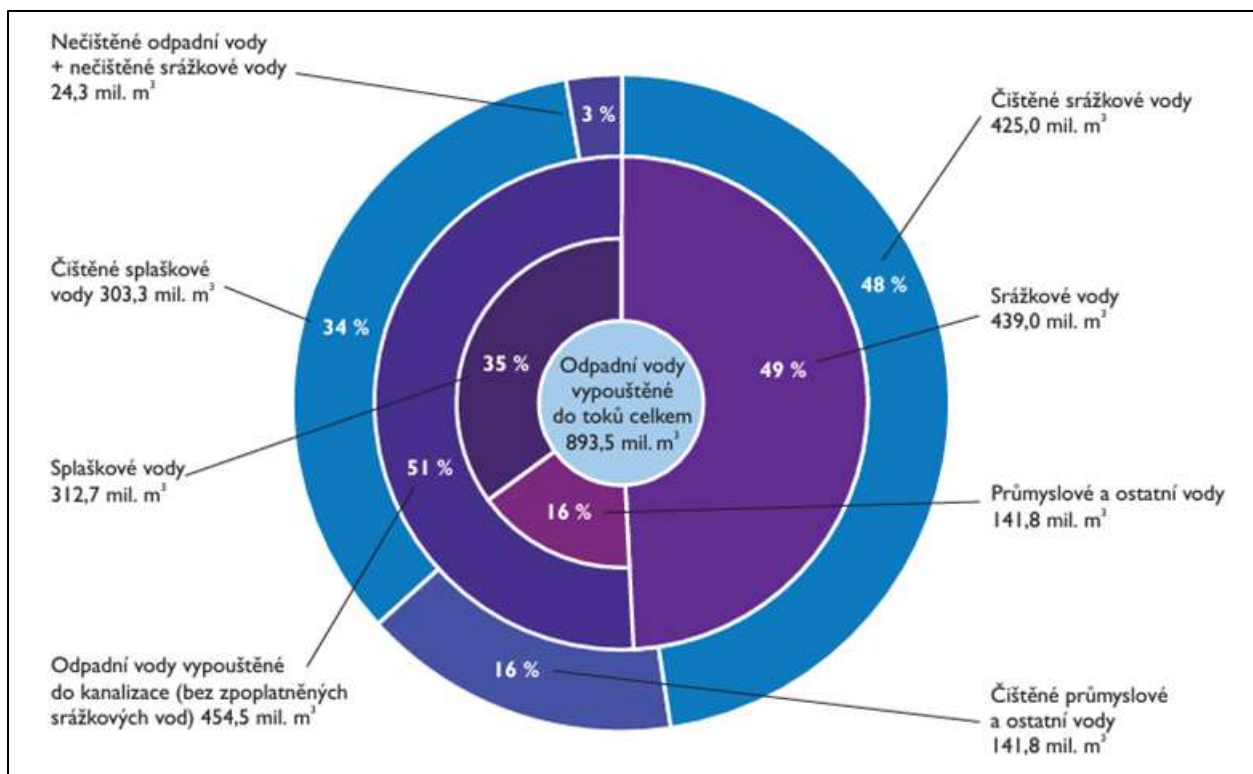
Zdroj: MERTO VÁ, Daniela. Přepřacovaná směrnice o čištění městských odpadních vod přináší nové výzvy nejen ve vodohospodářském sektoru. Vodohospodářské technicko-ekonomické informace. 2024, roč. 66, č. 4. DOI: 10.46555/VTEI.2024.05.003

Příloha č. 6 – Zdroje balastních vod

Zdroj: GRODA, Bořivoj et al. Čištění odpadních vod jako nástroj k ochraně životního prostředí v zemědělské praxi a na venkově [online]. Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 17. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/web/file/26962/cistení_odpadnich_vod.pdf

Příloha č. 7 – Struktura vypouštěných odpadních vod v roce 2023

Zdroj: ODBOR REGULACE OBORU VODOVODŮ A KANALIZACÍ. Vodovody kanalizace ČR 2023 Ekonomika Ceny Informace [online]. Ministerstvo zemědělství, 2014. Dostupné z: https://mze.gov.cz/public/portal/mze/-a62828---bd_x83-o/vodovody-a-kanalizace-ceske-republiky-2023?_linka=a621442

Právní úprava zneškodňování odpadních vod

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá právní úpravou odpadních vod jakožto jednoho z hlavních zdrojů znečištění a ohrožení jakosti vod. Předmětem práce je analýza vnitrostátní právní úpravy se zaměřením na vymezení pojmu odpadních vod, nakládání s nimi a zákonné způsoby jejich zneškodňování. Nezbytnou součástí práce tvoří východiska mezinárodní právní úpravy a zejména požadavky unijní legislativy, které mají na národní právní rámec v oblasti odpadních vod zásadní vliv, a které doznaly podstatných změn v souvislosti s nedávným přijetím nové směrnice o čištění městských odpadních vod. Struktura diplomové práce sleduje systematický přechod od obecného pojetí ochrany vod k podrobnější právní úpravě odpadních vod – nejprve na mezinárodní a unijní úrovni a následně na národní úrovni. Při zpracování tématu byly využity vědecké metody *analýzy, syntézy, dedukce a specifikace*. Cílem práce je zhodnotit současnou tuzemskou právní úpravu týkající se odpadních vod z hlediska její dostatečnosti a efektivity.

Tato práce je členěna do tří kapitol. V první kapitole jsou po úvodním vymezení tématu uvedeny důvody nezbytnosti právní ochrany vody a cíle, kterých má být v této oblasti dosažení. Pro dokreslení kontextu se kapitola v obecné rovině věnuje rovněž dílčím předmětům ochrany vod, a to ochraně množství a jakosti.

Druhá kapitola se soustředí na nejdříve nadnárodní právní rámec, a to nejprve na úpravu plynoucí z členství České republiky v mezinárodních organizacích a z dvoustranných a mnohostranných úmluv, a dále na právní úpravu Evropské unie. Zvláštní pozornost je věnována požadavkům na ochranu vod podle Rámcové směrnice o vodách a jejich provázanosti se zpřísněnými požadavky nové směrnice o čištění městských odpadních vod.

Těžiště diplomové práce tvoří třetí kapitola, členěná do dvou podkapitol. První podkapitola se zabývá vymezením klíčového pojmu odpadních vod a povinnostmi spojenými s jejich nakládáním. Následně rozebírá právní režimy zákonem předvídaných způsobů jejich zneškodňování. Podkapitola druhá se zaměřuje na právní nástroje využívané v oblasti znečištění odpadními vodami, které v souhrnu vytváří právní rámec ochrany vod před tímto zdrojem znečištění.

Klíčová slova: zneškodňování odpadních vod, ochrana vod, právní úprava

Legal regulation of wastewater disposal

Abstract

The thesis focuses on the legal regulation of wastewater as one of the main sources of pollution and threats to water quality. The subject of the thesis is an analysis of national legislation with a focus on the definition of the term wastewater, its management and legal ways of its disposal. An essential part of the work is the background of international legislation and in particular the requirements of EU legislation, which have a major impact on the national legal framework in the field of wastewater and which have undergone significant changes in connection with the recent adoption of the new Directive on urban wastewater treatment. The structure of the thesis follows a systematic transition from a general concept of water protection to a more detailed regulation of wastewater – first at international and EU level and then at national level. Scientific methods of *analysis*, *synthesis*, *deduction* and *specification* were used in the elaboration of the topic. The aim of the thesis is to evaluate the current domestic legislation on wastewater in terms of its sufficiency and effectiveness.

This thesis is divided into three chapters. In the first chapter, after an initial definition of the topic, the reasons for the necessity of legal protection of water and the objectives to be achieved in this area are presented. To provide context, the chapter also discusses, in general terms, the sub-objects of water protection, namely protection of quantity and quality.

The second chapter focuses on the supranational legal framework, firstly on the regulations arising from the Czech Republic's membership in international organisations and bilateral and multilateral treaties, and then on the legislation of the European Union. Particular attention is paid to the requirements for water protection under the Water Framework Directive and their interrelation with the stricter requirements of the new Urban Waste Water Treatment Directive.

The focus of the thesis is the third chapter, divided into two subchapters. The first subchapter deals with the definition of the key concept of wastewater and the obligations associated with its treatment. It then discusses the legal regimes of the statutory methods of disposal. The second subchapter focuses on the legal instruments used in the field of wastewater pollution, which together form the legal framework for the protection of water from this source of pollution.

Key words: wastewater disposal, water protection, legal regulation